

DE

časopis slovenskih delavcev

št. 11

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

POZDRAVLJAMO

»Sklad za razvoj si je premislil in bo delavcem Ema dovolil notranji odkup. Uporabili bomo zlasti listine za manj izplačane plače, vendar ne v celoti, ker tega ne dovoljuje vladina uredba. S tem, kar nam predlagajo, smo zadovoljni, saj si je SKEI vseskozi prizadeval za takšno rešitev. Z delavskim lastninjenjem bo presežena tudi sedanja praksa, po kateri so Emovo premoženje lahko kupovali le bivši direktorji.«

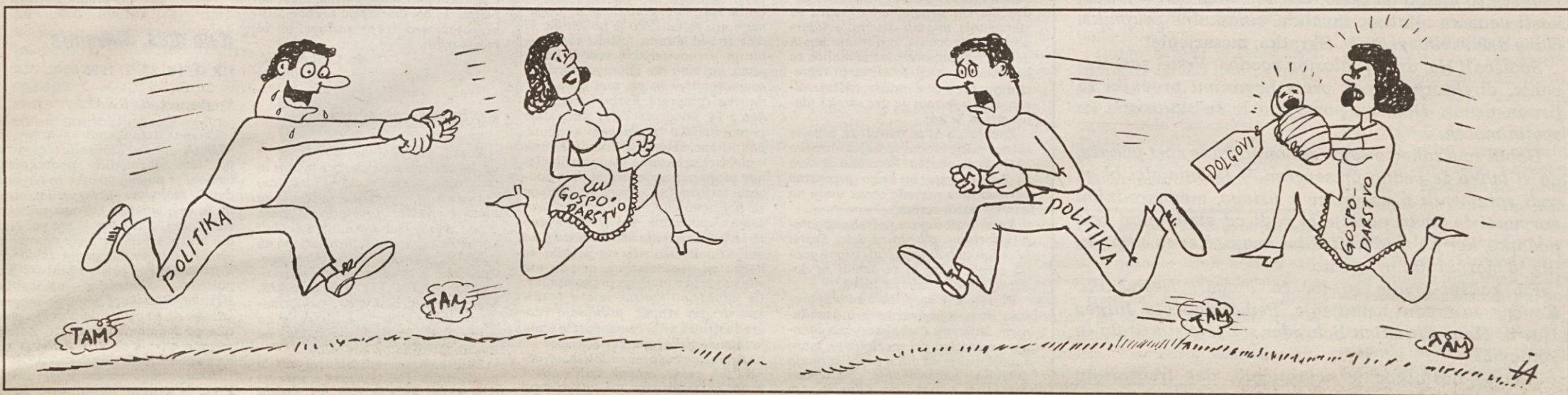
To je v pogovoru za DE povedal Drago Krajnc, predsednik sveta delavcev in SKEI v Emu Kemiji. Več na 3. strani.

Ljubljana, 2. marca 1995, št. 11, letnik 54, cena 190 SIT

SINDIKATI SE BODO BORILI ZA REŠITEV TAMA, LOPOVE PA NAJ IŠČE POLICIJA

Stran 5

Poslanci Jože Jagodnik, Jože Protner, Rudi Moge in Ivo Sisinger so umaknili svoj zakonski predlog o reševanju Tama in s tem vladi omogočili, da se loti celovite sanacije mariborskega bolnika. Zares, ali je posredi kaj drugega, bolj črnega? O tem v članku SANACIJA NAJCENEJŠA REŠITEV

Stran 16

DE, sreda 14⁰⁰

Na 29. dan gladovne stavke dr. Janeza Ruglja

Ta trenutek še ni jasno, kakšna je pogodba, o kateri sta razpravljala dr. Janez Rugelj in minister za zdravstvo dr. Božidar Voljč. Jasno pa je, da dr. Rugelj danes gladovno stavka že 29. dan in da bo nehal šele, ko bo (in če bo) slovenska vlada potrdila veljavnost te pogodbe in zagotovila, da bodo izpolnjene vse njene točke. Upamo lahko le, da se bo to tudi v resnici zgodilo in da se bo dr. Rugelj po končani gladovni stavki lahko »v miru stal in delal«, za kar ima, kot je upravičeno prepričan, vso pravico.

O tem pa smo prepričani tudi mi, kajti dr. Rugelj z vso svojo (za koga tudi brutalno) ekscentričnostjo opozarja na recidivni sindrom neproduktivnega egalitarizma. Ali po domače: tudi v strokovnih elitah nikoli ni bil in še danes ni problematičen človek, ki nič ne naredi. Strele pa so rade usekale in še danes sekajo v človeka, ki s svojimi uspehi štrli iz sivine povprečja. Refleksija tega sindroma se je seveda primerno kazala v splošni (ne)produktivnosti družbe in njenem zaostajanju za razvitimi.

Dr. Rugelj je po strokovnih in drugih kazalcih nadvse produktiven človek. Če mu bo torej s svojim ekscentričnim ravnanjem uspelo prisiliti biokrate vseh vrst in barv v svoj prav, to ne bo samo njegova osebna (strokovna in človeška) zmaga. Bo tudi up na nove čase in nova merila, ki bodo določala najrazličnejše elite. Takšne, v katerih ne bo imel kaj iskati nobeden brez strokovnih dosežkov. V tej luči pa se nam dr. Rugelj ne kaže zgolj kot terapevt zasvojenih posameznikov, temveč simbolni terapevtski up zdravljenja zasvojenega družbe. Zato smo v teh dneh z njim!

KRATKOROČNO IZČRPVANJE GRADITELJEV

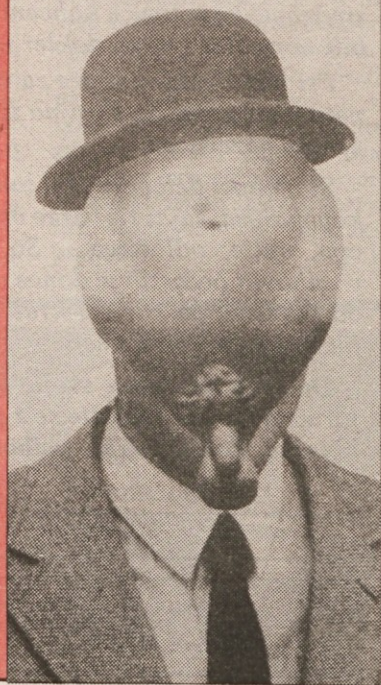
Stanovanjski sklad je moral ponoviti razpis za kratkoročna stanovanjska posojila, ker mu gre bolj za lastne komercialne koristi kot pa za pomoč prosilcem.

Stran 19

Stran 2

MENEŽERIJA

Delavci! Sindikati! Ne mečite šefov čez ograje, ne stavkajte proti njim! Na vesti boste imeli duševne bolnike, paranoidne nevroitike. Pokličite raje psihoterapevte!

POGUM IN SRCE ZA OTROKE

Stran 18

Menežerija

Samo da pređe ova demokratija pa da opet živimo kao ljudi

Piše: Ciril Brajer

Ob enem boljših ljubljanskih grafitov človek pač pomisli, kaj nam je demokracija po receptu slovenskih mojstrov vse prinesla in odnesla. In strne – zdaj smo pa res že vse videli in obveljala je vsaj ena od parol prejšnjega sistema: Nič nas ne sme presenetiti!

V času brezvladja, ko so pometli s samoupravljanjem in se sprenevedali, ali in kakšen zakon o soupravljanju potrebujemo, so direktorji, ki bi bili radi menežerji, počeli takšne nečednosti, da si bil resnično prepričan, da te ne morejo z ničimer več presenetiti. Pustimo zdaj, kaj so počeli s premoženjem. Pokradli so ga pač za stotine milijonov mark in ga še več uničili, a državi tega očitno ni mar.

Še huje je, kaj so počeli z ljudmi. Kršili so vse zakone, dogovore, pogodbe, kaj šele moralne norme. Delavce so metali na cesto, čez noč, brez besede, možnosti ugovora. Matere, invalide, sindikalne zaupnike, člane delavskih svetov... Skratka, mesarjenje!

Sodišča?! Ha, druga žalostna zgodba. Vrste, zavlačevanja, direktorji kajpak vse s firminimi pravniki za firmin denar. Delavcu pomagajo le še sindikati. Po svojih močeh.

Dobili smo zakon o soupravljanju. Pa se spet pokaže, da si lahko še vedno presenečen. – Delodajalci bi ga radi spremenili v nasprotju z ustavo, mednarodnimi normami in za to početje bi radi od sindikatov celo podatke, ker jih sindikati edini imajo. Ker so edini, ki jim je mar, ki jim ni vseeno.

Pa kakšni ljudje so to, za vruga?! Nesrečniki! Končno so vredni usmiljenja. Psihoterapevta Jürgen Hus in Hans Christian Schrader sta šefe stestrala in ugotovila:

Kar 60 odstotkov je nevrotičnih, dve tretjini sta duševno bolni. Motiv, da napredujejo, je prav v tem, da trpijo ali so trpeli v otroških letih. Moč jim je mamilo. In mamilo nikoli ne nasiti, le zasvoji in vselej ga je premalo. Zasvojenec ga potrebuje vedno in več in več.

Ker je nad vsakim šefom šef, so muke te pasme gromozanske in stalne. Moč imajo le še za to, da jo zlorablajo. Zato večina muči podrejene in zganja nad njimi teror. Pri šefovskem sindromu gre v bistvu za sindrom »kapotov« v koncentracijskih taboriščih, ki so bili normalni ljudje, dokler niso dobili v roke palice.

Pri tem obnašanju gre za maščevanje za gorje, doživeto v otroštvu, za skrajno zaverovanost vase, za bolezenski narcisizem.

Storilnost delavcev pod takšnimi šefi je za 30 odstotkov manjša, saj ti tipi drže vse v svojih rokah, informacije, vpliv, odločitve... So paranoični nevrotiki in v njihovih podjetjih je donos od prodaje 2,7-krat, donos od kapitala pa kar 4,5-krat manjši kot v podjetjih, ki jih vodijo normalni šefi.

Delavci, ne mečite svojih šefov čez ograjo, ne lomite jih s stavko, ne tožarite se z njimi. Na vesti boste imeli bolnike. Pokličite raje psihoterapevte!

Dolžina porodniškega dopusta

Ob poslušanju in prebiranju razprav o dolžini porodniškega dopusta me preseneča predvsem to, da nekateri pri nas gradijo prebivalstveno politiko in problem rojstev zgolj na dolžini porodniške. Kot da je že dovolj samo to, da mati bdi nad otrokom prva tri leta življenja. Kot da so za vzgojo otroka najpomembnejša ta tri leta. Kaj pa puberteta?! Kako bo živel družina potem, pa predlagateljev ne zanima več. Njim je pomembno le otroka roditi, potem bo pa že nekako. Samo zaradi daljšega porodniškega dopusta nas ne bo prav nič več.

Vprašati bi se morali predvsem, kako je poskrbljeno za splošne socialne pogoje družin z novorojenčki, za njihovo normalno življenje, za lajšanje naporov z odrasajočimi otroki. Ali je dovolj poskrbljeno za splošno varnost in zaščito družin z otroki.

Polemike o višini sredstev, ki bi se porabila v ta namen, bi bilo bolje usmeriti drugam. Ta denar bi smotrneje uporabili na bolj potrebne področjih, kot so ugodnejši krediti za stanovanja mladih družin, solidarnostna stanovanja, odpiranje novih delovnih mest, brezplačna malica za vse osnovnošolce, ureditev in regresiranje prehrane naših srednješolcev, šola v naravi za vse otroke (danes ni) in še kaj.

Zavzemati bi se morali za cenejše šolske potrebine, cenejša otroška oblačila in obutev. Potrebna je skrb za boljše ceste in večjo prometno varnost (dva razreda otrok umre na leto na naših cestah).

Vsem zaposlenim je treba zagotoviti dostojno plačilo za delo. Starši bi se lahko bolj posvečali vzgoji svojih otrok, manj bi se pehali za dodatni, popoldanski zaslužek.

Potrebna je večja skrb za bolj urejene in poštene razmere v uskadnjem življenju (nekajmesečno čakanje na pregled pri specialistu), manj zaposlovanja na črno, neprijavljanja delavcev, zaposlovanja za določen čas kljub potrebi po delavcih. Ob sprejemu v službo je podpis, da ne boš imel otroka, posledica strahu pred izgubo dela, nato pa še neredna plača, strah, kako poplačati mesečne datjave itd.

Vse to so problemi, ki pestijo predvsem mlade ljudi. Kakšno bo življenje otroka v taki nezadovoljni družini, ki trpi pomanjkanje?

Le srečna in zadovoljna družina je pogoj za več Slovencev.

Triletni porodniški dopust bi pomnil probleme na področju zaposlovanja žensk, seveda, če predlagatelji nimajo v mislih tega, da bi mati po dveh ali treh otrocih (6 ali 9 let) ostala doma ob štedilniku.

Marsikateri pa bi morala ostati doma proti svoji volji, ker bi jo čakala delovna knjižica (že danes se vračajo matere s porodniškega dopusta in jih razvrščajo kot tehnološke viške in to v podjetjih z družbeno lastnino, kam vodi privatništvo, je škoda govoriti).

Ženske na zahtevnih delovnih mestih bi po treh, šestih ali devetih letih odsotnosti z dela izgubile stik s stroko in bi bile prave pripravnice, z napredovanjem na delovnem mestu ne bi bilo nič.

Prav tako se moramo zavedati, da bi sprejetje te spremembe potegnulo za sabo podaljšanje delovne dobe za ženske (od 35 na 40 let). Ženske, ki

so za podaljšanje porodniškega dopusta (tovarniške delavke), se morajo zavedati, kako težko bi ob stroju zdržale še dodatnih pet let.

Sedanjih pet let delovne dobe manj je priznanje za materinstvo in za naše težje in odgovornejše delo, ki ga imamo v družini.

Ne pustimo si tega vzeti! Prav na koncu bi opozorila še na nekaj. Mladi so tisti, ki naj odločajo o tem. Zbiranje podpisov za podaljšanje porodniškega dopusta pri babicah, dedkih in upokojencih je prava neumnost.

Sonja Žitnik, Vorančeva 37, Poljčane

Vloga prenoviteljev

Ponovno čitam pisma bralcev, ki sistematično bombardirajo prenoviteljske zasluge pri osamosvojanju, in se čudim. Ne čudim se temu, da se pri nas ohranja in krepi militantna Janševa struja. Ta ne more delovati brez sovražnika, ko zmanjka zunanega, ustvarja notranjega; ne zna pridobivati podpore s pozitivnim programom; noče sprejeti logike tekmovanja namesto logike uničenja nasprotnika; ni zmožna premikov, okopov, ofenziv, ovad in spopadov do uničenja zamenjati z mirnodobnimi prizadevanji za pridobivanje podpore ljudi. Takšna politika je nadaljevanje vojne z drugimi sredstvi. Zanj ni pomembno, kaj je res. Pomembno je, da se čim večkrat ponovi tisto, kar njeni strategji želijo, da bi ljudje verjeli, čeprav temu ne verjamejo niti sami. Zato je polemika, ki teče že več tednov, takšna kot je: iz bivših prenoviteljskih vrst dokazujemo, kaj smo vse dobrega storili za osamosvojitve in pri tem navajamo dejstva (program Evropa zdaj, odhod s 14. kongresa ZKJ, glasovanje prenoviteljske poslanske skupine, podpis sporazuma političnih strank o plebiscitu, aktivna vloga naših članov in simpatizerjev v vrstah in vodstvu teritorialne obrambe. Zasluge za politično enotnost v času oboroženih spopadov itd.), nasprotna stran pa ne navaja svojih zaslug, ne poskuša dokazovati, da je bila še boljša od prenoviteljev, ampak vse sile usmerja v blatenje prenoviteljev. Če navedemo kakšne izjave politikov drugih strank, poskušajo razvrednotiti še njih, če navedemo izjave javnomnenjske ankete, skrivajo za pozitivne ocene prenoviteljev naročniki teh anket, ampak tudi njihovi snovalci, interpreti, vsi anketiranci in ankete same. Toda temu se ne čudim, čudim se nečemu drugemu.

Kako morejo biti strategji napadov na prenoviteljske zasluge tako kratkovidni, da ne opazijo, da niso izbrali le napačne vojno uničevalne taktike, ki jo večina slovenskih volilcev odklanja, ampak so si izbrali tudi napačno temo. Če se skušam samokritično pogledati v lastne slabosti in napake prenoviteljske stranke, je osamosvojitvena politika zadržna stvar, ki bi mi prišla na misel. Veliko uspešneje bi nas lahko kritizirali, če bi se lotili na primer...

Pri takšnem razmišljanju me je prekinil sin, ki je brskal po satelitskih kanalih: »Ciril, na televiziji si!« In res, na ekranu stojim izza mikrofona beograjskega Sava centra, nad mojim glavom je napis v cirilici »Početak kraja«, komentator in gosti v studiu Beograd pa pojasnjujejo, kako se je razbitje Jugoslavije začelo z odhodom slovenskih prenoviteljev s 14. kongresa ZKJ. Po njihovem mnenju je bilo to dejanje le nasledek dolgoročnega scenarija za razbitje Jugoslavije, ki ga je bilo mogoče slutiti iz zavzemanja za skupni slovenski kulturni prostor, sodelovanja v skupnosti Alpe-Jadran itd. Tistim, ki mi danes očitajo, ker nisem bil za odcepitev, ampak za razdružitev Slovenije, bi morali prevesti besede

Borisava Jovića na srbski televiziji, ki govori o tem, da je Srbija ponudila Sloveniji odcepitev, ta pa je, skupaj z zarotniki iz Evropske skupnosti, izbrala zamisel razdružitve.

Kako nasprotno sliko preteklosti ponujajo kritiki prenoviteljsva iz Slovenije in Srbije. Nekaj pa jim je skupno: neskrupulozna vojaška propaganda. Toda Srbi so v vojni, pa naj to še tako zanikajo, Slovenci pa nismo. Če bi Janševi juristi na enak način kot danes spodbujali delitve v času osamosvojanja, bi bilo žrtev neizmerno več, kot jih je bilo. Zato kljub vsemu ponavljam, da pozitivno ocenjujem (vojaško in) politično delovanje Janeza Janše v času osamosvojanja, in te svoje ocene ne nameravam spremeniti zato, ker je danes na čelu podile propagande, ki hoče pet let po dogodkih spremeniti zgodovinsko resnico o osamosvojitvi in vlogi prenoviteljev v njej.

In še nekaj, ni me sram, ker sem poskušal pred razpadom Jugoslavije delovati tako, da bi bila evropeizacija in osamosvojitve Slovenije čim manj boleča, s čim manjšo gospodarsko škodo in socialnimi stiskami, predvsem pa s čim manj mrtvimi. Po moji oceni so na podoben način, ki je krepil medsebojno zaupanje in takrat nujno politično enotnost, delovali zlasti Milan Kučan, Igor Baurčar, dr. Dušan Plut, Mile Setinc in do neke mere tudi Lojze Peterle, Jožef Školč in dr. France Bučar. Imena sem povzel iz dnevnih zapisov v času sklepanja predplebiscitnega sporazuma 1990 in niso nastala iz trenutnih političnih potreb, češar za pisma, ki bombardirajo prenoviteljske osamosvojitvene zasluge, ne bi mogli trčiti.

dr. Ciril Ribičič, Ljubljana

Kutinove potrošnje

Zveza potrošnikov Slovenije je doslej odlično sodelovala z mediji in tudi njim gre zahvala, da varstvo potrošnikov postaja pomembna tema v našem prostoru. Z naše strani smo se vedno trudili, da bi bili kar se da odprti za informacije in na voljo za najrazličnejša vprašanja. Zato smo z usoplostjo prebrali komentar KUTINOVE POTROŠNJE, ki je poln podtkanja in dezinformacij in meče slabo luč ne samo na predsednico Brede Kutin, ampak na Zvezo potrošnikov kot celoto.

Zato vam posredujem pojasnilo predsednice Brede Kutin o njenem dejanskem angaziranju pri Stanovanjskem skladu Republike Slovenije, hkrati pa želimo izpostaviti tudi dejstva, ki so v javnosti morda premalo znana o vlogi in vplivu Zveze potrošnikov Slovenije pri razreševanju problematike kreditiranja stanovanjske gradnje.

IZJAVA BREDE KUTIN, PREDSEDNICE ZPS:

Od samega nastanka stanovanjskega sklada nisem le članica Upravnega odbora, ampak tudi predsednica Odbora za porabo sredstev. Ta odbor je skupaj z eksperti postavil vsa pravila igre pri dodeljevanju stanovanjskih posojil, oblikuje pogoje, po katerih se zapisujejo posojila, obravnava vloge in pritožbe.

Sežnimo so bile samo način izplačevanja za moje delo v SSRS. Po vsebinski plati bi bilo to delo treba razdeliti v tri skupine:

1. Sodelovanje v ekspertni skupini za model vrednotenja vlog

1.a) Sodelovanje v ekspertni skupini, ki je izdelala generalni model vrednotenja vlog (6 avtorjev ima iz tega tudi avtorske pravice). Model je splošen in je osnova za vse razpise.
1.b) Oblikovanje posameznega modela za vrednotenje vlog za vsak razpis posebej.

2. Vodenje Odbora, kar obsega:

- pripravo razpisa
- obravnavanje vlog
- preverjanje ustreznosti izbrane modela
- razdelitev sredstev.
- obravnava pritožb.

3. Sodelovanje pri delu Stanovanjskega sklada kot članica Upravnega odbora.

Za ponazoritev obsežnosti mojega dela v Skladu naj povem, da smo samo v letu 1993 obravnavali 7417 vlog. Upravni odbor kot celota se je sestel 8 krat, Odbor za porabo se je v zvezi z razpisom sestel 21 krat, ekspertna skupina pa je imela okrog 30 sestankov, ki praviloma trajajo več ur, včasih tudi dlje.

Slo je za plačilo dejansko opravljenega dela, kakovosti pa tudi ne gre oporekati, saj v treh letih ni bilo pripomb glede korektnosti pri delitvi denarja in upoštevanja razpisnih pogojev.

Glede skrbi za kreditojemalce in zastopanja njihovih interesov pa predvsem naslednje:

1. V času, ko so se skoraj vsi ukvarjali s »pravo« ceno odkupa družbenih stanovanj, je ZPS predlagala, da se delež kupnin od prodaje usmeri v SSRS. Ideja je bila popolna inovacija in je dolgoročno »težka«

najmanj 120 mio DEM. Kaj se je zgodilo z ostalimi 80 %, ki so v glavnem nepovratno izgini iz stanovanjskega področja?

2. Samo zaradi vztrajanja ZPS je bil pomemben del odplačevanja dragih stanovanjskih posojil razrešen preko Stanovanjskega sklada. Rezultat: 3500 posameznikov je dolgoročno prihranilo okrog 25 mio DEM.

3. V treh letih odkar vodim Odbor za porabo sredstev smo v obliki posojil razdelili 7,5 milijard SIT in do slej ni bilo nikakršnih pritožb glede pristranskosti ali zlorab pri delitvi denarja. Pri tem ne gre zanemariti dejstva, da je bilo sistem potrebno šele vzpostaviti.

4. Skoraj pri vseh razpisih je bila razpisana vsota ob postopku odobravanja povečana. R+3 % pa je na stanovanjskem področju (republiki in občinski skladi) postal neke vrste standard, kar je bilo v začetnem obdobju, ko so bile realne obrestne mere med 25 % in 30 % zelo težko ubramiti.

5. Posojila občanom, razdeljena do konca leta 1994 presegajo sredstva, prejeta od kupnin in njihove revalorizacije, torej je del denarja, razdeljen v stanovanjska posojila rezultat lastne aktivnosti sklada.

Iz vsega navedenega sledi, da sem pošteno zastopala interese potrošnikov-kreditojemalcev.

Zaradi nespoštovanja novinarske etike in hudega obrekovanja v vašem časopisu bom sprožila tudi postopek na sodišču.

Breda Kutin, predsednica ZPS

Kam greš, Slovenija

DE št. 10, 23. 2. 1995

Trojke, sokoli ali SA?

Večino državljanov »varne« in »demokratske« Slovenije (čeprav tu pa tam eksplodira podtaknjena bomba) je pojava »trojk« in napovedanih »sokolov« presenetila, mene ni, še več, pojav le-teh sem pričakoval. Zakaj? Zato, ker je vse več mladih brezposelnih, stranke desnice so ostale osamljene v svojih zablodah. V parlament so prišle s prevaro, kot poslanci Slovenske nacionalne stranke. Raziskave javnega mnenja kažejo, da so ostale na obrobju političnega dogajanja pri nas itd. Zato je pojav teh trojk oz. strankarskih milic samoumeven.

Toda samoumevno je še nekaj. Zrela je zadeva, da minister ŠTER razmisli o svojem odstopu. Zakaj? Ne bi ponavljal vsega, kar je napisano v dnevnem časopisu in predvsem v tedniku MLADINA. Le mimo nekaterih resnic ne morem! Vse več je nezakazovanega gospodarskega kriminala, ubojev, oboženih ropov itd. Občani imajo vse manj možnosti, da se pred tem branijo, saj se znajde celo napadeni pred sodnikom.

Torej ustanavljanje strankarskih milic preveč diši po nezaupanju v policijo, ki je v vsaki pravni državi edini organ, ki je plačan in pooblaščen, da skrbi za varnost slehernega državljana in tuja, ki je dobil dovoljenje za bivanje v tej državi.

Le še nekaj v razmišljanje. Nacionalna socialna stranka v predvojni Nemčiji se je pozneje preimenovala v NACISTIČNO, njihovim odredom SA pa so se pridružili SS in gestapo. Kaj je sledilo v nadaljevanju, vsaj mislim, da ni potrebno pisati, ker ve že vsak, ki to HOČE vedeti.

Ivo Leban, Ozeljani

P. S. Trditve desničarjev, da so kriminalci predvsem NESlovinci, pa ovrže kronika in dnevnih časopisih in policijska poročila. TOREJ, KAJ JE RESNIČEN NAMEN teh »milic«?

NOVA BROŠURA

DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH

ZA ČLANE SVETA DELAVCEV V PODJETJIH IN USTANOVAH! ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE!

- O DELNIČARSTVU ZAPOSLENIH
- KAKO DO NOTRANJEGA LASTNIŠTVA
- KAJ PO NOTRANJEM ODKUPU
- LASTNIŠKA KULTURA
- NOVE VLOGE V PODJETJU
- ZAKAJ IN KAKO BEREMO FINANČNA POROČILA
- TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
- URESNIČEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

Avtorji: mag. ALEKSANDRA KANJUO-MRČELA
dipl. oec. NADJA CVEK
GREGOR MIKLIČ
MILAN UTROŠA

BROŠURO LAHKO NAROČITE NA NASLOV: ČZP ENOTNOST, LJUBLJANA, DALMATINOVA 4, TELEFON 321-255, 1310-033, FAKS 311-956.

Cena 2.000 SIT

NAROČILNICA

PRI ČZP ENOTNOST, LJUBLJANA, DALMATINOVA 4, NEPREKLICNO

NAROČAM(O) _____ IZVOD(OV)

BROŠURE DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH

NAROČENO POŠLJITE NA NASLOV: _____

ULICA, POŠTNA ŠT., KRAJ: _____

IME IN PRIIMEK PODPISNIKA: _____

NAROČENO DNE: _____

ŽIG

PODPIS NAROČNIKA

1. RAČUN BOMO PLAČALI V ZAKONITEM ROKU.
2. KOT IND. NAROČNIKU MI POŠLJITE PO POVZETJU

cigareta?

odločitev je moja.

MINISTRSTVO ZA ZDRAVSTVO RS

LASTNIKI EMA BODO TUDI DELAVCI

Nekdanje družbeno podjetje Emo je danes last Sklada in razdeljeno na pet večjih družb in več manjših. Od nekdanjih 3500 delavcev jih je ostalo le dobrih tisoč, polovici daje kruh Eterna, tovarna posode, ki je lani slavila 100-letnico. Sindikat Ema se je v zadnjih letih soočal s skladovimi menedžerji in tudi s stečajniki. Le v Emu Kemiji je sindikat uspel oblikovati svet delavcev, ki se spopada z začetnimi težavami. O lastninjenju in delu sveta delavcev nam je pripovedoval njegov predsednik Drago Krajnc, ki predseduje tudi SKEI v Emu Kemiji.

V SKEI je včlanjeno vseh 47 delavcev Ema Kemije, v njem niso le direktorji. Takšen sindikat je bil dovolj močan, da je po številnih pogovorih in pogajanjih izsilil ustanovitev sveta delavcev. Delavci so se za ta organ ogreli, da bi lažje vplivali na potek lastninjenja. O ustanovitvi sveta je odločal zbor delavcev. Sindikat je za svet predlagal 6 kandidatur in delavci niso predlagali drugih. Ker ima svet le 5 članov, je odpadel tisti, ki je dobil na tajnih volitvah najmanj glasov.

Draga Krajnc so na prvi seji izvolili za predsednika. Na tej seji so sprejeli tudi poslovnik. Takoj pa se je zapletlo pri sklepanju dogovora za delo sveta, saj morajo z njim soglašati delodajalci. Ti pa članom sveta nočejo priznati pravic iz 64. in 67. člena zakona o soupravljanju. Gre za pravico do poklicnega oziroma polpoklicnega opravljanja funkcije in zaščito članov sveta in njihovega predsednika. Delodajalci zavračajo tudi predlog, da bi v delu sveta sodelovali zunanji strokovnjaki. Menijo namreč, da bi bil strošek zanje za Emo prevelik. Tega, kar ponujajo delodajalci, svet ne more podpisati in bo zato predlagal nadaljevanje pogajanj. Če nasprotna stran za pogajanja ne bo zainteresirana, se bodo delavci odločili za drugo obliko

Poslovanje Ema Kemije se je zaradi izgube jugoslovanskega trga za pol zmanjšalo. Glavni proizvod je fritra, ki jo Eterna potrebuje za emajliranje posode. Večji del proizvodnje pa kupujejo drugi, med njimi zlasti Gorenje.

pritiska.

»Imeli smo že sedem sej sveta in še vedno se lovimo z začetnimi težavami. Bil pa sem na seminarju in prizadevam si, da bi tudi drugi člani sveta lahko odšli na seminar v Radovljico. Prav vsem nam namreč manjka znanja in nihče nima ustreznih izkušenj.« Tako pravi Drago

Drago Krajnc, predsednik sveta delavcev in SKEI v Emu Kemiji

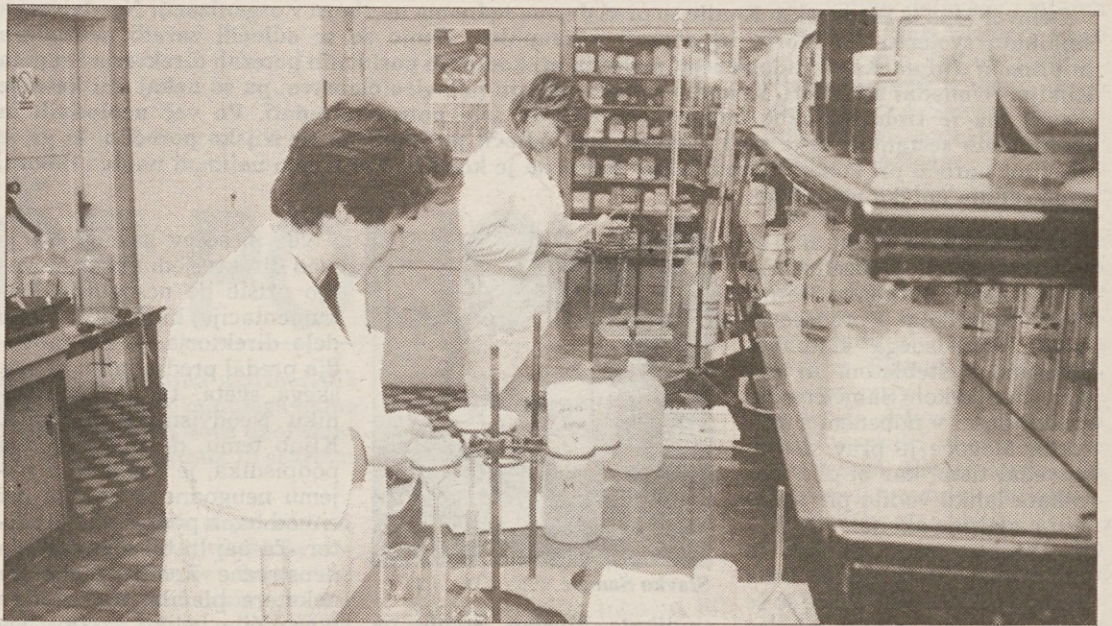
Krajnc in dodaja, da direktor družbe in šef, ki je zadolžen za razvoj, po potrebi sodelujeta na sejah sveta.

Vse premoženje Emovih družb je preneseno na holding. Krajnc misli, da bo lastninjenje lažje uspelo, če bo premoženje prepisano nazaj na družbe. Emo Kemija nima dolgov in nima obveznosti za preteklo poslovanje holdinga in drugih družb.

Sindikat je o lastninjenju zahteval skupno posvetovanje. To pa ni uspelo, ker so predstavniki sklada menili, da jih zakon o lastninjenju ne zavezuje.

Sklicevali so se na razpis prodaje Emovih družb in njihovega premoženja. Rekli so tudi, da lastninjenje z uporabo certifikatov in listin v Emu ne bo možno.

Februarja pa je Janez Dokl, predsednik upravnega odbora Emovega holdinga sindikate obvestil, da so si lastniki premislili in da delavcem ponujajo notranji odkup. Drago Krajnc čaka na sestanek, na katerem bodo predstavniki lastnikov svojo ponudbo podrobneje predstavili. Krajnc meni, da so si v skladu premislili zaradi pritiska delavcev

Delavke v laboratoriju analizirajo nove emajle

in tudi zaradi opozoril z nekaterih drugih mest.

Sklad bo delavcem Ema ponudil 20-odstotni lastniški delež. Imeli bodo tudi možnost 50-odstotnega popusta pri notranjem odkupu. Iz lastninjenja bo začasno izvzeta Eterna. Delavci v Emu bodo postali lastniki 232 milijonov tolarjev vrednega premoženja. Za ta lastniški delež bodo uporabili listine za premalo izplačane

plače in po potrebi tudi certifikate. V zvezi z lastninjenjem pa je še veliko ugank. Nejasen je tudi lastniški delež, ki pripada skladom.

Drago Krajnc je vesel tega sporočila Janeza Dokla. Pravi, da bodo delavci uporabili zlasti listine za premalo izplačane plače od aprila 1991. Prvi izračuni kažejo, da listin, ki so izražene v ekujih, ne bodo mogli uporabiti v celoti,

Plače delavcev v Emu Kemiji so na ravni panožne kolektivne pogodbe in delavci jih prejemajo na plačilni dan. Januarja so zaposleni prejeli povprečno po 61 tisočakov. Individualno pogodbo imajo le štirje šefi. Plače pa bi bile precej nižje, če delavci ne bi imeli številnih dodatkov na težke delovne pogoje in na delo v izmenah. Za 8 delavcev, ki so razporejeni v drugo plačilno skupino, pa sindikat vodi sodni spor in zahteva prerazporeditev v četrto skupino. Lanskoletni dogovor je pomenil oviro za povečevanje plač, zato se v Emu Kemiji bojijo morebitnega letošnjega, saj bo tudi ta omejeval plače.

saj tega ne dovoljuje posebna uredba.

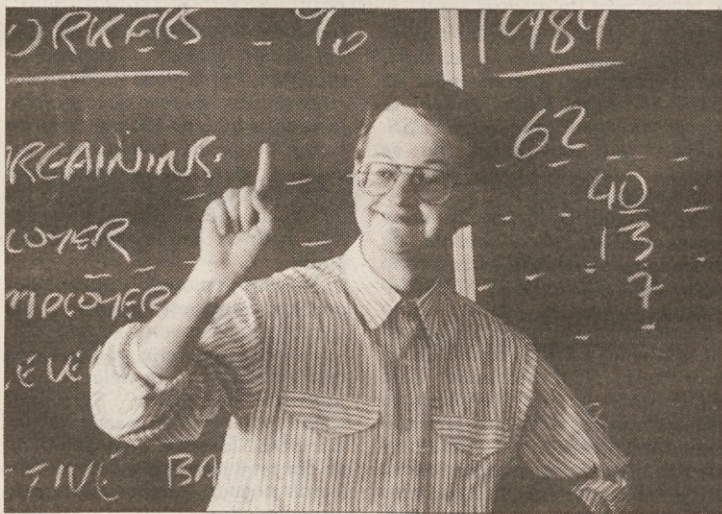
Lastninjenje ne bo olajšalo dela sveta delavcev, meni Drago Krajnc. Sindikat bo moral organizirati razpršene lastnike in predlagati njihove zastopnike v nadzornem svetu. Kljub temu, da bo dela več kot preveč, pa se možnosti za notranje lastninjenje veselimo, pravi Drago Krajnc in dodaja, da se bo s tem prekinila za delavce zelo neprijetna praksa. Dosedanjih prodaj posameznih družb in Emovega premoženja so se lahko udeležili le nekateri direktorji in bivši šefi. Delavci na teh razprodajah niso imeli nobene možnosti. Po novem pa bodo lastniki tudi delavci, ki so verjetno največji oškodovanci pri razpadu nekdanjega velikega socialističnega podjetja.

Franček Kavčič

OPOZORILA IZ ANGLIJE

Te dni poteka v SIC Radovljica seminar o delavskem delničarstvu in participaciji delavcev. Članom vodstva ZSSS in sindikatu dejavnosti predava Calvin Allen, vodja raziskav fondacije Jim Conway. Mlad in zelo živahen raziskovalec je v Slovenijo prinesel kup sporočil o negativnih izkušnjah angleškega sindikalnega gibanja in tudi o politiki njihove delavske (laburistične) stranke.

Laburistična stranka pripravila spremembo programa, s katero bo odstopila od zavzemanja za skupno oziroma državno lastnino, ki naj bi bila za zaposlene najboljša. Konzervativna vlada je namreč po letu 1979, ko je prišla na oblast, privatizirala vsa nekdanja državna podjetja, tudi tista iz javnega sektorja. V državni lasti sta le še pošta in železnica. V zadnji fazi so Angleži privatizirali tudi ko-

Calvin Allen je med predavanji omenil več angleških nacionalnih sramot

munalna podjetja, vodovode, elektrodistribucijo in druge javne gospodarske službe.

Privatizirali so ne glede na posledice. Podjetja so prodajali tudi po polovični ceni. Za-

radi privatizacije je prišlo do rasti cen, poslabšala se je tudi kakovost javnih storitev. Povečalo se je tudi število brezposelnih. Privatizacija je dokazala, da nekatera podjetja

javnega sektorja na morejo biti rentabilna tudi, če so v zasebni lasti. Ker med temi podjetji ni konkurence, je edina resnica le to, da se je državni monopol spremenil v zasebni, meni Calvin Allen.

Izkupiček od prodaje javnih podjetij je državni proračun obogatil za 24 milijard funtov. Ta priliv je bil za prebivalce dober le toliko, ker je omogo-

čil začasno znižanje davkov.

Negativna posledica privatizacije pa je bila visok skok plač direktorjev ob hkratnem znižanju plač delavcev. Direktorji so učinkovitost lahko dokazali le z zniževanjem cene delovne sile in tudi z odpuščanji.

Podjetij v lasti delavcev pa je le nekaj več kot sto. Za Anglijo so skoraj nepomembna. Do delavskega odkupa ni prišlo zlasti zaradi neodločnosti sindikatov.

Anglija se pripravlja tudi na reformo dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je orga-

nizirano večinoma v podjetjih.

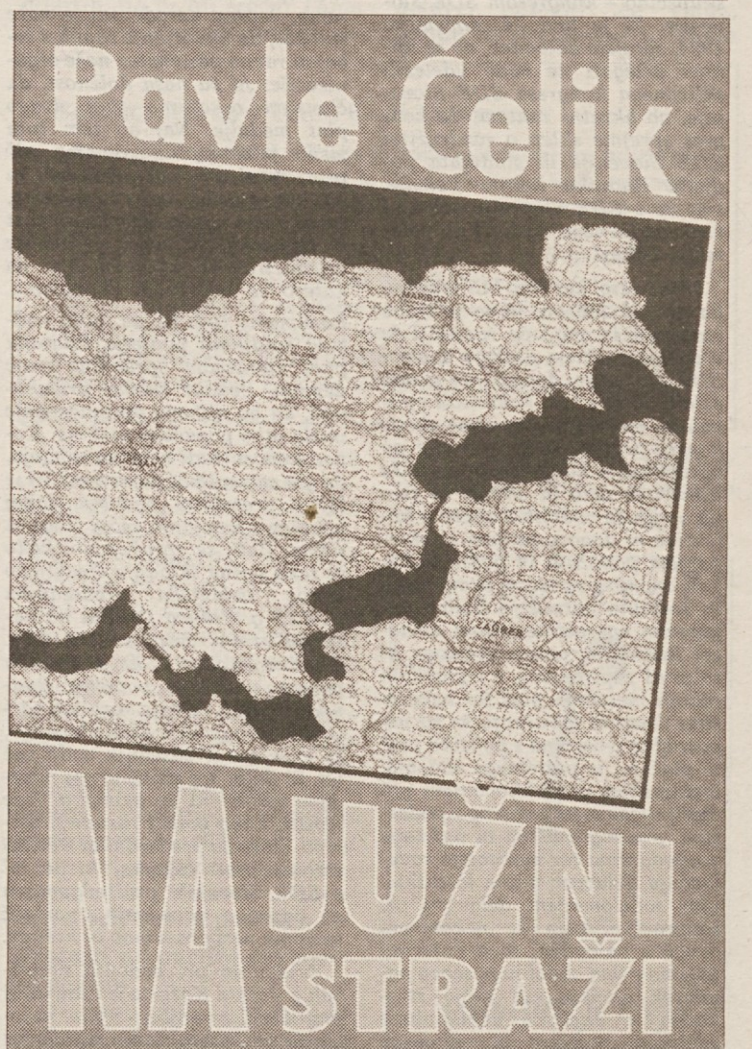
Angleški delavci praviloma plačujejo v dodatne pokojninske sklade po 5 odstotkov svojega zaslužka in toliko zanje vplača tudi njihovo podjetje. Ta denar pa so upravljali le pooblaščenca podjetij. Po novem bodo pokojninske sklade upravljali tudi zavarovanci. Denar v pokojninskih skladih pa bo tudi zavarovan in ne bodo več možne kraje, v katerih so delavci izgubili prav vse. Eno največjih je uprizoril Maxwell, znani lastnik številnih časopisnih in tiskarskih podjetij.

F. K.

Mag. Pavle Čelik se v svojem najnovšem delu loteva dokaj nevhvaležne teme – vzpostavljanja meje med Hrvaško in Slovenijo v času njenega osamosvajanja. Opisuje posamezne dogodke in ljudi, dileme in odnose s hrvaškimi obmejnimi organi ter vrednoti posamezna dejanja. Gre za delo, ki ima tudi pomembno zgodovinsko razsežnost, saj so razmerja s to našo sosedo zaradi meje še zmeraj vznemirjujoča, kamen spotike in politiziranja.

Cena knjige je 2600 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, tel. 061/321-255; 13-35-255; faks: 311-956.

Vprašanja predavatelju so bila povezana z našimi slabimi izkušnjami

TRI ZGODBE IZ KONJIŠKEGA LIPA

Delavci Lipa iz Slovenskih Konjic so pred dvema tednoma na zboru v organizaciji Neodvisnega sindikata svojemu direktorju izglasovali nezaupnico. Zanj so se odločili zaradi neuradnih informacij o hipotekarni zadolženosti podjetja in škodljivih poslovnih potezah direktorja Staneta Koklja. Svobodni sindikati, ki imajo v tem podjetju polovico članstva, pa so nekaj dni kasneje menili, da je treba obtožbe najprej preveriti in šele potem ukrepati. Po več neplodnih in prekinjenih sestankih se je tudi delavski svet odločil počakati na revizijsko poročilo, ki ga je direktor naročil pri zunanji firmi. Kljub temu, da je kolektiv razdvojen najmanj na dva tabora, proizvodnja poteka nemoteno.

O teh zapletih v Lipu smo se pogovarjali s predsednikom Svobodnega sindikata Francem Rupnikom, predsednikom Neodvisnega sindikata Marjanom Stebletom in delavcem Slavkom Samčičem, ki pravi, da ni v nobenem sindikatu. Mogoče je prav slednji povedal tisto, kar bi oboja sindikata lahko vodilo pri vodenju nadaljnje akcije.

»Direktor zame ni slab in nič nimam proti njemu. Dela imamo celo preveč. Plače so še kar dobre, le z zamudo jih dobivamo. Za delavce, ki radi delamo, bi bilo boljše, da direktor ostane. Plače pri nas pa niso nikoli bile dobre. Na zboru delavcev, ki je glasoval o nezaupnici, me ni bilo in ne vem, kaj direktorju očitajo. Slišal pa sem, da so v ozadju politične igre in da se za nekoga išče direktorsko mesto. Če pa se bo pokazalo, da je direktor kriv, pa je najbolje, da čimprej odide. Ne verjamem pa, da se je direktor, ki ga osebno poznam, tudi okoristil.« Tako pravi Slavko Samčič, ki se nikoli ni ukvarjal s politiko.

Predsednik Neodvisnega

Slavko Samčič

sindikata Marjan Steble pa pravi, da je predlog za razrešitev direktorja posledica problemov, ki so se začeli ob pripravljani bilanci za leto 1993. Ker je bila ena od delavk na bolniški, je SDK Lipu podaljšala rok za predložitev bilance. Ko se je delavka vrnila na delo in delo opravila, pa ji je direktor dal 2000 DEM nagrade. Marjan Steble, ki je tudi član delavskega sveta, je takrat menil, da bi bilanco moral pripraviti računovodja in da delavka ne bi smela dobiti omenjene nagrade. Steble je takrat predlagal razrešitev računovodje, vendar direktor predloga ni sprejel.

Več mesecev kasneje pa je med direktorjem in računovodjo prišlo do nesoglasij. Dokumentacija, ki kaže na slabo delo direktorja, je računovodja predal predsedniku delavskega sveta, ta pa predsedniku Neodvisnega sindikata. Kljub temu, da ima Lip dva podpisnika, je pogodbo o namenu neugodnega kredita pri eni od bank podpisal le direktor. Ta naj bi bil kriv tudi za neustrezne kompenzacije za nekatera plačila, ki so Lipu povzročila veliko škodo. Vse to je menda počel tudi zato, da bi zmanjšal vrednost Lipa pred lastninjenjem. Vsemu temu je treba dodati še neuprejeno informacijo o hipotekah na premoženje v višini skoraj štiri in pol milijona mark. Vrednost premoženja Lipa po otvoritveni bilanci pa znaša 380 milijonov tolarjev oziroma manj kot hipoteka na njegovo premoženje. Zaradi vsega tega je zbor delavcev 14. februarja skoraj soglasno glasoval za nezaupnico direktorju. Ker zapisničarice podjetja na zboru ni bilo, je zapisnik sestavil kar Neodvisni sindikat.

Po tem zboru je bilo več sej delavskega sveta in drugih organov. Na eni od sej so se skupaj s predstavniki bank dogovorili za nadaljni postopek v zvezi z direktorjem. Zaradi tega so sklicali tudi nov zbor, ki pa ni uspel, ker ga je onemogočil direktor. Le-ta je predsedniku delavskega sveta grozil z razrešitvijo, delavcem pa z odpuščenjem in nedeljskim delom. Delavci so bili zaradi tega ogorčeni in nekateri so zahtevali celo vrnitev certifikatov. Marjan Steble meni, da je direktor s tem nastopom svoj položaj zelo poslabšal. Direktor je po njegovem mnenju kriv tudi za odhod računovodje, ki je zaradi disciplinskega postopka sam dvignil delovno knjižico.

Marjan Steble odločno zavrača namigovanja na politično ozadje napada na direktorja. Pravi, da tudi on ni bil nikoli v nobeni stranki. Zbor delavcev, kot ga je sklical Ne-

Marjan Steble

odvisni sindikat, pa je bil legitimen, saj je po statutu Lipa sindikat dolžan obveščati delavce o vseh pomembnih zadevah. Sindikat bo zadevo še naprej peljal po pravni poti.

Kot nam je povedal Steble, so Lip delavci zgradili iz nič in so še naprej pripravljali delati tudi udarniško. Letos so delali že dve prosti soboti.

Predsednik Svobodnega sindikata Franc Rupnik ni bil na zboru, na katerem so delavci glasovali o nezaupnici direktorju. Ko so v vodstvu Svobodnega sindikata zvedeli za ta predlog, so se sestali in menili, da je treba obtožbe najprej razčistiti. Člani Svobodnega sindikata so na zboru res sodelovali in skupaj z drugimi glasovali za razrešitev direktorja. Tudi Rupnik meni, da je direktor na drugem zboru ravnal nerazodno in izgubil živce, vendar se je kasneje opravičil.

Ozadje za poizkus razrešitve direktorja je po Rupnikovem mnenju v politiki. Stane Kokej je bil namreč tudi funkcionar bivše ZK. Predsednik Neodvisnega sindikata iz Uniorja Branko Korošec pa je Kokeju pred pričami rekel, da bodo tako kot Osoleta (bivšega direktorja Uniorja) »zjebali tudi njega. Tudi Rupnik meni, da imajo delavci dela dovolj in da so plače redne. Povprečna neto plača za januar je znašala 43 tisočakov. Ko to pišemo, 1. marca, je

sklican usklajevalni sestanek vseh vpletenih v to zadevo. Svobodni in Neodvisni sindikat imata enako število članov in sta načelno enako močna. Zaenkrat pa ima prednost Neodvisni sindikat, ki se je po nekakšni delitvi dela ukvarjal z lastninjenjem, medtem ko se je Svobodni sindikat ukvarjal z bolj tradicionalnimi zadevami. V Slovenskih Konjicah je Neodvisni sindikat zelo močan in več zadev kaže na povezanost s strankami na desnici.

Franc Rupnik

Direktorju bo verjetno mogoče dokazati le napačne poslovne odločitve, za katere je odgovoren delavcem in tudi njihovim sindikatom. Če hipoteka res presega vrednost Lipa, bo direktor razrešen veliko prepozno, saj je zapravljen že vse premoženje. Lipove plače so za 40 odstotkov nižje od povprečja v lesarstvu in še nekaj 10 odstotkov nižje od povprečja v gospodarstvu. Ker delavci doslej proti temu niso protestirali, jim očitno ta denar zadošča. O tem pa se lahko oddajo le delavci, ne pa kdo v njihovem imenu.

Franček Kavčič

Velenjski rudarji ustanovili nov sindikat

Stališča in odgovori Predsedstva SDE Slovenije do novoustanovljenega sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije in razlog za razhajanje SDE Slovenije in Sindikata podjetja Rudnika lignita Velenje

V dosedanjih prizadevanjih in akcijah Svobodnega Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije za sporazumno ureditev morebitnih spornih vprašanj in problemov, ki naj bi ali so pogojevala, da je vodstvo sindikata podjetja Rudnika lignita Velenje dan pred 2. programsko-volilno skupščino - kongresom SDE Slovenije, ki je bila 24. novembra 1994, sprejelo odločitev, da se njihovi delegati ne bodo udeležili sklicanega kongresa SDE Slovenije, ob hkratni zahtevi, da kongres sprejme sklep o razdružitvi SDE Slovenije in sindikata podjetja Rudnika lignita Velenje, s mo se v SDE Slovenije vzdržali vsakega javnega nastopa ali polemike. Zakaj?

Prvič zato, ker smo bili mnenja, da gre za zadevo, ki jo je treba razčistiti in mogoče razrešiti le v demokratičnem dialogu znotraj SDE Slovenije; drugič, ker nismo želeli, da bi s tem kakorkoli vplivali na morebitne potrebne akcije konstituiranja SDE Slovenije po opravljenem kongresu in na našo usmeritev dela in akcije, ki smo jih in jih še vodimo v zvezi: s kolektivnim dogovarjanjem in sklepanjem panožnih in podjetniških kolektivnih pogodb; z ekonomske in socialno varnostjo članov dejavnosti energetike, zlasti delavcev Rudnikov rjavega premoga, ki so pred zapiranjem; z izplačilom rednih mesečnih plač ter nekaterimi drugimi vprašanji, ki so neposredno povezana s politiko plač in plačami iz preteklega obdobja; lastninskim preoblikovanjem podjetij dejavnosti elektrogospodarstva, premogovništva in naftega gospodarstva ter možnostjo sodelovanja delavcev v tem lastninjenju; sodelovanjem delavcev pri soupravljanju in še nekaterimi drugimi nalaganji, med katerimi dajemo v tem obdobju poseben poudarek akcijam za večjo strokovno in akcijsko učinkovitost sindikata podjetja in njihovega

vodstva; tretjič, ker do ustanovnega kongresa SPSS nismo kljub našim prizadevanjem in insistiranju prišli do pravih razlogov za omenjeno odločitev vodstva sindikata podjetja Rudnika lignita Velenje, če izvzamemo nesoglasja, ki so prišla od izraza pri kandidiranju bodočega predsednika SDE Slovenije, ki naj bi ga izvolili na 2. programsko-volilni skupščini - kongresu SDE Slovenije.

Izjave in podani razlogi za odcepitev sindikata podjetja Rudnika lignita Velenje od SDE Slovenije, ki jih je podal na ustanovnem kongresu SPSS zlasti gospod Jože Kožar, objavljene so v članku časopisa DE števil 9 z dne 16. februarja t.l. pod naslovom »Velenjski rudarji ustanovili nov sindikat« in v velenjskem glasilu »Naš čas« prav tako 16. februarja t.l. pod naslovom »Konec ljubezni v enem najuspešnejših panožnih sindikatov« pa vsebujejo kup netočnosti, polresnic, zavajanj in podtikanj in celo laži. Te so nas tudi spodbudile, da nanje reagiramo, čeprav neradi, saj je naše stališče, da ukvarjanje samih s seboj ni ravno poslanstvo naše organizacije. Je pa naša dolžnost, da članstvu osvetlimo tudi drugo plat medalje. Naj ob tem tudi jasno povemo, da nimamo nič proti resnicam, pokončni drži in da, kar je treba, pošteno povemo, saj se v tem izraža demokratičnost in še katero od načel sindikalne organiziranosti in delovanja, na katero se tako radi sklicujemo.

Razumemo tudi to, da mora vodstvo sindikata podjetja Rudnika pred članstvom opravičiti svoje dejanje, vendar nismo pričakovali, da bo njihovo opravičevanje imelo tako popačeno vsebino. Konec koncev tudi sami ocenjujejo, da gre za sindikat dejavnosti, ki je bil v preteklem obdobju dokaj uspešen v izvajanju svoje vloge in nalog. Zato se sprašujemo, kako se taka ocena sklada z objavljeno izjavo sedanjega predsednika SPSS g. Francu Druksu na naslovni strani časopisa DE števil 9 z dne 16. 2. t.l., da je sedanja poteza sindikata podjetja Rudnika lignita Velenje rezultat večletnih nesoglasij v SDE Slovenije, ki jo je kot predsednik vodil več let. In dalje. Če strmemo vse navedene vzroke, ki jih navaja g. Jože Kožar, kako potem razumeti dejstvo, da so za predsednika SPSS izvolili prav človeka, ki je bil v SDE Slovenije prvi odgovoren za odpravo navedenih anomalij oziroma nesporazumov in kršitev.

Evidentno pri podanih navedbah g. Jožeta Kožarja je tudi, da si prizadeva zmanjšati vpliv nesoglasja ob kandidiranju njihovega

kandidata za predsednika SDE na njihovo odločitev za odcepitev. Dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati pa je, da je vodstvo sindikata podjetja RLV blokiralo vse svoje aktivnosti v SDE Slovenije od trenutka, ko njihov kandidat ni več imel zadostne oziroma potrebne podpore članstva in organizacij sindikata dejavnosti.

V SDE Slovenije se zavedamo, kaj pomeni institut razdruževanja. Zato tudi v primeru sindikata podjetja RLV ne bi bilo nobenih težav, če bi postopek potekal v skladu s statutarnimi določbami SDE Slovenije. Vendar so dejstva v tem primeru drugačna. Že na sami 2. programsko-volilni skupščini - kongresu SDE Slovenije je vodstvo sindikata podjetja RLV zahtevalo sprejetje sklepa o njihovi odcepitvi brez njihove oziroma navzočnosti njihovih delegatov. To smo želeli z njimi urediti preko sklicane korespondenčne seje predsedstva RO in s tem omogočili razpravo o njihovi zahtevi po odcepitvi. Žal lahko le bivši predsednik RO SDE Franc Druks pojasni, zakaj zaključki seje predsedstva, ki jo je sklical, niso zagledali luči sveta. Tega tudi na kongresu ni želel pojasniti. Zato je kongres tudi zavrnil njegov predlog, da se zahteva vodstva sindikata RLV vključi kot posebna točka dnevnega reda kongresa.

V tem kontekstu je treba odgovoriti tudi na netočne in neresnične navedbe o preteklih izstopih iz SDE Slovenije. To še toliko bolj, ker so primeri, ki so v omenjenem članku časopisa DE, znani tako g. Kožarju kot bivšemu predsedniku SDE g. Francu Druksu. Z njimi v zvezi moramo, žal, povedati, da delavci podjetja Elektro Gorenjske iz Kranja kot tudi delavci podjetja Petrol nikoli niso bili člani SDE Slovenije. Delavci - člani SDE Slovenije, ki so bili povezani v sindikatu podjetja Energetike Ljubljana, pa so se vključili v sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva zaradi uveljavljanja njihove panožne kolektivne pogodbe, saj spadajo po dejavnosti v SDE Slovenije. Iz povedanega je zato razvidno, da so, žal, dosedaj prvi in edini, ki odhajajo iz SDE Slovenije zaradi nesoglasij, nesporazumov in kršitev.

Nimamo in ne moremo imeti nič proti, če delavci podjetja Rudnika lignita Velenje želijo imeti svojo samostojno sindikalno organizacijo. Ni pa nam mogoče sprejeti, da postanejo avtomatično člani takega sindikata, kot je na novo ustanovljeni SPSS, tudi delavci podjetja Rudnika lignita Velenje, ki so se s podpisom izjave prostovoljno opredelili, da želijo postati

člani našega sindikata dejavnosti t.j. SDE Slovenije. Pri včlanjevanju tudi ni pomembno, kdo je opravil včlanjevanje in kje so se delavci včlanjevali v posameznem sindikat dejavnosti, pomembno oziroma pravno veljavno je, v kateri sindikat so se včlanili. Sindikat podjetja je v tem pogledu, kot vemo, le temeljna oblika organiziranja in delovanja sindikata dejavnosti. Na to smo opozorili predstavnike sindikata podjetja RLV ob zadnjem pogovoru z njimi 12. januarja 1995, vendar, kot kaže, brez uspeha. Javnost in članstvo SDE iz Rudnika lignita Velenje moramo zato seznaniti: Le z izstopom posameznika iz SDE Slovenije, lahko pridobi te člane takozvani sindikat SPSS. Hkrati tudi izjavljamo, da se bomo še kako trudili, da obdržimo svoje članstvo v RLV.

Na podlagi tega je za nas edina prava razlaga določb statuta, da so sedanji člani SPSS še vedno člani SDE Slovenije. V SDE Slovenije namreč od danes nismo prešli od naših članov, ki jih povezuje sedaj SPSS, izjave, da izstopajo iz SDE Slovenije. Zato SDE Slovenije tudi ne priznava Samostojnega sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije in njegovo reprezentativnost, saj je bil ustanovljen brez lastnega članstva. Hkrati bo uložil tudi ugovor zoper odločbo o hrambi statuta sindikata, ki jo je izdala Upravna enota Velenje Republike Slovenije sindikatu SPSS v skladu z določbami zakona o reprezentativnosti sindikatov. Dosedaj bomo v SDE Slovenije kot člani ZSSS stali na stališču 6. člena statuta ZSSS, ki določa, da v »Zvezi« hkrati ne moreta delovati dva sindikata enake dejavnosti.

V kontekst teh navedb sodi tudi vprašanje spoštovanja ali nespoštovanja statuta SDE in njegovih določb. V obravnavanem primeru sta očitno pomešana pojma pravna in odločitve in sprejem odločitev. Tudi sicer ne razumemo čemu izrečene hude kvalifikacije na račun spoštovanja statuta, saj v dosedanjem delovanju SDE Slovenije in njenih organov ni bilo primerov kršitev le-tega, ki bi imeli znak alarmantnega stanja, kot se skuša prikazati. Nepošteno pa bi bilo, če bi neuresničene ambicije opravičevali z omenjenimi kršitvami.

Kljub relativni uspešnosti v kolektivnem dogovarjanju in sklepanju kolektivnih pogodb je o tej aktivnosti v SDE Slovenije vseskozi prevladovala ocena, da naloge s tem v zvezi dokaj uspešno izvajamo in da smo zanje tudi kolikor toliko primerno strokovno ekipirani in organizirani. Zato

čudi podana kvalifikacija, da se o kolektivnih pogodbah v SDE ni našlo skupnega jezika. In kljub temu smo kot partnerji skupaj vzdržali pritiske, ki so rezultirali k eni panožni kolektivni pogodbi, uniformiranju vsebine pogodb, definiranju dejavnosti elektrogospodarstva in premogovništva, kot dejavnosti, za katere se uporabljajo mehanizmi družbenih dejavnosti, skupnemu pogajanju ter še za vrsto drugih elementov, ki so povezani s pogodbami in našim delom ter drugimi akcijami na tem področju. Rezultat tega našega skupnega »jezika« sta obe kolektivni panožni pogodbi in specifikka, ki jih glede na dejavnosti vsebuje. Enotno naše stališče je nadalje bilo, da kot partnerji ne bomo podpisali kolektivnih pogodb, ki bi zniževale pridobljene pravice in ugodnosti delavcev ter da nepodpis ene od pogodb ne zadrži podpis druge panožne pogodbe.

Še manj je mogoče v zvezi s pogodbami razumeti izjavo »... kaj šele okoli spoštovanja le-teh«. Zakaj potem vse akcije, pogajanja in celo splošna stavka delavcev dejavnosti energetike Slovenije? Čemu potem služijo sedanje akcije SDE Slovenije, če ne temu, da se čimprej pride do novih kolektivnih pogodb, njihovega podpisa in spoštovanja.

Naj k temu dodamo še nekatera dejstva: Predsednik podajalske skupine za sklepanje kolektivne pogodbe premogovništva je bil g. Franko Mažgon, ki je član sindikata podjetja RLV in avtor predloga omenjene kolektivne pogodbe; g. Franc Druks pa je bil kot predsednik republiškega odbora glavni pogajalec s prejšnjim ministrom za energetiko in sedaj z Ministrstvom za gospodarske dejavnosti.

V izjavi o razvojni politiki in vprašanjih, ki imajo za posledico število zaposlenih v premogovništvu in zapiranje rudnikov, nam da g. Jože Kožar vedeti, da je prav njihov »izstop« dokaz, da jim ni mar za ostale, uveljavljajo le svoj interes. Če bi ostali v SDE Slovenije, bi se morali kot električarji spopasti s problemom zapiranja rudnikov, vendar ne velenjskega pač pa Kanizarice, Senovega in Zagorja. Kje je zdaj rudarska solidarnost?

Problemi glede števila zaposlenih so procentualno podobni na RLV, v šostanjski Termoelektrarni in drugih delih elektrogospodarstva ter drugih dejavnosti energetike.

Glede zapiranja rudnikov rjavega premoga smo se v SDE jasno opredelili v kongresnih dokumentih.

Energično moramo zavreči trdi-

tev in jo imenovati »natolcevanje«, češ, da v podjetjih elektrogospodarstva Slovenije ni zanimanja, da bi električno pridobivali iz čomačega premoga. Res pa je, da SDE Slovenije nima odločilnega vpliva na sklepe vlade ali odločitve parlamenta, vendar so te trditve žalitev za delavce, člane sindikata SDE Termoelektrarne Šostanj. Ob tem se sprašujemo, ali bodo sedaj zgrajene in še predvidene čistilne naprave zato, da bi TEŠ kurila s plinom?

V sklopu tretjega dela razlogov za razhajanja s SDE (članek v glasilu Naš čas) g. Jože Kožar med drugim navaja, da si v SDE ni bilo mogoče izmenjati pravih podatkov niti o plačah, da se dogovorjene akcije ne upoštevajo. Kot primer navaja: »Ko organiziramo stavko, rudarji stavkajo, delavci elektrogospodarstva govori, da stavkajo, naprave pa normalno obratujejo«.

Trditve o izmenjavi pravih podatkov o plačah drži le delno, kajti vzrokov je več: nekateri predsedniki nimajo podatkov o plačah niti v lastnem podjetju, drugi, med katerimi je prav RLV, te podatke skrivajo. In zakaj trditve drži le delno: vsi imamo vpogled v podatke vsakega podjetja v energetiki, vendar le v poprečne bruto plače in izplačilo mase plač. Tudi o stavki ugotovitev g. Jožeta Kožarja ne drži. Rudarji so stavkali z zamikom. Za osežitev spomina lahko dobijo na vpogled analizo stavke in sklep SDE Slovenije pri bivšem predsedniku SDE, g. Francu Druksu oziroma pri predsedniku sindikata, ki se naziva SPSS, g. Francu Druksu. Delavci elektrogospodarstva Slovenije so morali stavkati delovno; proizvodna podjetja z znižanjem proizvodnje, distribucijska pa z izklapljanjem uporabnikom. Vsi v Sloveniji se spominjajo električnega mrka, ki je bil posledica stavke delavcev energetike. Nerazumljivo je, da g. Franc Druks kot takratni predsednik stavkovnega odbora SDE Slovenije tega ne ve.

SDE Slovenije postaja z omejenimi dogodki bogatejši in še bolj prepričan v smisel svojega kongresnega slogana »Enotni naprej«. V njem vidimo garant svojega uspešnega dela in delovanja v zagotavljanju ekonomske, socialne in pravne varnosti naših članov - delavcev dejavnosti energetike v Republiki Slovenije. Članstvu zato zagotavljamo, da se bomo zanj tudi vnaprej trudili po svojih najboljših močeh.

Za predsedstvo SDE Slovenije predsednik Franc Dolar

(Op. ur.: Besedilo objavljamo ne-
lektorirano.)

DELAVCI SE BODO BORILI ZA REŠITEV TAMA, LOPOVE PA NAJIŠČE POLICIJA

Zaradi odločitve poslancev državnega zbora, da predloga zakona o sanaciji Tama, ki ga je pripravila skupina mariborskih poslancev, ne bodo obravnavali po hitrem postopku, kar je do kraja razburilo zaposlene v tem podjetju, so se konec minulega tedna v Tamu na izredni seji sestali člani konference SKEI v poslovnem sistemu. Dogovorili so se, kako bodo glede na nove okoliščine ukrepali. Na tej seji so sodelovali tudi predsednik republiškega odbora SKEI Slovenije Albert Vodovnik ter predsednik in sekretar območnega odbora SKEI za Podravje Branko Medik in Edi Ozimič.

Predsednik SKEI v družbi Tam Drago Gajzer, je uvodoma poudaril, da so si sindikalisti v poslovnem sistemu doslej maksimalno prizadevali za rešitev podjetja in za ohranitev čimvečjega števila delovnih mest, da bi s tem zagotovili socialno varnost čimveč delavcem in njihovim družinam. V Tamu so se za te cilje zavzemali s pogajanjem in sklepanjem dogovorov. Stavke kot skrajno obliko boja delavcev za svoje pravice pa so uporabljali le, kadar si delavci svojih temeljnih pravic do izplačila že zasluženih plač in socialne varnosti niso mogli izboriti na noben drug način. »Res je, da je bilo v minulem letu v Tamu zelo veliko stavk, vendar so bile organizirane šele, ko so bili kršeni dogovorjeni skrajni termini za izplačilo plač in ko je bila socialna stiska sodelavcev nevarna,« je poudaril Drago Gajzer. Pri izplačilu plač so delavci tolerirali dvado tritedenske zamike glede na termin iz kolektivne pogodbe, dalj časa pa brez plač večina preprosto ni mogla shajati.

Delavci so se za sanacijo Tama marsičemu odrekli

Delavci v Tamu so se aktivno vključili tudi v uresničevanje programa prestrukturiranja in finančne reorganizacije Tama. V okviru tega programa je bil najprej podpisan sporazum med sindikati in vodstvom Tama o zagotavljanju in spoštovanju medsebojnih pravic in obveznosti. Delavci so s tem sporazumom pristali na delno zmanjšanje svojih pravic glede na določila panožne kolektivne pogodbe samo zato, da bi podjetje čim hitreje izplavalo iz »nevarnih voda«. Res pa je, da temu sporazumu niso (ali pa ne dovolj hitro) sledili sporazumi s bankami in drugimi, ki nosijo svoj del odgovornosti za sanacijo Tama. Skratka, delavci so se za sanacijo Tama marsičemu odpovedali, očitno pa tega niso pripravljali storiti vsi.

Po Gajzerjevih besedah je SKEI spremljal tudi pripravo in uresničevanje programa razreševanja trajno presežnih delavcev. Na eni strani so si prizadevali, da bi bili vsi trajno presežni delavci deležni vseh pravic, ki jim pripadajo po zakonu o delovnih razmerjih in da bi se za čim večje število našla rešitev s prerazporeditvami ali zagotovitvijo drugega delovnega mesta, hkrati pa niso nasprotovali pripravi programa, saj brez te »delavske žrtve« sanacija Tama ne bi bila mogoča.

Delavci so največji upniki

To pa še ni vse. SKEI oziroma vsi delavci so pomagali reševati Tam tudi na ta način, da niso nikoli zahtevali za nazaj izplačila neizplačane razlike v plačah po kolektivni pogodbi, ampak so vedno zahtevali, da se ta razlika upošteva pri notranjem lastninjenju podjetja. Tako so Tamovi delavci tudi njegovi največji upniki.

Drago Gajzer je poudaril, da delavci kljub izjemno neugodnim pogojem (negrevani prostori, izklapljanje elektrike, spremembe v režimu dela zaradi pomanjkanja energije in repromaterialov in podobno) redno opravljajo vse svoje delovne obveznosti, zato upravičeno pričakujejo, da bodo tudi vsi drugi, odgovorni za sanacijo Tama, naredili, kar jim vlevata odgovornost in dolžnost.

Tamov SKEI, je na vse globljo krizo pravočasno opozarjal tako najvidnejše organe v državi kot javnost. Na vlado, parlament, gospodarsko zbornico, banke in druge ustanove je poslal kar nekaj odprtih pism in apelov, januarja pa je bila v Ljubljani tudi izredna konferenca SKEI Slovenije o sanaciji Tama. Vsa opozorila pa so, je dejal Gajzer, naletela na gluha ušesa pri tistih, ki imajo v rokah škarje in platno za rešitev Tama.

Opozoril je tudi na informacije o visokih provizijah in ra-

zličnih nepravilnostih pri prodaji Tamovih vozil iz zaupnega poročila Agencije za plačilni promet, nadziranje in informiranje, ki curljajo v javnost. Ta v kolektivu povzroča negotovost, zbežnost in zaskrbljenost delavcev za zapo-

»Ali je šlo za nepravilnosti in za kakšne, naj raziščejo pristojne institucije države in temu primerno ukrepajo ter morebitne krivice pokličejo na odgovornost, delavci pa bomo vse sile vložili v prizadevanja za rešitev Tama,« je poudaril

Sklepi konference SKEI v Tamu: Vlada naj se takoj loti sanacije podjetja z novim oziroma bistveno okrepljenim vodstvom

»Ogorčeni smo zaradi odločitve poslancev, da se zakon o sanaciji Tama obravnava po rednem in ne po hitrem postopku. Prepričani smo, da se poslanci ob tej odločitvi niso zavedali, da postavljajo pod vprašaj usodo tisočih delavcev in njihovih družin in da za to nosijo vso odgovornost.« To je le eden izmed 14 sklepov, ki so jih soglasno sprejeli na izredni konferenci SKEI v Tamu. Konferenca je prav tako ocenila, da je bila dosedanja aktivnost predsedstva konference SKEI v Tamu pravilna, z nezadovoljstvom pa so člani konference ugotovili, da vsa dosedanja prizadevanja SKEI niso dala zadovoljivih rezultatov.

SKEI v Tamu zahteva od vlade, naj se kot največji znani lastnik nemudoma loti njegove sanacije z novim oziroma bistveno okrepljenim vodstvom podjetja in naj vodstvu Tama omogoči predstavitev sanacijskega programa na odborih za gospodarstvo in finance državnega zbora, na kolegiju predsednika državnega zbora in v skrajnem primeru tudi na seji državnega zbora. Od vlade in bank konference SKEI v Tamu zahteva, naj v najkrajšem možnem času uskladijo predloge za sanacijo podjetja in tako državnemu zboru omogočijo obravnavo te teme na izredni seji in po hitrem postopku. Če se bo problematika Tama reševala dalj časa, naj vlada do končne odločitve o sanaciji vzdržuje vsaj minimalno proizvodnjo v Tamu in zagotavlja socialno varnost zaposlenih.

Konferenca SKEI v Tamu terja tudi jasen dogovor mariborskega župana dr. Alojza Križmana, ali si Maribor jutri predstavlja s Tamom ali brez njega.

Konferenca terja od organov upravljanja, naj v zvezi z revizijskim poročilom sprejmejo svoja stališča, od pristojnih državnih organov pa, naj preverijo navedbe iz poročila in ukrepajo po zakonu.

Konferenca SKEI zahteva od upravnega odbora Tama takojšnjo ureditev celovitega in rednega informiranja delavcev Tama.

Konferenca SKEI v Tamu je naložila tudi nekaj nalog svojemu predsedstvu. Med delavci mora organizirati podpisovanje peticije, ki jo bodo poslali vsem odgovornim za sanacijo Tama. Predsedstvo mora nadaljevati vse že začete aktivnosti za zaščito pravic delavcev, v prvih dneh tega tedna pa mora pripraviti oceno o tem, kaj bi tamovci s splošno stavko pridobili in kaj morebiti izgubili.

slitev in socialno varnost. »Takšno nevarno stanje je treba takoj spremiti in delavcem zagotoviti sprotne in podrobne informacije.« SKEI pa se pri tem ne bo pustil zva-biti na tanek led, v iskanje »grešnega kozla«.

Gajzer. Opozoril je, da slabo informiranje in počasno delo državnih organov lahko v Tamu privede tudi do spontanega oblika izražanja delavskega nezadovoljstva, kar bi nekaterim dalo možnost, da krivdo za stečaj naprtijo delavcem. »Tega si sindikalisti ne smemo dovoliti!«

»Skejevci v Tamu moramo zelo premišljeno ukrepati tako, da nam bodo vse aktivnosti v končni fazi prinesle ohranitev Tama in delovnih mest ter socialno varnost, v skrajnem primeru pa vsaj vse pravice po naši zakonodaji in kolektivni pogodbi,« je končal Drago Gajzer.

Igrice na račun delavcev

Albert Vodovnik je poudaril, da potekajo v zvezi s Tamom do skrajnosti umazane igre med vlado, bankami in poslovodstvom oziroma upravo Tama. Pri teh igricah lahko izgubijo največ tisti, ki se igrajo, delavci pa so edini, ki nimajo česa izgubiti.

Po Vodovnikovem mnenju zato odločitev poslancev poznavalcev pravzaprav ni prese- netila, saj ima vse, kar je v zvezi s Tamom, trenutno v javnosti zelo negativen imidž: od programa sanacije in poslovne politike z vsemi

njenimi napakami do vodstva Tama z Maksimilijanom Senico na čelu. Zdi se, da v zvezi s sanacijo Tama vsi blefirajo in da ni še nič gotovega, je dejal Vodovnik in pribil, da so doslej v Tamu pripravili dejansko samo program odpuščanja delavcev.

Vodovnik prav tako ni bil presenečen nad slabo informiranostjo delavcev, saj po njegovem mnenju informacije blokira upravni odbor Tama. Delavci v prvi vrsti ne vedo, kam je šel denar od njihovega dela in poslovanja Tama in ali je res, da je končal tudi v privatnih žepih, je dejal Vodovnik. Izrazil je prepričanje, da se ob Tamu na hrbtih delavcev lomijo tudi nekatera bistvena vprašanja nadaljnje sanacije bank v Sloveniji.

»Iz bitke za Tam morajo delavci iziti kot zmagovalci, krajši konec pa morajo potegniti tisti, ki so se z njegovo usodo doslej poigravali,« je dejal Vodovnik.

Stečaj za Tam ni rešitev

»Vsi očitno niso vzeli zares apela, da se Tam vsak dan, ko stoji, globlje pogreza v brezno,« je dejala članica upravnega odbora Nevenka Grgič, ki se je edina od vodstva podjetja udeležila konference SKEI. Povedala je, da Tamu krvavo primanjkuje obratnih sredstev, čeprav ima za letošnje leto že za 325 milijonov mark naročil. Če se sanacija podjetja ne bo nemudoma začela, bo 10. marca Tam ostal brez najbolj nujno potrebnih obratnih sredstev in se verjetno ne bo mogel izogniti stečaju. Zavzela se je za to, da bi vsi odgovorni za sanacijo Tama v vlado in skupino mariborskih poslancev na čelu čim hitreje uskladjali svoje poglede in predloge ter jih poslancem predstavili na izredni seji državnega zbora. Nevenka Grgič je še posebej poudarila, da bi bil stečaj Tama za državo izredno drag in da

več razpravljalcev. Zorica Gojkovič je dejala, da potekajo reorganizacije v Tamu zadnja leta po tekočem traku: ob vsaki reorganizaciji izgubi delo veliko delavcev, saj zna odpuščati vsak, razmere pa so kljub temu čedalje slabše. Vlado Juranič je menil, da so bili delavci s Skejem na čelu potrpežljivi, sedaj pa morajo nastopiti odločno, saj so delavci za sanacijo Tama že veliko žrtvovali in imajo vso moralno pravico zahtevati, da se sanacija izpelje do konca. Edi Ozimič se je vprašal, kako je mogoče, da so se poslanci odločili sanirati Splošno plovbo Piran in Slovenske železarne, Tam pa pustili na cedilu. Dejal je, da delavci Tama ne bi smeli narediti enake napake kot delavci Elektrokovine, ki so verjeli praznim obljubam, vse dokler niso dobili delovnih knjižic. Vsi protesti po stečaju pa so zaman, je dejal Ozimič in poudaril, da mora SKEI terjati tudi preveritev odgovornosti menedžmenta. Informacije v tisku in pritisk javnosti pa bodo samo v pomoč, da bodo pristojni hitreje polovili »loповe«. Tudi Branko Medik je opozoril, da so po uvedbi stečaja vsi protesti zaman. Opozoril je, da bi stečaj Tama potegnil za sabo celo vrsto stečajev manjših podjetij v Podravju, in zagotovil, da lahko tamovci v boju za ohranitev podjetja in delovnih mest računajo na solidarnost vseh kovinarjev v Podravju. Razpravljalca Plohl se je zavzel za menjave v vodstvu Tama, Franc Pišek pa je izrazil razočaranje nad poslanci v državnem zboru, ki očitno ne vedo, da povsod po svetu država podpira lastno avtomobilsko industrijo.

Delavci nimajo s stavko česa izgubiti

Tudi Albert Vodovnik je menil, da so delavci Tama žrtvovali za sanacijo Tama največ, kar je bilo v njihovi moči. Sedaj se bomo morali za pravice delavcev boriti vsi skupaj, saj brez pritiska ne bomo dosegli nič, je poudaril. Vlada in bankirji govorijo, da morajo varovati realne interese kapitala, SKEI pa se bo odločno boril za realne interese dela in delavcev, je dejal. Predlagal je naj SKEI do 28. februarja pripravi za delavce oceno, kaj bi lahko s splošno stavko dobili in kaj izgubili. Tako se bodo delavci lažje odločili, ali bodo začeli stavkati ali ne. Res pa je, da v Tamu nihče ne dvomi, kako se bodo delavci odločili, če vlada, banke in parlament ne bodo

Splošna stavka v Tamu 6. ali 15. marca?

Po konferenci SKEI v Tamu je vodstvo konference pripravilo tiskovno konferenco. Na njej je Drago Gajzer s sodelavci novinarje in javnost seznanil s sklepi konference in z nameranimi aktivnostmi SKEI.

Predsednik republiškega odbora SKE Albert Vodovnik je na tiskovni konferenci dejal, da ne dvomi, da se bodo delavci Tama odločili na stavko, če pristojni ne bodo nemudoma začeli iskati rešitev za sanacijo Tama. V tem primeru se bo po njegovih izkušnjah stavka v Tamu začela 6. ali 15. marca, Tamovci pa lahko računajo tudi na širšo solidarnost in podporo kovinarjev.

tudi sicer v stečaju Tama ne vidi rešitve. Ob pravilnem vodenju in finansiranju ima Tam perspektivo, je dejala Grgičeva in poudarila, da stari grehi ne bi smeli biti argument proti sanaciji, zato bi bilo prav, da se stvari za nazaj karseda hitro razčistijo. Če bo vendarle stekla sanacija Tama, pa bo, je dejala Grgičeva, treba veliko postoriti tudi v podjetju: treba bo selekcionirati programe, integrirati podjetje, odpustiti trajno presežne delavcev režiji in upravi, opraviti nujne prerazporeditve delavcev, povečati disciplino in podobno.

Protesti po uvedbi stečajev so zaman

O notranjih problemih v Tamu in nujnosti sanacije podjetja je nato spregovoril

sprejeli učinkovitih ukrepov za sanacijo Tama, saj nimajo več česa izgubiti. Tomaz Kšela

Dokumenti drugega kongresa ZSSS

Vsebina:

- uvodni govor Dušana Semoliča
- uvodna beseda Rajka Lesjaka
- uvodna obrazložitev predloga statuta Milana Utroše
- potek kongresa
- domači in tuji gostje
- program ZSSS
- resolucije kongresa
- sklepi
- statut
- posebni statutarni sklepi

Cena brošure je 1.900 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, tel. 061/321-255; 13-35-255, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno

naročam(o) ..... izvod(ov)

brošure Dokumenti drugega kongresa ZSSS.

Naročeno pošljite na naslov .....

Ul., poštna št., kraj .....

Ime in priimek .....

Naročeno dne .....

žig podpis

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Sindikalna lista

Prvi del	februar 1995
1. Dnevnic	SIT
- cela dnevnic (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500
- polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	1.218
2. Kilometrini (od 1. 8. 1994 dalje)	22,00
3. Ločeno življenje	37.111
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila prenočišča v višini	1.050
5. Regres za prehrano	9.471

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste objavljamo zneske materialnih stroškov, v drugem pa objavljamo povprečno plačo za obdobje september 94 do november 94 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 60.480.

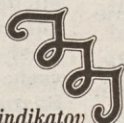
1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	30.240,00
- za 20 let	45.360,00
- za 30 let	60.480,00
Nagrada ob upokojitvi	181.440,00
3. Solidarnostne pomoči	60.480,00

Opomba:

Podatki v sindikalni listi so izračunani na osnovi 3. točke Navodila o načinu izračuna izhodiščnih plač za leto 1995, objavljenega v Ur. l. RS, št. 3/95, dne 16. 1. 1995.

Vir: Zavod RS za statistiko

Strokovna služba ZSSS

Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije

Predsednik

Ljubljana, 27. februar 1995

Kolega

Dieter Schulte

Predsednik Nemske sindikalne zveze - DGB

Kolega

Klaus Zwickel

Predsednik Sindikata kovinarjev - IG Metall

Draga kolegal

Z velikim zanimanjem spremljamo novice o veliki stavki delavcev kovinske in elektroindustrije, združenih v sindikatu IG Metall, s katero stavekajoči zahtevajo povišanje plač za 6% in za katero se je na referendumu odločilo kar 88% vaših članov.

Zato nama dovolita, draga kolega, da v imenu največje sindikalne zveze v Republiki Sloveniji - Zveze svobodnih sindikatov Slovenije s 430.000 člani ter njene največje članice - Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije - SKEI, izraziva polno solidarnostno podporo vašemu sindikatu in stavekajočim delavcem z iskreno željo, da boste z vašimi stavekovnimi zahtevami v celoti uspeli.

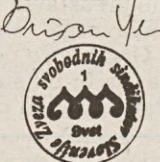
S solidarnostnimi pozdravi

Albert VODOVNIK

Predsednik SKEI

mag. Dušan SEMOLIČ

Predsednik ZSSS

KAJ DELAJO

v območnih organizacijah

Zasavje

Vabilo na teniški turnir

Sindikat firme Cementarna Trbovlje prireja tradicionalni teniški turnir sindikalnih delavcev, ki bo to soboto, 4. marca, s pričetkom ob 13. uri v teniškem centru Zas-Ten Zagorje ob Savi. Štartnina: 1.300 tolarjev na tekmovalca.

Ker je turnir odprtega tipa - in če ste »za«, seveda -, se prijavite Francu Zakrajšku. Lahko tudi neposredno pred začetkom... (C. U.)

v samostojnih sindikatih

Policijski sindikat Slovenije

Prihodnjo soboto skupščina PSS

Predsednik Zdravko Melanšek je za prihodnjo soboto, 11. t.m. ob 11. uri v Moravskih Toplicah, skical redno skupščino Policijskega sindikata Slovenije (PSS), na kateri bodo pregledali delo v minulem mandatu obdobju in sprejemali programske usmeritve za naslednja štiri leta. Odločali bodo tudi o spremembah statuta, nenazadnje pa iz med dveh kandidatov izvolili še novega predsednika PSS. (D. K.)

sindikalni

POŠTNI DELAVCI SE NE DAJO!

Takoj na začetku se moram popraviti. Po izvedeni delitvi PTT Slovenije so sedaj ločeni delavci Pošte Slovenije in delavci Telekom Slovenije. Kljub ločitvi pa preko svojih sindikatov delujejo skupaj na tistih področjih, ki zadevajo delavce obeh dejavnosti. Aktivnosti ni malo. Ena od izredno pomembnih je zgodovinska priložnost - tako smo jo v sindikatih ocenili -, da v upravni odbor Telekom oz. nadzorni svet Pošte izvolimo svoje ljudi.

Najprej nas je čakala naloga izvoliti člane upravnega odbora Telekom Slovenije. Akcijo je vodil (reprezentativni) sindikat, ki je pripravil predlog in tega je potem podprla tudi konferenca sindikatov Telekom Slovenije. Kljub pritiskom nekaterih poslovodnih in ministra za promet zveze, da v upravni odbor ne bi volili zlasti sindikalistov, se je zgodilo ravno to. V upravni odbor so izvoljeni predsednik sveta delavcev in predsednik konference sindikatov Telekom Slovenije ter njegov namestnik.

S tako odločitvijo, za katero je dala pozitivno strokovno tolmačenje tudi strokovna služba ZSSS, so člani sveta delavcev dokazali, da ne pristajajo na pritiske nikogar, in odločno zavrnilo vmešavanje prometnega ministra, ki je menda izjavil, da v upravnem odboru noče videti sindikalistov. Zdaj jih bo pač moral gledati, pa čeprav težko.

Aktivnosti potekajo tudi v Pošti Slovenije. Tam pa je

potrebno najprej ustanoviti svet delavcev, za kar so postopki že v teku.

Na skupni seji sveta delavcev Telekom Slovenije, konference sindikatov Telekom Slovenije in konference sindikatov Pošte je bila podana prva informacija o možnostih lastninjenja v Telekomu. Strokovne službe so pripravile in obrazložile preliminarni program lastninskega preoblikovanja podjetja, ki je bil posredovan Agenciji Republike Slovenije za prestrukturiranje in privatizacijo. V programu je predvideno, da bi lahko zaposleni, bivši zaposleni (med te sodijo tudi delavci Pošte Slovenije) in upokojenci delavci vplačevali delnice s certifikati in potrdili za premalo izplačane plače.

Na skupni seji so predstavniki delavcev izrazili nekaj dilem in zastavili precej

NOČE VIDETI SINDIKALISTOV? - Igor Umek (SKD), minister za promet in zveze.

(Foto: Sašo Bernardi)

konkretnih vprašanj, na katere je odgovarjal tudi član predsedstva ZSSS Brane Mišič. Ta je s svojo strokovnostjo ponovno dokazal, da so Svobodni sindikati s svojo

stroko edini enakopravni sogovornik pri tako pomembnih zadevah, kot so postopki lastninjenja in posledicah tega za prizadete delavce.

Hilda Žežko, sekretarka

Jožef je dal, Janez pa vzel

Vlada Republike Slovenije je konec novembra lani izdala »Uredbo o emisiji snovi v zrak iz kurilnih naprav«, kjer je v osnovnem členu definirano, da je prepovedano kuriti premog, brikete iz premoga ali koks, pri katerih vsebnost skupnega žvepla presega 0,7 g/MJ. Osnovni člen uredbe začne veljati 1. julija 1995.

Delavce RLV, skupaj z vodstvom sindikata, je ta uredba zelo presenetila. Zakaj? Zato, ker to pomeni konec kurjenja vseh domačih premogov v široki potrošnji; ker to posledično pomeni zmanjšanje proizvodnje v RLV in morebiti napoveduje možnost za ugotavljanje tehnoloških presežkov, ker to pomeni obvezen prehod na druge vrste goriva vsaj za 29.000 slovenskih družin, ki so kurile lignit, da o številu kuršč, kjer so uporabljali rjavi premog, ne ugrabimo posebej; ker to pomeni ukinitve deputatnih kart, ki jih je rudarjem dal že Franc Jožef.

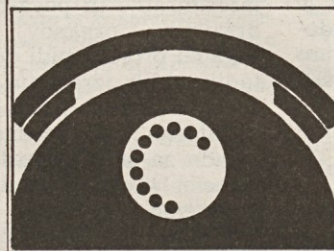
Ni problem v tem, da bi se rudarji ne zavzemali za čist zrak, saj drugače sindikat ne bi podprl dolgoročnega plana RLV, v katerem je zapisano znižanje proizvodnje za široko potrošnjo in industrijo; pri tem gre na daljši rok za občutno zmanjšanje proizvodnje: z 200.000 ton leta 1996 na 77.000 ton leta 2004. Moti nas pa dejstvo, da ta uredba začne veljati »takoj«, torej brez potrebnega prehodnega obdobja tako za proizvajalca kot tudi za porabnike. V sindikatu RLV ne pristajamo na to, da nas vlada ponovno potiska v neenak položaj z drugimi tako imenovanimi onesnaževalci zraka, saj je ista vlada le nezaten čas po sprejetju »naše« uredbe sprejela »Odredb o kakovosti tekočih goriv glede vsebnosti žvepla, svinca in benzina«, kjer je uvedla prehodno obdobje; v 7. členu je namreč zapisala, da se lahko določijo letne količine za porabo nekaterih derivatov. Zato se kar samo ponuja vprašanje, mar si rudarji ne bi zaslužili, da se podobna formulacija zapiše tudi v »Odredb o kakovosti trdnih goriv«.

V sindikatu smo prepričani, da si takšen tretma zaslužijo v prvi vrsti rudarji, zato bomo še naprej pritiskali tako na vodstvo podjetja kot tudi na državne organe, da se to prehodno obdobje zagotovi tudi pri porabi premoga.

Jože Kožar,

podpredsednik sindikata pridobivanja energetskih surovin

POZOR, ODPRTI TELEFON!
313-942

Potrebujete kakšen nasvet, ki ni le delovnopravne narave, ampak se tiče tudi temeljnih lastninskih razmerij in civilnega prava nasploh?

Pomislili smo tudi na vas! Odlejte boste lahko vsak četrtek od 16. do 17.30 ure na našo telefonsko številko 313-942 priklicali odvetnika Janeza Keka iz Ljubljane in mu povedali, kaj vas teži. Odgovore bomo objavljali tudi v DE.

Ne pozabite torej na številko (061) 313-942 vsak četrtek med 16. in 17.30 uro!

Vprašanje:

Pred dvema letoma smo po očetu podedovali hišo in nekaj zemlje. V zapuščinskem postopku smo se dogovorili, da dedujemo vsak idealno četrtino premoženja (štirje dediči). V zemljiško knjigo smo bili vpisani kot solastniki premoženja, in sicer vsak do ene polovice, svojo lastnino pa smo uporabljali skladno z dogovori, tako da je vsak uporabljal približno četrtino nepremičnin. Pred nekaj meseci pa smo izvedeli, da je eden izmed solastnikov svojo idealno četrtino nepremičnine prodal nekomu tretjemu, ne da bi nas vprašal, kaj o tem menimo, oziroma da bi svoj delež ponudil nam v odkup. Novi lastnik nam je samo sporočil, da se želi z nami pomeniti o eventualni fizični

delitvi nepremičnine, saj ima sklenjeno in overjeno kupoprodajno pogodbo, od katere je plačal davek. Ali lahko izpodbijamo tako pogodbo in ali imamo predkupno pravico? Zanima nas, ali se sploh lahko prodajo idealni deleži, ne da bi bilo premoženje razdeljeno v naravi.

Odgovor:

Vaše vprašanje je zelo obsežno, zato bom moral podrobneje obrazložiti posamezne segmente, pomembne za čimbolj razumljiv odgovor.

Prodaja idealnih deležev (več oseb ima solastninsko pravico na nerazdeljeni stvari, če je del vsakega izmed njih določen v sorazmerju s celoto) ne da bi bilo premoženje razdeljeno v naravi, je možna. Če je solast-

nina razdeljena v naravi in vsakemu pripada fizično ločena stvar, pa solastnina tako ali tako več ne obstaja.

Zakon o temeljnih lastninskopravnih razmerjih določa, da ima solastnik pravico imeti stvar v posesti in jo skupaj z drugimi solastniki uporabljati sorazmerno svojemu delu, ne da bi s tem kršil pravice drugih solastnikov, solastnik pa lahko s svojim delom razpolaga brez soglasja drugih solastnikov. Pri prodaji pa imajo solastniki predkupno pravico samo, če tako določa zakon. V vašem primeru ni zakonske predkupne pravice (določal jo je npr. zakon o gozdovih, zakon o stanovalniških razmerjih, ki ne velja več).

Ker ste solastniki postali na podlagi dedovanja, pa je potrebna še kratka razlaga določila zakona o dedovanju, ki pravi, da sme dedič prenesti svoj dedni delež bodisi v celoti ali deloma samo na sodediča. Pogodba dediča z osebo, ki ni dedič, o odstopu dednega deleža, zavezuje dediča samo, da po razdelitvi izroči svoj delež soppogodbeniku, z njo pa soppogodbenik ne dobi do delitve nobene druge pravice. Zakon dalje določa, da se za delitev šteje tudi dogovor dedičev, da postanejo v sorazmerju z dednimi deleži solastniki posameznih zapuščinskih stvari.

Navedeno pomeni, da skupnost sodedičev in s tem upoštevanje gornjih določil preneha praviloma z delitvijo, ki jo lahko izpeljejo sami sodediči ali pa jo izvede sodišče po določbah zakona o nepravdnem postopku. Sama delitev pa je lahko fizična ali civilna. Po sedaj veljavnem pravu gre za delitev tudi tedaj, kadar se dediči dogovorijo, da postanejo solastniki posameznih zapuščinskih stvari v sorazmerju s svojimi dednimi deleži. Kot vidite, ste z dogovorom o tem, da postanete solastniki navedene nepremičnine, skupnost dedičev prekinili, zato menim, da za vas kot solastnike v vsem veljajo določila zakona o temeljnih lastninskopravnih razmerjih, po katerem lahko idealni solastniki svoje idealne deleže odsvojijo brez soglasja preostalih. Pri tem velja poudariti, da je glede poslov, ki presegajo okvir rednega upravljanja (odtujitev cele stvari, sprememba namena stvari, oddaja cele stvari v zakup, ustanovitev hipoteke na celi stvari, ustanovitev stvarnih služnosti, večja popravila in podobno), potrebno soglasje vseh solastnikov.

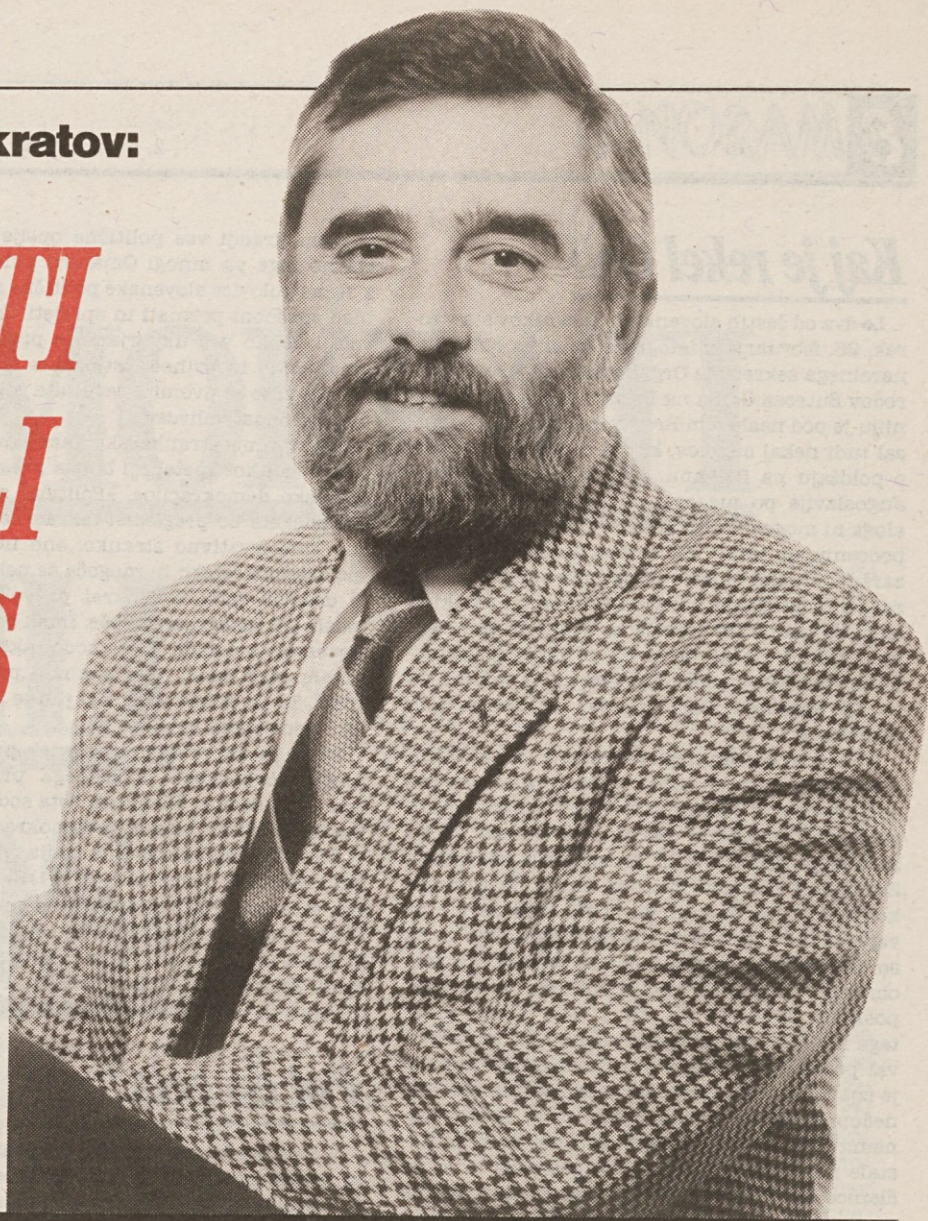
Zaradi navedenega ne vidim nobenega oprijemljivega razloga za izpodbijanje kupoprodajne pogodbe o prodaji idealnega deleža. Torej boste morali, vsa razmerja urejati z novim solastnikom.

Dušan Kumer, glavni tajnik Združene liste socialnih demokratov:

KRŠČANSKI DEMOKRATI NISO NIČ IZTRŽILI V TRGOVINI Z LDS

Po lokalnih volitvah so pred vladno koalicijo vsebinsko nove teme – Pri šolski zakonodaji se LDS ne more več vesti kompromisarstvo in pragmatično, temveč se mora tako ali drugače odločiti – Poprava krivic mora razlikovati med borci za osvoboditev in kolaboracionisti – Prvič so bili koalicijski partnerji za isto mizo – Če bi bil koalicijski trikotnik zaključen z eno koalicijsko pogodbo, bi bila za LDS stvar drugačna

»Zakaj pravim, da je pomembno, kako se bodo odločili v LDS glede šolske zakonodaje!? Zato, ker tukaj njihovo kompromisarstvo in pragmatičnost, kar vedno dajejo v ospredje, nič ne pomeni. Ob tem se morajo odločiti, ali bodo proti rekatolizaciji slovenske družbe in za laično opcijo razvoja.«

PANORAMA

»Narodnoosvobodilni boj, ki ga je na Slovenskem organizirala OF, je naletel, predvsem v tako imenovani Ljubljanski pokrajini, na nasprotovanje dela državljanov. Ti so se zavoljo različnih razlogov, v glavnem pa iz ideoloških in političnih, deloma pa tudi zaradi napak gibanja, obrnili proti njemu z vsemi sredstvi, tudi z orožjem, in so pri tem tvegali najtesnejše sodelovanje z okupatorjem, z njegovimi silami in njegovo politično policijo, vse do vključitve v enote, zaprisežene okupatorju in pod njegovim poveljstvom.«

»Če pa bi avtorje lažnih obtožb na račun NOB doletela taka kazen, kot je doletela v Angliji grofa Tolstoja, ker je v javnost lansiral nedokazane obtožbe na račun britanskih oficirjev v zvezi z izročitvijo domobrancev iz Vetrinja, potem bi avtorji in apostoli laži tudi pri nas dobro premislili, preden bi v javnosti objavili kakršnekoli nedokazljive obtožbe.«

Milan Šamec o naših odnosih z Italijo:

SLOVENIJO BI RADI NAUČILI HOJE NA STAR NAČIN

Izstavljanje računov – Prednosti plodnega sožitja – Manjšine – zapostavljena tema – Jelinčič ima prav glede Srbije, drugi pa hodijo po svetu s plašnicami na očeh

Žarko Žbogar o spravnihi dejanjih v naši družbi:

SPRAVO MED ŽIVIMI NEKATERI RAZUMEJO KOT OBRAČUN IN MAŠČEVANJE

»Izjava Škofovske konference govori o spravi med mrtvimi in živimi. Bistvo te izjave je odpuščanje za vse krivice. Lahko bi smatrali, da je s strani cerkve sprava bila opravljena že 7. aprila 1977. Takrat je nadškof Pogačnik javno priznal tudi krivdo Cerkve in prosil za odpuščanje.«

Generalka pred maturo je uspela

ANALIZA PREDMATURITETNIH PREIZKUSOV

Naš opazovalec slovenske politične scene daje
PALEC DOL DR. FRANČETU BUČARJU,
ker se je pri parlamentarni razpravi o našem bodočem šolskem sistemu izkazal za »Slovenca«,
PALEC GOR DR. DIMITRIJU RUPLU,
ki kot »Evropejec« trdi, da ne potrebujemo nacionalno zaplankane šole, ampak naj ima prednost znanje

Kaj je rekel Gali

Le dva od šestih slovenskih dnevnikov sta v torek, 28. februarja mimogrede omenila obisk generalnega sekretarja Organizacije združenih narodov Butrosa Galija na Dunaju in le eden izmed njih je pod naslovom Brez miru ni razvoja zapisal tudi nekaj stavkov, ki naj bi jih Gali izrekel o položaju na Balkanu. »Na območju nekdanje Jugoslavije po njegovi sodbi brez stalnega dialoga ni mogoč miren konec vojne, četudi ZN 'ne podcenjujejo težav'. ZN so pod hudim pritiskom zaradi hrvaške želje po umiku mirovnih enot ter zaradi priganjanja nekaterih držav, da se ukine embargo na dobavo orožja za Bosno in Hercegovino. Gali je dodal, da si ZN prizadevajo za obnovo vseh delov bivše Jugoslavije, in zatrdil, da so ZN sposobni najti celovito rešitev na tem območju.«

Na izjavo generalnega sekretarja (ki se večini slovenskih dnevnih listov sploh ni zdela vredna omembe) se je odzvalo slovensko zunanje ministrstvo. V sporočilu za javnost »izraža veliko začudenje nad izjavami generalnega sekretarja Združenih narodov Butrosa Galija na tiskovni konferenci na Dunaju, da si ZN prizadevajo za vzpostavitev celotne nekdanje Jugoslavije in da so ZN sposobni najti celovito rešitev na tem območju«. Ministrstvo tudi sporoča, da bo veleposlanik Slovenije pri ZN v New Yorku glede tega interveniral na visoki ravni v ZN ter zahteval pojasnilo. Zunanje ministrstvo ocenjuje, da je izjava Butrosa Galija kot vodilne osebnosti ZN nedopustna, saj je naperjena proti mednarodnemu priznanju in suverenosti držav, ki so nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije in ki so članice ZN. V sporočilu tudi piše, da Slovenija že od osamosvojitve poudarja, da ni pripravljena vstopati v kakršnekoli politične ali gospodarske tvorbe v okviru nekdanje Jugoslavije, zato izjava generalnega sekretarja ZN o političnih ciljih ZN pri urejanju krize na Balkanu, ki zanika legitimne interese in suverenost na novo nastalih držav, članic ZN še toliko bolj preseneča.

Ob pomanjkljivih in neobjavljenih informacijah o izjavah Butrosa Galija na Dunaju, pa tudi ob sporočilu slovenskega zunanega ministrstva se ponuja kar nekaj vprašanj. Ali je tudi sicer obveščanje slovenske javnosti o mednarodnih dogajanjih, še zlasti tistih, ki neposredno zadevajo Slovenijo, tako pomanjkljivo in enostransko, kot je bilo (ne)poročanje z Dunaja? S čim bi bilo mogoče pojasniti takšno površnost in nezainteresiranost? S samozadostnostjo, z občutkom, da vse, kar se dogaja okoli nas, za nas sploh ni pomembno? »Začudenje« slovenskega zunanjega ministrstva je seveda povsem legitimno, vendar pa bi bilo pričakovati, da ga izjava Butrosa Galija (če je bila sploh precizno interpretirana) le ne bo presenetila kot strela z jasnega. Veleposlanik Slovenije pri Združenih narodih le naj »intervenira in zahteva pojasnilo na visoki ravni«. Drugače pa bi morala veleposlanik in zunanje ministrstvo neodvisno od tega razpolagati s preciznejšimi informacijami in podatki o tem, kaj se v zvezi z nekdanjo Jugoslavijo dogaja in kakšne misli se pletejo znotraj vrhov Združenih narodov in posameznih odločilnih držav. Ali je pomanjkanje tovrstnih informacij posledica nekajkrat javno izpričane in poudarjene slovenske »nezainteresiranosti« za vse, kar se dogaja na območju nekdanje Jugoslavije in v zvezi z njo? Se s takšno politiko distance in pasivne vloge zares najbolje štiti in zagotavlja slovenska samostojnost kot vitalni nacionalni interes?

Omanova demokracija

Nekdanji lider Slovenske kmečke zveze in sedanji »oporečnik« Slovenskih krščanskih demokratov Ivan Oman razmišlja o demokraciji na Slovenskem in o tem, kakšno število strank bi bilo za Slovenijo ravno pravnje. »Velikokrat se postavlja vprašanje, ali sploh imamo pravo demokracijo,« piše Oman v Slovenscu. »Odgovor ponavadi je, da imamo formalno demokracijo, da pa odločilni korak od formalne k dejanski demokraciji še ni bil storjen. Menim, da bi moral biti odgovor na to vprašanje takle: dejanska demokracija ne toliko, kolikor bomo razmere v formalni demokraciji znali in hoteli izrabit za spremembo razmer v družbi in za uveljavitev dejanske demokracije. Pri tem je seveda treba poudariti, da so v demokraciji vse politične opcije legitimne. Zmagovalci pred petdesetimi leti so slavili tisti, ki jim je uspelo svoje politične nasprotnike politično (nekateri tudi fizično) uničiti.

Zanje je bil to višek zmagoslavja, popolna zmagala in uvedba 'ljudske' demokracije. (Ljudstvo je moralo seveda molčati, kajti bilo je 'svobodno').

Včasih bi se človek moral vprašati, ali pri nas ne tiljo tudi želje, da bi tiste, ki so nekoč 'osvobodili' po svoje, danes osvobodili na enak način. Tako razmišljanje seveda ne sodi v demokracijo, nima nič skupnega z demokracijo usmeritvijo in s krščanskim etosom.«

Kako torej zagotoviti pravo, dejansko in trajno demokracijo, se sprašuje Ivan Oman, ko nadaljuje svoje razmišljanje in ponuja svoje ocene in ideje, čeprav je na bistveno pravzaprav že odgovoril v citiranem odlomku. Demokracije ne more biti z vedno novim »osvobajanjem« in maščevanjem »zmagovalcev« ali »pravih demokratov« nad »nepravimi demokrati«. Oman pravi, da so

v »demokraciji vse politične opcije legitimne«. Ravno tega pa mnogi Omanovi politični kolegi z desne polovice slovenske politične scene očitno niso sposobni priznati in sprejeti. Zato se v Sloveniji veliko več ukvarjamo s preteklostjo kot sedanostjo in prihodnostjo, zato se poglobljajo delitve, zato se dvomi v rezultate volitev in v demokracijo...
Sedanje medstrankarske razmere v Sloveniji Oman vidi kot »petelinji boj za prestiž, ne pa za dejansko demokracijo«. »Politični zemljevid na Slovenskem bo pregleden takrat, ko bomo imeli eno konservativno stranko, eno liberalno, eno socialdemokratsko in mogoče še nekaj na levem in desnem robu. Do takrat pa volitvi ne bodo vedeli, kaj kateri zares hoče. Imeli bomo 'stranke slovenske pomladi', ki se bodo tako ali drugače ruvale med seboj, ter stranke 'prejšnjega režima'. Te pa dobro vedo, kaj jim je storiti: ohraniti pridobljene položaje.«

Oman je napravil tudi »kratak pregled« sedanje slovenskega političnega prizorišča »od leve proti desni«. Združena lista socialnih demokratov (ZLSDS), Liberalna demokracija Slovenije (LDS), Krščanska socialna unija (KSU), Slovenski krščanski demokrati (SKD), Slovenska ljudska stranka (SLS), Narodni demokrati (NDS). »Kam v tej preglednici spadajo Janševji socialdemokrati (SDSS), na levo ali desno, naj presodijo sami. Tako tudi Gošnjakovi Zeleni, Peršakovi Demokrati in Jelinčičeva SNS«, dodaja Oman.

Pot do geta?

V množici najrazličnejših razprav in polemik, ki spremljajo predloge nove šolske zakonodaje, je ostala brez pravega odziva izjemno pomembna in strah zbujujoča ugotovitev vodje poslanske skupine Demokratov Toneta Peršaka, da se z uvedbo zasebnega šolstva uvaja možnost elitnega izobraževanja za vse tiste, ki bodo imeli denar, medtem ko se bodo javne šole sčasoma spreminjale v geto za siromašne učence in s slabimi učitelji.

Ali si Slovenija lahko privoščiti takšno razslojevanje ravno na področju šolstva in ali ne bi bila bolj prava pot, da bi v javnih šolah skrbeli za enake startne pogoje in za dovolj visoko raven »elitnega šolanja« za vse, ne glede na njihove materialne zmožnosti? O tako usodnih vprašanjih se zares ne bi smeli odločati na hitro in brez vse potrebne previdnosti. Privatno zdravstvo je Slovenija na vrat na nos uvajala kot pogoj za resnično prenovo zdravstva in za prepoznavnost med sodobnimi (kapitalističnimi) državami. Zdej pa nenadoma ugotavljajo, da zasebne zdravniške prakse v nekaterih razvitih sodobnih državah sploh ne poznajo in ne mislijo uvajati... Bomo tudi v šolstvu uvajali nekatere novosti kot splošno evropsko in svetovno vrednoto, čeprav to sploh niso?

Glavni pobudniki (in zagovorniki) zasebnega šolstva pravzaprav sami opozarjajo, v kako nevarne vode se podajamo. Odreja poslanske skupine Slovenskih krščanskih demokratov Ignac Polajnar je izjavil, da je strah pred elitizmom neutemeljen, hkrati pa je poudaril, da je zasebno šolstvo odgovor na »sedanjo utesnjenost javnega šolstva«. Utesnjenost javnega šolstva naj potemtakem kar ostane? Ali ne bi bilo bolj prav (in bolj pravično), če bi se zavzemali ravno za drugačno širino javne šole? Kaj menijo glede tega tisti, ki se izrekajo za Slovenijo kot socialno državo?

Za vse – razen izjem

Predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev Kulturnega foruma Jože Snaj je pred ustanovitveno akademijo izjavil, da Kulturnega foruma ne ustanovljajo pri Socialdemokratski stranki, »temveč na pobudo te stranke. Socialdemokratska stranka Slovenije je namreč pred kratkim krogu kulturnikov, umetniških ustvarjalcev in drugih razumnikov, ki smo zaskrbljeni nad obstojem in razvojem slovenske narodne samobitnosti v razmerah in razmerjih nove Evrope, predlagala, da daje našim opažanjem in pobudam na voljo svoj parlamentarni mehanizem, prek katerega bo lahko naš glas učinkovito dosegal parlamentarna ušesa in ne ostajal samo lamentirajoči 'glas vpijočega v puščavi'. To pametno ter predvsem odgovorno in zavestno ponudbo smo z veseljem sprejeli, saj z njo ni kot pogoj zvezano članstvo v tej stranki. Ravno narobe! Nihče v iniciativnem odboru ni član nobene stranke in to nevezanost, ki nam omogoča nepristransko presojo, nameravamo tudi ohraniti. Po drugi strani pa pristop h kulturnemu forumu tudi nikomur, ki je strankarsko opredeljen, ni oviran. Kot nadstrankarski, s tem pa nikakor ne nepolitični ljudje, pričakujemo, da se nam bodo pridružili vsi za 'slovensko pomlad' zagreti Slovenci... Kulturni forum noče biti nikakršno kulturno ministrstvo v senci. Ravno narobe! Želi sodelovati z vsemi legalnimi in seveda dobronamernimi kulturnimi in drugimi ustanovami, ki jim je mar naše skupno dobro. Zmeraj si bo prizadeval le doformulirati v naši zgodovini že formulirano, pa seveda tudi 'reformulirati' vse, o čemer bo menil, da je bilo ali je formulirano plitvo, nepristno, nedogledano in nedomišljeno...«

V Snajeva zagotavljanja o zunajstrankarski poziciji Kulturnega foruma po njegovi nedavni ustanovitvi dvomi kar nekaj komentatorjev, ki menijo, da bi bil lahko ta forum bolj »svoboden«

in bolj univerzalen, če bi bil postavljen zunaj okvirov katerekoli stranke. Dvom v zagotovila o enako odprtih vratih v Kulturni forum za vse kulturne delavce in o pripravljenosti na sodelovanje z vsemi »legalnimi in dobronamernimi« kulturnimi in drugimi ustanovami pa sprožajo tudi informacije, da so na forum vabili le nekateri kulturni delavci in da med povabljenici ni bilo ministrstva za kulturo. Ravno tako bo moral predsednik socialdemokratske stranke Janez Janša povedati, ali je spremenil neko svoje prejšnje mnenje, da o »nadstrankarskih ljudeh« pravzaprav ni moč govoriti, ker so le preoblečeni pripadniki te ali one stranke in naj bi bilo »nadstrankarstvo« pravzaprav samo prevara.

Vsakič drugače

Če bi dosledno sledili sklepanju nekaterih komentatorjev, bi bilo najbolje in edino pravilno, če Slovenija do Hrvaške in drugih novih držav na Balkanu sploh ne bi imela druge politike kot politiko čakanja in nekakšne vzvišene distance. Ravno v zunanji politiki pa čakanje in vzvišena distance nujno vodita v samoizolacijo, v podrejen položaj in v potenciranje različnih sicer minornih problemov.

Nasploh bi lahko rekli, da obstajajo v pogledih na posamezne slovenske zunanje-politične akcije pri istih komentatorjih in istih listih precejšnja neskladja. Ko je šlo za Oglej in slovensko-italijanske odnose, so taisti avtorji obtoževali vlado zaradi prevelike načelnosti, počasnosti in nepriljubljenosti na popuščanje Italijanom, ki naj bi bilo neizbežna cena za naše vstopanje v Evropo, v primeru Hrvaške pa sejejo strah, da se, čeprav je bilo vmes nekajmesečno nerazumljivo zatišje, vlada s Hrvati prehitro pogovarja in dogovarja o posameznih spornih vprašanjih. Tako komentator Slovenca, ugotavlja da je naglica, s katero je začela slovenska vlada reševati medsebojna razmerja s sosednjo Hrvaško, nerazumljiva. Takšno hitenje ni v našem interesu in ga Slovenija v tem trenutku ne potrebuje, opozarja komentator. Seveda je moč soglašati z njim, da se je treba reševanja težav, ki bremenijo sodelovanje z našo južno sosedo, lotevati samo po načelu »hladne preračunljivosti«, vendar pa pogoj za to nikakor ni in ne more biti neskončno vztrajanje pri »zmrznitvi« vseh odnosov in vseh razprav o spornih zadevah. Za takšno politiko se je pred meseci odločil predsednik vlade dr. Janez Drnovšek in se z njo celo hvallil, vendar pa očitno ni dala nikakršnih rezultatov. Prav tako tudi ne politika tako imenovanega »paketnega« reševanja vseh problemov hkrati, za katero se še zdaj ogrevata komentatorja Slovenca in Dela. Eden izmed komentatorjev to celo spravlja v direktno zvezo s slovenskim nacionalnim interesom in poudarja, da se je nujno odredi sedanjem poskusom delnega odpravljanja spornih zadev, saj bi lahko na koncu pogajalske poti prišli v položaj, ko bi ostalo sporno le še mejno vprašanje. Zakaj pa ne?

Prav opuščanje politike »vse ali nič« je eden izmed najpomembnejših preobratov v slovenski politiki do Hrvaške, ker se je pokazalo, da je skrajno neracionalno in škodljivo, predvsem za Slovenijo samo, če zaradi enega nerešenega, denimo, mejnega vprašanja ostaja nedotaknjena vsa paleta odprtih problemov, tudi takšnih, ki bi bili z malo dobre volje in pripravljenosti za dialog lahko rešljivi. Če bodo vsi drugi slovensko-hrvaški odnosi urejeni kolikor toliko normalno, bo lažji tudi pogovor in dogovor o mejnih vprašanjih. Velika iluzija in samoprevara je, če kdo misli, da Slovenija lahko v odnosu do Hrvaške – enako velja seveda tudi za hrvaški odnos do Slovenije – krepki in popravilja svojo pogajalsko pozicijo z različnimi izsiljevanji ali pa po modelu, da je treba na Hrvaško, ki naj bi bila izčrpana zaradi vojne in angažiranosti v balkanskih spopadih, predvsem pritiskati, demonstrirati moč in nepopustljivost.

Glavni adut in glavna moč Slovenije morajo biti prepričljivi, strokovno utemeljeni argumenti. Včasih se zdi, da smo glede tega bolj boski kot hrvaška stran, to pa nas potiska v podrejen položaj.

Vsekakor je nenormalno in čudno, da ostajajo najnovejša hrvaška opozorila in poučevanja, da bi se ob morebitni mednarodni arbitraži glede morske meje med Hrvaško in Slovenijo v Piranskem zalivu Slovenija znašla v slabšem položaju kot Hrvaška, brez kakršnegakoli slovenskega dogovora ali ugovora.

Simptomatično je tudi to, da je komentator Slovenca nedavno izjavo hrvaškega veleposlanika v Sloveniji, da je Hrvaška pripravljena Sloveniji ponuditi koridor prek svojega teritorialnega morja na odprto morje, proglasil za nerazumljivo potezo, v nasprotju z vsemi pravili diplomatskega vedenja. Zunanji minister pa je to isto izjavo hrvaškega veleposlanika ocenil za enega izmed pozitivnih znakov, ki v zadnjem času prihajajo iz Zagreba.

Plače voditeljev

Mariborski Večer je objavil letne predsedniške plače v Sloveniji in mesečne plače nekaterih poslancev in ministrov. Predsednik države Milan Kučan je lani prejel 3.889.507 tolarjev neto plače. Premier dr. Janez Drnovšek je lani zaslužil 3.735.527 tolarjev neto, predsednik državnega zbora Jožef Školč, ki pa predsedniške funk-

cije ni opravljal vse leto, pa je prejel 2.781.714 tolarjev. Večer piše, da so bili po plačah ljubljanski občinarji »skoraj predsedniki države«. Mestni predsednik Jože Strgar je tako imel letno neto plačo 3.402.050, mestni predsednik vlade Marjan Vidmar pa 3.297.141 tolarjev neto. Županja občine Center Alenka Žagar Slana je dobila 3.633.027, predsednik izvršnega sveta občine Center Janko Štajnbahar pa 3.544.831 tolarjev. Letošnje januarske neto plače ministrov v slovenski vladi so se gibale od 293.719 tolarjev neto (Slavko Gaber, minister za šolstvo) do 336.252 tolarjev neto (Jelko Kacin, minister za obrambo). Poslanec Tone Anderlič je prejel januarja letos 281.398 tolarjev neto plače, Ivo Hvalica 272.130, Jože Jagodnik 249.809, Zmago Jelinčič 262.121, Anton Partljčič 225.055, Marjan Podobnik 229.217, Danica Simšič 278.326.

Spet Italija

Po skopih informacijah naj bi »politični kolegij predsednika vlade« v ponedeljek, 27. februarja obravnaval odprta vprašanja v slovensko-hrvaških in slovensko-italijanskih odnosih. Kot piše Dnevnik, je bilo slišati, da »Italija ne kaže razumevanja za slovenska zagotovila, da bodo sporna bilateralna vprašanja zadovoljivo rešena potem, ko bi Italija prenehala nasprotovati podelitvi mandata za začetek pogajanj o pridruženem članstvu Slovenije v Evropski uniji. Slovenija ni naklonjena italijanskim predlogom, da bi državi podpisal ustrezan meddržavni sporazum še pred 6. marcem, ko naj bi se ponovno sestala Evropska komisija, čeprav bi tak sporazum bolj upošteval slovenska stališča. Vendar pa – je bilo rečeno na seji političnega kolegija – Slovenija ne nasprotuje nadaljnjim pogovorom z Italijo.«

Dnevnik še dodaja, da viri, ki so blizu vladi, ocenjujejo, da v vladi morebitnega slovensko-italijanskega dogovora ne želijo uradno protokolirati predvsem zaradi notranje-političnih razlogov. Po navedbah teh virov naj bi se vlada bala, da parlament takšnega sporazuma ne bi podprl. Slovenija se zato zavzema za varianto, po kateri bi morala najprej steči pogajanja o pridruženem članstvu, šele nato pa naj bi se državi sporazumeli o reševanju odprtih bilateralnih vprašanj.

Vlada glede slovensko-italijanskih odnosov pač ne bi smela domače in tuje javnosti obveščati v enigmatični obliki, če noče, da se bo v zvezi s tem pojavljalo vse več špekulacij in dvomov o konsistentnosti slovenske zunanje politike. Ali namigovanje o italijanskem »nerazumevanju« pomeni, da Italija v bistvu vendarle ni odstopila od svoje prvotne pozicije, da je (konkretno) reševanje bilateralnih problemov pogoj za slovensko vključevanje v pridruženost članstvo Evropske unije? So bile prvotne napovedi o spreminjanju italijanske miselnosti in »pozabljene« Ogleju še ena od napačnih ocen slovenske diplomacije? Očitno ostaja Oglej za Italijane – kljub spremembi vlade – še naprej aktualen. To konec koncev daje slutiti tudi nedavna izjava slovenskega zveznika – tržaškega župana Illyja, ki se izrazilo zavzema za sprejem Slovenije v pridruženost članstvo, a hkrati vendarle omenja izpolnjevanje obveznosti iz Ogleja. Slovenska vlada bo morala povedati, kaj misli v zvezi s tem. Je Oglej zanjo resnično še naprej »mrtev«? Ali se je mogoče in kako pogovarjati o oglejskih temah, v kakšnem obsegu in s kakšnimi medsebojnimi kompromisi in popuščanjmi? Izjave najvidnejših predstavnikov vlade glede tega niso dovolj razvidne. Vlada z izmikanjem parlamentu ničesar ne pridobiva. Hkrati se v delu javnosti krčevito ustvarja vtis, da bi bilo za Slovenijo koristnejše delno popuščanje Italijanom kot pa pristajanje na zaprti pot v Evropsko unijo. Vlada bi morala imeti glede tega jasna stališča.

Najnovejši razplet dogodkov z Italijo demantira tudi optimistična pričakovanja nesojne zunanje ministrice in svetovalec ministrskega predsednika Mojce Držar Murko, ki v svojem komentarju v Delu ugotavlja, »da konstruktivne izjave vodilnih italijanskih in slovenskih diplomatov in diplomatov dajejo vtis, da so v odnosih med državama nastale bistvene spremembe, ki se časovno prekrivajo z zamenjavami na vrhu obeh zunanjih ministrstev«. Očitno pa se tudi z nekaterimi spremembami globalnih interesov na širšem območju Balkana, pri čemer, denimo, ameriški politiki ni do tega, da bi Italija izločala Slovenijo iz evropskega povezovanja in spreminjala v nekakšen svoj, limes (obmejno utrdbo, ki so jo poznali stari Rimci – op. p.).

Kaj je »zelo dobro«

Zunanji minister Zoran Thaler je, kot smo lahko prebrali, pred svojim obiskom v Avstriji izjavil, da so slovenski odnosi z Avstrijo zelo dobri, da pa jih delno kvarijo neurejena vprašanja slovenske manjšine na Koroškem.

Že to je zadosten razlog za opozorilo, da zunanjemu ministru ravno ne kaže pretiravati s superlativnimi izjavami. Konec koncev se je Avstrija še pred nedavnim v določenem smislu vmešavala v slovenske notranje zadeve, ko je podpirala Peterletovo oglejsko dogovarjanje z Italijani in kritizirala poteze slovenske vlade. Prav tako Avstrija ni storila vsega, kar bi lahko, da bi se zmanjšala nesporazmerja med avstrijskim izvozom v Slovenijo in uvozom iz Slovenije, ki so zdaj v škodo Sloveniji.

Pripravil: J. K.

ODMEVI

DOGODKI

Dušan Kumer, glavni tajnik Združene liste socialnih demokratov:

»KRŠČANSKI DEMOKRATI NISO NIČ IZTRŽILI V TRGOVINI Z LDS«

Po lokalnih volitvah so pred vladno koalicijo vsebinsko nove teme – Pri šolski zakonodaji se LDS ne more več vesti kompromisarsko in pragmatično, temveč se mora tako ali drugače odločiti – Poprava krivic mora razlikovati med borci za osvoboditev in kolaboracionisti – Prvič so bili koalicijski partnerji za isto mizo – Če bi bil koalicijski trikotnik zaključen z eno koalicijsko pogodbo, bi bila za LDS stvar drugačna

PANORAMA: Pogajanja o novi koalicijski pogodbi vseh treh strank se še niti začela niso. Videti pa je malo drugačno razpoloženje do trojne koalicije in skupne pogodbe, kot je bilo prej...

KUMER: Odgovor na to vprašanje zahteva, da se vrneva k dogodkom izpred treh mesecev, v čas, ko so prekinili približno osem mesečna pogajanja med SKD in LDS o novi vladni koaliciji. Šlo je za poskus oblikovanja desnosredinske vladne koalicije. Očitno je konflikt, ki smo mu bili potlej priče tudi na področju zunanje politike, tudi posledica dejstva, da pogajanja v osmih mesecih niso dala nobenega rezultata. Navzven pa je bilo videti, da imajo mnoge stvari usklajene. Konflikt na področju zunanje politike je v koaliciji prispeval k novemu dialogu, vendar ne o tem, kar so trdili krščanski demokrati, da so se z odhodom Janševе stranke iz koalicije porušila razmerja znotraj koalicije, torej med levim in desnim delom koalicije, kar je seveda absurdno trditi. Vladna koalicija je namreč zmeraj posledica parlamentarne večine, tistih parlamentarnih strank, ki se odločijo sodelovati v vladni koaliciji. Pri nas gre seveda za tri stranke, ki so dokaj ideološko različne, zlasti v odnosu do dela in kapitala.

Skratka konflikt, ki je nastal med SKD in LDS oz. bolje rečeno med Peterletom in Drnovškom tik pred lokalnimi volitvami na področju zunanje politike (pri tem bi bralce opomnil, da je v letu 1992 pred državnozbornimi volitvami prav tako tekel dialog Peterleta na krmilu vlade), je dal nov moment po lokalnih volitvah. SKD je bila neke vrste »zmagovalka« volitev, torej se je zamenjal vrstni red glede na volilno uspešnost koalicijskih strank v parlamentu, kar je krščanske demokrate ponovno spodbudilo k slasti kadrovske uravnoteženosti v koaliciji. Zgodba o zamenjavi vladnih resorjev med tema dvema strankama je znana. Nauk iz te zgodbe pa interesanten predvsem za krščanske demokrate. Zelo enostavno povedano, nič več niso iztržili iz te kadrovske trgovine, kvečjemu še manj, kot so imeli prej.

Ker je v naši stranki mnogim bilo tudi že dovolj teh kadrovskih kravjih kupčij, smo se odločili predsednika vlade in predsednika LDS Drnovška opozoriti, da je prišel čas, da se v koaliciji resneje posvetimo tudi nekaterim vsebinskim temam in problemom. Zato je predsednik Kotljančič Drnovšku poslal pismo, v katerem smo na neki način zahtevali, naj se koalicija posveti usklajevanju tudi nekaterih konkretnih zakonov, ki bodo v splošnem mesecih v parlamentu, in istočasno predlagali, naj to programsko razpravo in usklajevanje v koaliciji zaključimo z eno koalicijsko pogodbo. Sam sem globoko prepričan, da je izvirni greh večini ugotovitev krščanskih demokratov o neuravnoteženosti koalicije ravno nenaravna povezava vseh treh koalicijskih strank – dve koalicijski pogodbi. To povzroča na eni strani že naravno prednost LDS, ki komunicira z dvema partnerjema, medtem ko preostala dva med seboj te povezave nimata, na drugi strani pa daje opoziciji idealno priložnost za njeno večno atakiranje na vlado in koalicijo, da je neusklajena – kar je seveda v mnogih primerih tudi res. In prav zaradi tega se opoziciji v parlamentu največkrat ni treba veliko truditi, ko nabira točke na račun neusklajenosti koalicijskih strank in ne svoje vsebinske alternative, ki bi bila boljša od vladnih predlogov.

Po lokalnih volitvah pa ima koalicija še dve vsebinski temi: paket šolske zakonodaje in

splet vprašanj, povezan z uresničevanjem zakona o denacionalizaciji. LDS je pri šolski zakonodaji pred odločitvijo, ali pristane na igro, ki jo vodi rimskokatoliška cerkev s podporo skupaj s politično prtljago nekaterih parlamentarnih strank na desnici, da se Slovenija odpove laični družbi in zaide v proces rekatolizacije ali ne. To vprašanje je doslej pomembno vplivalo na koalicijska razmerja med SKD in LDS. Pri tem pa ne gre le za vprašanje verouka, temveč za kompleks predšolske vzgoje in celotnega izobraževalnega področja in tudi za kompleks vprašanj, povezanih z aktualno razpravo o družinski politiki. Posledice teh odločitev so dolgoročne in od tega je odvisno, ali bomo zakoračili po poti rekatolizacije ali ne.

PANORAMA: Kako se LDS ta čas obnaša do teh vprašanj?

KUMER: Nagiba se bolj k temu, da bi slovenska družba ostala laična. Zakaj pa pravim, da je pri tem pomembno, kako se bodo odločili v LDS!? Zato, ker tukaj njihovo kompromisarstvo in pragmatičnost, kar vedno dajejo v ospredje, nič ne pomeni. Pri teh vprašanjih se morajo odločiti tako ali drugače. Prepričan sem, da se bo poleg nas proti rekatolizaciji odločila tudi LDS in še kdo v parlamentu ter da bomo dokazali, da smo za laično opcijo razvoja. To pa zadeva odločitve o šolski zakonodaji, o družinski politiki in denacionalizaciji.

Pri denacionalizaciji gre za neke vrste absurd, ki se politizira. Ko smo na podlagi gradiva konzorcija, ki ga vodi Šketa, v naši stranki pripravili stališča do sprememb zakona o denacionalizaciji, kar so storili tudi v LDS, smo ugotovili, da se v 80 odstotkih »pokrivajo«. No pri tem moramo dodati, da ni na prvem mestu vračanje gozdov cerkvi (čeprav je to eno osrednjih vprašanj odnosa države do gozdov kot pomembnega naravnega bogastva), pač pa gre za nove krivice, ki se pojavljajo pri vračanju v naravi posameznikom, kjer se prekinjajo zaokroženi tehnološki procesi, posledica tega pa je brezposelnost. Tu smo enakega mnenja kot LDS; menimo, da je treba na podlagi ocene odločiti, ali se premoženje vrne v naravi ali pa država tem upravičencem na kakšen drug način popravi krivice iz naslova nacionalizacije po vojni.

PANORAMA: Kdo v parlamentu in zakaj odloča s sprejemom tega zakona?

KUMER: Vlada do sredine februarja ni obli-

Konflikt, ki je nastal med SKD in LDS, bolje rečeno med Peterletom in Drnovškom, tik pred lokalnimi volitvami, je pomagal SKD, da je bila neke vrste »zmagovalka« volitev.

kovala svojega mnenja o spremembah zakona o denacionalizaciji. Rejčev odbor pa je vztrajal, da preden ne dobi teh stališč ne bo obravnaval te problematike. No, vlada je dala svoje mnenje, ki pa je negativno, torej ni za spremembe zakona o denacionalizaciji. Naši ministri so temu nasprotovali, vendar pa nas sedaj čaka bitka v parlamentu. Moram pa k temu dodati, da smo se s posamezniki iz LDS dogovorili, da bomo v marcu skupaj nastopili tudi na terenu proti temu, da se ne upošteva predlagane spremembe zakona o nacionalizaciji. Zakaj to pravim? Zato, ker za tem stališčem vlade, ki ga je pripravilo pravosodno ministrstvo, ne stoji 30 poslancev LDS. Mislim, da so tam razmerja popolnoma drugačna, da poslanci pri tem ne podpirajo vlade in da se naša in njihova stališča ujema. Isto velja tudi za vračanje gozdov in kulturnih in naravnih spomenikov, kar mora ostati v lasti države in njene nacionalne

kulturne in druge identitete. Tu pa pozabljamo, da cerkev zahteva vračilo celo tistega, kar nikdar ni bilo nacionalizirano, ker je cerkev za to dobila denar že pred drugo svetovno vojno, ali pa ji je bilo odvzeto z agrarno reformo med obema vojnama, tako da nacionalizacija po 1945. letu nima nikakršne zveze s tem. Vemo tudi, da morajo biti vsi upravi-

o popravili krivic, vztrajamo, da obdobja od leta 1941 do 1945 ni mogoče obravnavati kot državljansko vojno, kot komunistično revolucijo, ampak je to čas odpora proti okupatorju. Tisti, ki v času NOB niso stopili na stran borcev za osvoboditev, temveč so bili kolaboracionisti, ne morejo biti v istem »paketu« žrtev druge svetovne vojne kot borci proti okupatorju.

Smo pa v stranki pripravljeni na skupne rešitve, ki bi popravile krivice tudi nekaterim drugim žrtvam druge svetovne vojne, kot so nasilno mobilizirani v nemško vojsko, izseljenci itd. Ob tem bi še dodal, da se osebno nikakor ne strinjam, da se direktno povezuje poprava krivic, storjenih v času vojne in po njej. Čeprav gre za obdobje, ki sledita eno drugemu, je prvo čas vojne in odpora proti agresorju – napadalcu in vseh tegob, ki jih prinaša vojna, ne glede na to kje se odvija, drugo pa čas vzpostavitve sistema (boja za oblast) in države, ki ravno tako prinaša s seboj tegobe. Pri tem pa se tako kot moja stranka jasno distanciram od povojnih pobojev, ki so bili storjeni brez sodnih in drugih postopkov, in se prav tako zavzemam, da se tem žrtvam in še živim popravi storjene krivice. Ob tem pa

jasno in glasno zavračam vse tiste očitke, ki letijo na stranko, katere član sem, da imamo krvave roke in da z zločinci ni mogoče sodelovati. Gre za popoln nesmisel, kar je razvidno že samo, če pogledamo starost vodstva stranke in poslancev v državnem zboru. Morda je prav to očitiranje povojnih pobojev in storjenih krivic meni in mojim sočlanom, ki z vsem tem osebno ne moremo imeti nič, hkrati vzrok, da se večkrat branimo na način, kakor da do konkretne preteklosti nimamo distance.

Panorama: Kaj menite o skupnem spomeniku žrtvam druge svetovne vojne?

Kumer: V stranki se do tega nismo opredelili. Sam pa mislim, da se duhovi tudi s tem ne bodo pomirili, kajti gre za dve različni stvari v tistem času in večina slovenskega naroda se je odločila prav, in to za boj proti okupatorju. Ni mogoče, tudi na simbolični ravni ne, tega obravnavati enako kot žrtve.

Panorama: Zdi se, da je vaše stališče o zakonu o popravili krivic enako, kot ga ima LDS.

Kumer: To je pokazalo tudi glasovanje v parlamentu. Zato so realne možnosti za sprejem vladnega predloga o popravili krivic.

(Nadaljevanje na naslednji strani)

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Mislím celo, da lahko ne glede na to, kar so glede vrednotenja NOB storili v SKD na lanskem kongresu v dialogu vseh treh strank dosežemo, da se vladnemu predlogu pridružijo tudi poslanci SKD.

Panorama: Kar zadeva proslavljanje 50-letnice zmage nad fašizmom je v zadnjem času s svojimi predlogi nastopila tudi Janševa SDSS.

Kumer: Z več predlogi. Govori o petdesetletnici konca vojne, kar je zvrta besedna igra. Mi v Sloveniji bomo praznovali 50. obletnico zmage nad fašizmom, ne konca vojne. SDSS predlaga, da bi praznovali tudi petletnico prvih demokratičnih volitev in štiriletnico samostojnosti Slovenije.

Nimam nič proti, da se praznujejo tudi te obletnice, saj gre za stvari, ki so se dejansko dogodile in so pomembne zgodovinske prelomnice Slovencev. Toda ni mi všeč način in pristop, kako se ideje in pobude ter pogojevanje ob teh pobudah postavljajo. Če ne bomo praznovali štiriletnice junijske vojne in petletnice prvih demokratičnih volitev, naj ne praznu-

nekakšno programsko poenotenje koalicije, temveč za to, da stvari, ki se obravnavajo v parlamentu, koalicijske stranke najprej razčlenijo in vidijo, kje je možno v parlamentu nastopiti skupaj in kje tega zaradi razlik ni mogoče doseči. Zato sem glede prihodnjih odnosov v koaliciji realen optimist in mislim, da SKD in LDS vse bolj utrjujeta svojo opcijo, da bo koalicija preživela do naslednjih rednih državnozborskih volitev.

Panorama: Je takšno ravnanje v prid tudi utrjevanju ZL SD?

Kumer: Je v prid naši stranki zato, da se zaključijo nekateri pomembni nacionalni projekti in zagotovi politična stabilnost v Sloveniji. Mislim, da bi bilo za državo slabo, če bi se celo leto 1995. če bi bile državno zborske volitve konec leta, ukvarjali s predvolilno kampanjo.

Panorama: Pravzaprav je najbolj zanimivo ravnanje LDS. Vidno je, da ima izdelana stališča do posameznih pomembnih vprašanj družbenega vsakdanjika, vendar pa, kot da tudi njihova stališča ne pridejo do vlade in predsednika stranke...

Mislím celo, da lahko ne glede na to, kar so glede vrednotenja NOB storili v SKD na lanskem kongresu, v dialogu vseh treh strank dosežemo, da se bodo vladnemu predlogu o popravil krivic pridružili tudi poslanci SKD.

jemo tudi 50-letnice zmage nad fašizmom, ali obratno. Skratka, ponovno gre za ustvarjanje konfliktov in nestrpnosti tam, kjer to ni potrebno. Cela Evropa po praznovala pol stoletja zmage nad fašizmom, le mi hočemo spet biti nekaj posebnega, čeprav hočemo biti istočasno s figo v žepu in družini antifašističnih evropskih držav. Drugo vprašanje pa je, ali se hoče skozi te pobude uveljaviti neka nova oblika še vedno ne preživete antikomunizma in razvrednotenja NOB. Takšnim kombinacijam pa odločno nasprotujem.

Panorama: Glavni tajniki koalicijskih strank se sestajate. O katerih bistvenih vprašanjih teče beseda?

Kumer: Na zadnjem koalicijskem sestanku treh vodstev je bil sprejet sklep, da se tajniki dogovorimo o usklajevalnih skupinah za proračun, za družinsko politiko in za področje zunanje politike. Prve sestanke sta imeli skupini za proračun in za zunanjo politiko. Konec prejšnjega tedna je začela delati tudi skupina za proračun. Ta teden pa naj bi začeli delati tudi skupina za šolsko zakonodajo in skupina za družinsko politiko. Moramo pa oblikovati še skupino, ki bo usklajevala stališča o volitvah za državni zbor, volitvah za lokalno samoupravo, o samem zakonu o lokalni samoupravi in zakonu o vladi.

Dodal bi, da bi bilo zelo vmesno, če bi koalicija namenila čas in angažiranost posebej iskanju rešitev za gospodarske in socialne probleme v mariborskem bazenu. Tu gre za mnogo težji problem, kot se zdi na prvi pogled. Ker večkrat zaidem v to mesto, vidim, da so ljudje že nasplošno apatični, ker preprosto sami ne najdejo izhoda. Če se država in vlada kot taka ne bosta odločili za premostitev te apatičnosti, bosta še kako občutili posledice. Skratka, Maribor mora biti tema, in to prioriteta, tudi koalicije.

V dvehletnem delovanju sedanje koalicije je po mojem mnenju narejen pomemben premik, kajti prvič se koalicijski partnerji ob konkretnih vsebinskih zadevah, tako kot smo jih pred kratkim mi opredelili v pismu predsedniku vlade, sestajajo skupaj in se dogovarjajo. Dialoga takšne narave v koaliciji ob posameznih vsebinskih sklopih doslej ni bilo. Tu ne gre za

Kumer: Tehnologija delovanja koalicije je nenavadna. Ne deluje tako, da bi vladno politiko sproti koncipirala in da bi tudi vladne predloge pred parlamentarno razpravo presojala. Tega ni, in če se boste spomnili Drnovškovih izjav, da je vlada podjetje, na čelu katerega je pač on, kajpak odločitve vlade, sledeč tej logiki, niso takšne, kot bi jih sprejela koalicija. Zato pridejo v parlamentu na dan divergentna stališča koalicijskih strank. Preprosto zato, ker ni predhodne razprave in ne usklajevanja v koaliciji. Veliko je tega, ko vlada nekaj sprejme, pa so naši ministri proti, vendar v manjšini, pa morajo potem poslanci v parlamentu nasprotovati odločitvam vlade. Seveda moram dodati, da naši ministri v resnici v vladi uveljavljajo kar precej svojih stvari. Največkrat pa so proti vladnim predlogom v parlamentu poslanci krščanskodemokratske stranke.

Tu je treba dodati še nekaj, kar prav tako izhaja iz tehnologije dela vlade, pa SKD ne razume ali pa noče razumeti. Gre za dve koalicijski pogodbi. LDS, ki ima s SKD in z nami posebej sprejeti koalicijski pogodbi, lahko v tem trikotniku balansira, se lahko gre tako imenovano pragmatičnost; če pa bi bil ta trikotnik zaključen z eno koalicijsko pogodbo ali pa če bi bila še tretja koalicijska pogodba med ZLSD in SKD, bi bila stvar za LDS precej drugačna. Potem se niti Drnovšek niti LDS ne bi

Ta koalicija nima druge alternative. Tudi zato ne, ker je odgovorna za izvedbo projektov, ki tečejo že dve leti in bodo aktualni še naslednje poldrugo leto.

mogla separatno pogovarjati z enim in drugim, ampak bi morali za mizo sedeti vsi trije skupaj. Zato sedanja koalicija ni samo programsko nenaravna; tudi po tehnologiji vladanja in odločanja je nenaravna.

Panorama: Včasih se zdi, da imajo vaši ministri za svoje projekte premajhno podporo v stranki. Da vodstvo stranke v politični trgovini pre malo odločno zahteva nekatere stvari, kot sta denimo tehnološki in kulturni tolar, saj imajo danes že vse stranke svoje tolarje.

Kumer: V prvem letu delovanja koalicije so

Zakaj pravim, da je pomembno, kako se bodo odločili v LDS glede šolske zakonodaje? Zato, ker tukaj njihovo kompromisarstvo in pragmatičnost, kar vedno dajejo v ospredje, nič ne pomeni. Ob tem se morajo odločiti, ali bodo proti rekatolizaciji slovenske družbe in za laično opcijo razvoja.

si tudi naši ministri predstavljali, da bo politika vlade in njeno izvajanje nekakšen konsenzualni dogovor koalicije. Toda če že govori o tolarjih, velja: nemožeče je nasprotovati pobudi o cestnem tolarju, o šolskem tolarju, kajti to so naravnost življenjsko potrebna sredstva za razvoj na teh področjih. Toda če sta ta dva tolarja šla nekako izven proračuna, računamo, da se bo možno v vladi in parlamentu dogovoriti, da se bodo povečevala tudi sredstva za nekatera ministrstva, ki jih pokrivajo naši ministri. Ker je tehnološki razvoj osnova gospodarskega napredovanja, bi pričakovali, da bodo sredstva za te namene zagotovljena v proračunskih postavkah. Ker pa ni tako, kar kažejo tudi prve analize prihodnjega proračuna, bomo v vladi in parlamentu sprejeli pobudo o tehnološkem tolarju. Enako velja za področje kulture, kjer so potrebna precejšnja sredstva, da se bomo uprli kulturnemu genocidu. Bržkone se bo tudi tu že jeseni treba odločiti za sprejem kulturnega tolarja. Načelno sicer nismo pristaši tega, da se poleg integralnega proračuna uvajajo še paraproračunske postavke v obliki različnih skladov, ker pa se takšna logika uveljavlja, bo treba nekaj ukreniti na tudi na področju razvoja tehnologije in raziskovanja in kulture. Morda bo k temu kaj prispeval tudi kulturni forum, ki je bil pred kratkim ustanovljen, kajti predlog zakona imamo že v predalu.

Panorama: Zdi se, da ste po lokalnih volitvah v vaši stranki z rezultati dokaj samozadovoljni...

Kumer: Smo zadovoljni. Z nekaj nad trinajst odstotki in z dejstvom, da v vseh mestnih središčih kotiramo kot najmočnejša stranka, kjer smo dobili čez 17 odstotkov, smo lahko zadovoljni. Nenazadnje smo na teh volitvah v primerjavi z državnozborskimi pridobili še del volilnega telesa nanovo, ki se nam je pridružil. To povežemo s tem, da je naša koalicijska stranka - Desus - sedaj nastopila samostojno in da so nekatere regionalne zveze prav tako nastopile samostojno glede na volitve pred dvema letoma, vendar smo se kljub temu okrepili. V mestnih središčih se nam je priključil velik del delavskih glasov, kajti upokojenska struktura je močno zastopana v Desusu. Slabo pa smo jo odnesli na neurbanen področjih, v kmečkem okolju. To smo pričakovali, vendar se stranka ni zadosti angažirala na teh območjih. V Postojni smo sprejeli sklep o ustanovitvi Kmečke zveze znotraj naše stranke, ki bo pripravila posebno strategijo do

vimi svetniki. To je normalno, vendar se bodo čez nekaj časa stvari izkristalizirale. Takrat ko bo tekla beseda o konkretnih vprašanjih, ko ne bo politiziranja, ko bodo stolčki razdeljeni, se bodo gotovo znašli ob mnogih vprašanjih, pa še kdo, na skupni valovni dolžini. Sicer pa velja, da je ZLSD najbolj stabilna parlamentarna stranka, ki je proti krčenju pravic upokojencev, in težko verjamem, da ne bi tudi na lokalni ravni skorajda zmeraj našli skupnega jezika.

Panorama: Povrniva se na koncu pogovora h koaliciji. Bo vzdržala do konca mandata?

Kumer: Ta koalicija očitno nima druge alternative. Tudi zato ne, ker je odgovorna za izvedbo projektov, ki tečejo že dve leti in bodo aktualni še naslednje poldrugo leto. Zavzemam se za to, da te tri stranke speljejo te projekte do konca. Zato ni druge alternative. Srečevali se bomo z nestrpnostmi, tudi s trgovino pod mizo, vendar mora biti tega vse manj. Isto velja za kadrovske poteze. Mi smo denimo vložili kandidaturu Boruta Pahorja za predsednika odbora za zunanje zadeve v parlamentu na osnovi njegovih strokovnih referenc. Če se v vladi kadrovske spremembe stvar koalicijskega dogovarjanja, pa to ne velja za parlament. Tu se morajo dogovarjati vse parlamentarne stranke. Tu mora veljati tudi dogovor o delitvi med pozicijo in opozicijo, kar zadeva nekatere vodilne položaje v odborih in komisijah. Dogovor med SKD in LDS, ko so zamenjali ministrstvo za zunanje zadeve z ministrstvom za ekonomske odnose, je stvar koalicijske pogodbe med tema dvema strankama. Kar pa zadeva človeka, ki bo zasedel mesto predsednika parlamentarnega odbora za zunanjo politiko, takšni dogovori ne bi smeli veljati. Oni se sicer lahko dogovorijo, da bodo glasovali za skupnega kandidata, vendar to ne more biti stvar formalnega političnega dogovarjanja. To je druga zgodba, odločitev pa je odvisna od parlamentarnih strank.

Torej je glede obstoja te koalicije do naslednjih volitev moj odgovor pritrdilen. Vendar s pristavkom, če bo v bodoče spremenila tehnologijo svojega delovanja. Kar pomeni dialog in dogovarjanje. Pomislek kateregakoli partnerja, da je v taki koaliciji le za dekoracijo, pa pomeni manj vrednostni kompleks in nezaupanje vase, da bi sam zmož delovati enako pravno tam, kjer ni prvi in edini. Zakaj ne bi mogel vsak od treh partnerjev opravljati tretjinskega dela pripadajoče oblasti? Če smo zavestno prevzeli vsak svoj del odgovornosti, ko smo se odločili za skupno življenje v tej koaliciji, potem ni razlogov, da bi se ne znali vselej izmotati iz eventualnih tudi bodočih konfliktov.

Eden je skoraj na vidiku, in to je proračun za leto 1995. Mislim, da bo to najtežji zaloga za koalicijo. Kot kaže naša prva analiza predloga proračuna, gre za neke vrste kontradiktornost: govorimo, da imamo v sedanjem obdobju vidnejšo gospodarsko rast, toda v predlogu proračuna se predvidevajo nekatere radikalnejše poteze krčenja sedaj zakonsko opredeljenih socialnih pravic. Tej logiki porabe proračunskih sredstev bo naša stranka seveda težko dala pozitiven odgovor. Skratka, težka bitka bo najprej znotraj koalicije in nato še v parlamentu. In ne bo lahko za predlagatelje takšne delitve skupne pogače.

Marjan Horvat

KNJIGA ESEJEV,
KI SO RAZBURJALI...

Spomenka Hribar: **SVITANJA**

Spomenka Hribar v zbirki esejev Svitanja, nastalih v razponu od leta 1979 do danes, odpira nov dvogovor z bralci, tvega nove nesporazume, se spušča v svojevrstno avanturo. Boj za vrednote, Avantgardno sovražstvo in sprava, Nujnost razglasitve konca državljanske vojne, Preteklost v parlamentu, Zaustaviti desnico, Čas za politično spravo, Zakaj me sovražite, tovariši, Živa legenda so med eseji, ki ponovno razburjajo slovensko politično in kulturno srenjo.

Knjigo Svitanja lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Dalmatinova 4, Ljubljana, ali po telefonu 321-255, 13-10-033, ali po faksu 311-956.

Cena: 1900 SIT, s 5-odstotnim prometnim davkom 1995 SIT.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige SVITANJA.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek naročnika: _____

1. Račun bomo poravnali v zakonitem roku

2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Naročeno dne: _____

Žig

Podpis naročnika

Simon
Wiesenthal

PRAVICA, NE
MAŠČEVANJE

SPOMINI

**PRAVICA, NE
MAŠČEVANJE**

Vsakokrat, ko se je Simon Wiesenthalu posrečilo pred sodnika pripeljati kakega nacističnega morilca, je svetovni tisk o njem pisal kot o »lovcu na naciste«, »judovskem Jamesu Bondu« ali celo kot o »maščevalcu Judov«. Toda on je hotel, da bi ohranil spomin na mrtve, ni želel netiti sovražstva; zahteval je pravico, ne pa hlepel po maščevanju.

Wiesenthal je avtor številnih knjig. V naši založbi smo izdali prevod njegove zadnje, z naslovom PRAVICA, NE MAŠČEVANJE. To je hkrati prvo njegovo v slovenščino prevedeno delo.

Pokličite (061) 321.255.
Cena knjige je 2.500 SIT.

Čas kurentovanja in rugljevanja

Piše: Martin Ivančič

Ko opazujem ves cirkus okrog gladovne stavke dr. J. Ruglja, se kot državljani počutim nekako opeharjenega. Bo naposled od vseh teh izsiljevalcev kdo odšel v večna lovišča in nas vsaj za nekaj časa rešil takšnih bleferjev?

Razločno povem, da Rugljevih metod dela niti iz osebne izkušnje (za zdaj) niti iz posrednega spremljanja ne poznam kaj prida. Tudi ves zdravniški »kodeks« mi je premealo poznan, da bi se lahko spuščal v resno razpravo o tem, kdo da ima prav, kar zadeva sam spor znotraj zdravniškega stanu. Z laične državljanske distance opazam nekatero druge, recimo spremljajoče pojave.

Ce se ne motim, je bil Rugelj tisti, ki je prvoborce slovenske demokratične gladovne stavke v Cankarjevem domu dražil, da so reve, ako ne bodo šli do konca. Ne bom se pustil speljati v resno lamentiranje o t. i. svetosti življenja, zlasti še ne, ko v vedno večjem delu sveta človek postaja navadna klavna živina. Jasno je, da ne vidim nič bolj svetega od življenja. A prav zato se razni gladovalci ne bi smeli tako lahkotno igrati s temi reči in izsiljevatih države in javnosti z domnevnim zastavljanjem svojega življenja. Ako pa ga že zastavijo, tedaj naj bo to dostojanstveno in dosledno, ne

pa da iz vsega tega nastajajo nekakšne predvolilne kampanje in pocieni poziranje. Jaz preprosto protestiram proti glumaštvu, ki hoče s cenenimi učinki doseči neki namen, zlorabljajoč pri tem čustva in lahkovernost javnosti. Naj to ilustriram! Zbrala se nas je družba, da bi poskusili kakšno dobro vino in se naučili sproščenejšega, pa recimo tudi nekoliko »pduhovljenega« klepeta. Toda glej ga vraga! Dolge štiri ure smo se prepirali, kdo da ima prav, pa če Rugelj spričo svoje poskočnosti po toliko dneh ramadana goljufja ali pa je v resnici satansko trmast – in od česa potlej tako dobro izgleda, ali njegove metode (lahko) pomagajo ali pa gre morda res za nasilje ne samo nad bolniki, temveč tudi nad širokim krogom njegovih bližnjih in tako naprej in nazaj brez konca in kraja.

Se enkrat ponovim, da se niti o teh vidikih primera nočem izrekat, saj bi bilo enako bedasto kakor v onem našem »pduhovljenem« pogovoru, ko smo »pekli zajca, ki je

medtem živahno skakal po gozdu«. Toda da zaradi enega človeka in njegovih profesionalnih (tudi etičnih?) nesporazumov s stanovsko srenjo ne spi domala vsa Slovenija, je ne samo bedasto, temveč tudi skrajno neokusno. Prav v tem se vidi zastrašujoče »klajnpurgerstvo« Slovencev! Zmeraj hlapčujemo določenim ljudem, in flks-idejam, v domačem ali gostilniškem zapečku pridno nergajo, že na postnem uradu pa ponižno prenašajo administrativno birokratsko brezbriznost, da ne rečem torturo. Prav imenitno se jim zdi, da za koga lahko obesijo kakšen plakat, pa že mislijo, da so aktivisti ne vem kakšnega civilizacijskega gibanja.

To seveda samo po sebi ne bi bilo problematično, saj če se nekdo hoče, denimo, s kamnom tolči po glavi, mu tega prav na silo ni mogoče preprečiti. Toda v oblastniško-političnih in podjetniško-menedžerskih krogih se pridno oblikuje plast naprednih duhov, ki krepko prehitvajo omenjeno malomeščansko zaplotništvo »raje«. To svoje prednjačenje koristno prelivajo v denar, posest in moč. Grobo prekanje moralnih in zakonskih norm jih pri tem ne ovira. Zaradi svojega prednjačenja so na jasnem, da slovenska javnost zavoljo teh – kratko rečeno – mafijskih manir za zapečkom benti in nerga, da pa še dolgo ne bo spravila skupaj manifestativnega revolta, s katerim bi vse veje oblasti prisilila vsaj k blaženju tovrstnih »socialnih disfunkcij«. Ne! Veliko prej se bo ta javnost ogrela za ali proti nošenju krzna, za ali proti Rugljevim postopkom, za ali proti nagradam nastopajočih ob slovenskem kulturnem prazniku. Itd. Skratka, tudi za ta primer bi lahko uporabili oguljeni rek »kruha in iger«. Vendar s to razliko, da tokrat ni oblast tista, ki bi državljanom hotela mazati oči s kosom kruha in cenenimi igrami, marveč oni sami

zahtevajo uspavalnih iger. Pri vsem tem je posebno zanimiv tudi – pogojno rečeno – vrednostni sistem slovenske javnosti. V Mariboru, središču gospodarsko že desetletja zapostavljene regije, se vzporedno z Rugljevo »dramo« odvija resnična agonija Tama, gospodarskega giganta ali bolje rečeno gospodarske razvaline. Oblastniki in bančniki neskončno kombinirajo in eksperimentirajo. Ob tem zapravljajo velkanske vsote denarja, ki bi bil lahko vsaj dober obliž na to rano. Med tem brezsrčnim plesom dobi človek občutek, da je treba predvsem državo in banke zavarovati, da se ne bi s Tamom opekli. Samo kdaj pa kdaj lahko slišite, da gre pri vsem skupaj tudi za 4000 delavcev. Toda ta opozorila ne razodevajo iskrene skrbi za te nesrečne ljudi. Ne, prej bi lahko rekli, da so ravno oni poglavitna nadloga, da za Tam ni mogoče najti uspešne rešitve. Z vrednostnim sistemom sem mislil prav na tovrstno brezčutnost in brezbriznost naše javnosti, zlasti tiste, ki se ji zdi, da sta Tam in Maribor od nje še dovolj daleč. Verjamem, da se zdi na prvi pogled navno, nekako utopično, če razmišljam, da bi se morda le morala med desetini slovenskih strank ter kopice drugih »nepolitičnih« in »nevladnih« ustanov zdramiti kakšna družina ter zavoljo Tama in onih 4000 delavcev narediti vsaj polovico toliko kravala, kot ga doživljamo zavoljo gladovnih stavk zdaj Ruglja, prej neke »demokratične iniciative« za brambo onih, pred katerimi bi pravzaprav bilo treba braniti nemočne in neuke državljane.

Upam, da gre samo za ciničen preblik, ko razmišljam, da je prostovoljna odločitev za gladovno stavko še vedno razkošje in da tamovci vanjo ne bodo prisiljeni zaradi zgodnjekapitalističnih odnosov in manir. A to več ne bi bil blef!

Piše: Jože Smole

Somrak bogov

Predstavniki velikih nemških koncernov, kot so na primer Siemens, AEG in Grundig, so sprva podcenjevali zahteve kovinarjev. Mislili so, da sindikat IG Metal ne bo odločno vztrajal pri svojih zahtevah o povečanju plač za šest odstotkov. Predsednik združenja kovinske industrije Jan Kleinewefers je posmehljivo govoril o zahtevah kovinarjev, češ da gre za navadno »gledališko grmenje«. Delodajalci so se obnašali samozavestno in celo arogantno, kar so ugotovili celo nekateri ameriški dopisniki.

V zadnjih enajstih letih ni bilo v glavnih nemških industrijskih podjetjih nobene večje delavske stavke. Delodajalci so zato menili, da se bo takšno nekonfliktno stanje nadaljevalo. Opozorila vodite-

ljev IG Metala, da bodo ob neuspешnih pogajanjih prisiljeni organizirati stavko, so ocenjevali za navaden blef. Tako so sklepali tudi zaradi upadanja interesa delavcev za sindikate. Ironično so govorili o »somraku sindikalnih bogov«. Skratka, računali so z vse manjšim vplivom delavskih sindikatov.

V takšnem duhovnem ozračju je bilo zanje vsekakor veliko presenečenje, ko je v petek, 24. februarja, pričelo stavkati enajst tisoč delavcev v največjih bavarskih podjetjih elektrone. Stavko vodi sindikat IG Metal, ki ima tri milijone članov v osem tisoč podjetjih. Končno je vsem postalo jasno, da je IG Metal mislil resno, ko je opozarjal na posledice neuspешnih pogajanj. Nemški časopisi so enotno ocenili, da se stav-

kovni val lahko razširi in da je zadeva zelo resna.

Sindikat IG Metal že nekaj časa postavlja tri osnovne zahteve: povečanje delavskih plač za 6 odstotkov, uvedba globljivega delovnega časa in zagotovila za varnost zaposlenih.

V pogajanjih, ki so se pričela sredi januarja letos, so delodajalci vse te zahteve zavračali. Dokazovali so, da je najprej potrebna temeljita razprava o zmanjšanju stroškov proizvodnje, konkreten dogovor o tem in šele potem so možna pogajanja o minimalnem povečanju plač. Pogajanja so propadla, ker je vsaka stran vztrajala pri svojem.

Nemško gospodarstvo je prebrodilo stagnacijo in je ponovno v fazi rasti. Zadržna analiza Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) ugotavlja, da se bo gospodarska rast v vseh industrijsko najbolj razvitih državah nadaljevala do konca leta 1997. Isto so ugotovili tudi na sestanku sedmih najbolj bogatih držav v Bruslju, ko so razpravljali o novih vidikih svetovne »informatijske avtoceste«. Od takšnega pozitivnega gospodarskega trenda bodo v Evropi največjo ko-

rist imela prav velika nemška industrijska podjetja.

Predsednik IG Metala Klaus Zwickel ugotavlja, da so dane vse gospodarske možnosti za zvišanje delavskih plač in zavrača trditve delodajalcev, da bi povečanje plač za šest odstotkov ogrozilo konkurenčno sposobnost nemških podjetij na svetovnem trgu.

Stavka, ki se je začela v največjih bavarskih podjetjih, ima tudi široko družbeno razsežnost. V resnem sporu z delodajalci naj bi se pokazalo, kakšna je v današnji nimalnem prava vloga delavskih sindikatov: ali je njihov vpliv res v zatonu, kot mnogi napovedujejo, ali pa se bo prav s stavko kovinarjev povečal in okreplil. In to ne samo na tarifnem področju, ampak tudi pri socialnem. Prav s tega zornega kota je ta stavka pomembno merjenje moči med delodajalci in delavci ter ne nazadnje med državo in delavskimi sindikati.

Morda bo z odločnim stališčem IG Metala nastopil »somrak kapitalističnih bogov«. In nemški delodajalci se bodo morali na pragmatičen način pogajati s predstavniki delavskih sindikatov.

Piše: Drago Kuhar

Bistvo bivanja

Slovinci se radi zelo zapletemo in zaidemo v neizhodne labirinte, ko premišljujemo o bivanju, ker ga le redko hočemo videti kot celoto nacionalne biti. Bolj nam je povšeči parcialna zagledanost, saj naj bi nam bila ta po nekem čudotvornem izročilu koristnejša celo od samozavedajočega se samo-vedenja. Se pa zmerom najdejo izjeme, ki se tako zavozlano nejasnost razumijo in jasno ter se tako bližajo tistemu željenemu in pričakovanemu; se pravi bistvu, ki nikakor ni coprnija za izbrane, ampak je doživljanje doživljanja in dogodka, je priroda in zgodba, je hrepenenje in spomin, je motivnost in smisel, je tematskost in snov, je metamorfoza eksistence, je katarzična mediacija, je umetnost poetike življenja – živetje je bistvo bivanja.

Premišljevanje o imenovanem pričakuje od nas kar najširšo perspektivo in izločitev ter izključitev predvidljivih mašil in zavor. Med vso brezštevilno množico optik se moramo odločiti za nekatere prioritete, kar pa še ne pomeni, da so vse druge manj pomembne ali da jih lahko celo spregledamo. Perspektiva časa in prostora, perspektiva človeka – ljudstva – naroda – nacije, perspektiva življenjskega in svetovnega nazora, perspektiva izročila in udejanjanja, perspektiva eksistence – vere – verovanja – civilnosti so samo nekatere izbrane drže, ki nas ne želijo zapeljati v stran od nas, če mi sami tega ne storimo, ampak nas skrbno vodijo po sobanah živega spomina, in če smo pošteno do njih ter do samega sebe, potem po pravici povejmo, da je naša prva naloga

izmakniti se katolicistični religiozni postavi, ki je pravi opij ljudstva.

Opijanati množice pomeni: odaljevati se od samega sebe. Ideologizirana narkomanija ima svoje korenine v sami srčki katolištva, in če upoštevamo samo zgornj imenovane perspektive, nam je popolnoma jasno, zakaj se je dogodil protestantizem in zakaj se je udejanjila protestantska reformacija.

Bivanje kot eksistenca se je osmislilo v vsestrani slojenosti oboevstva, v funkcionalni omišljenosti posameznika in ljudstva, v strukturalističnem fenomenologizmu naravne prirode in človeške nature, v individualizirani procesualnosti subjektivno dožete personifikacije, v za javnost razglašeni civilno razumljeni nacionalni zavesti in še bi lahko pametovali, vendar naj bo dovolj, saj Slovenec čiste misli dobro ve, da je intelektualizem naroda le koristej modrije človeka, ki si je toliko matamorfoziral eksistenco, da je za svoje bistvo pisal lastno knjigo knjig. Vrednostno težkarnje bivajočnosti slovenstva nas privede do spoznanja: če bi se ka-

toliška religioznost brezpogojno ozavestila kot religija o transcendenčni in doživljanju svetega, nas hlapčevstva in tujosti ne reši in ne odreši še tako božji Vsemogočni. Ker se nam to na vso srečo vseeno ni pripetilo v najbolj črni varianti, smo dobili v zameno vere za ljudstvo vero za narod, slednja pa je mogoča le s svobodnim verovanjem posameznika. Duhovniška religija se je zamenjevala s samoizbiro spoznanja in prepričanja. To je gotovo eden izmed prvih trenutkov, ko večina Slovencev začuti svoje bistvo bivanja, ki se artikulari v slovenskem knjižnem jeziku, v slovenski knjigi, v slovenski cerkvi, v slovenski teologiji, v slovenski šoli in v času in prostoru katarzičnega slovenstva; pravzaprav v slovenski modrosti in kulturni zavesti.

Protestantizem in protestantska reformacija sta prvi list našega bivanja.

Premišljevanje od prvega trenutka – 16. stoletje – moramo nadaljevati vse do danes, saj bomo samo tako lahko razumeli in razlagali slovenstvo kot bistvo bivanja Slovenca.

arena

V parlamentu se sedaj in se bodo še kar nekaj časa prerekali o otrocih kot zamorčkih ali poskusnih zajčkah. Gospodje poslanci vsi po vrsti kar naenkrat vse vedo o šolstvu, pa kakšno vzgojo in izobrazbo naj bi mladi nadebudneži imeli, in ko človek poslušaja te nadvse pomembne razprave, res ne

Slovenec

ve, ali naj Slovinci v novi šoli postanejo nacionalčki ali vesoljčki. Nekateri si zamišljajo, da bo šola bruhala predvsem svoji domovini zaobljubljene in zaprisežene in po možnosti še bogaboječe irharje, drugi pa bi radi najmanj itijevčke. Staršev, predvsem pa otrok seveda nihče nič ne vpraša. Tako bodo, kot vedno, politiki izkopalji korita, po katerih se bodo morali mladi nepridipravi plaziti in prebijati proti življenju, kjer jih pa kot največja in najvišja pridobitev te družbe v tej državi čaka zopet in samo politika.

O tej šolski zadevi se je oglasil tudi poslanski in univerzitetni profesor dr. France Bučar. Potem ko je razložil, da je brez vrednostne integracije vsaka družba soočena z nevarnostjo razpada, da šola mora biti vrednostna, saj brez vrednot ne more obstajati nobena družba, in če hočemo govoriti o tem, da obstajamo kot nacija, in če se odredimo tistih vrednot, ki so nas, posebej oblikovale kot nacijo, potem se sedaj preko šolskega sistema odrekamo tistemu, kar smo pravzaprav dobili z našo osamosvojitvijo, je prišlo najpomembnejše: če hočemo ostati pri tem, kar smo dosegli, to je svojo državnost, če smo se oblikovali kot nacija, potem je popolnoma jasno, da moramo v našem šolskem sistemu zagotoviti prav to vrednostno integracijo na nacionalni zavesti.

Po tem receptu se bo vsak šolski dan moral začeti in končati s »Slovinci kremeniti«, če pa bo ta prevec rdeča, pa s »Slovenec sem«. S tistim, kar se bo dogajalo v šoli vmes, pa bodo nekateri učitelji in profesorji imeli hude težave. Zgodovinarji bodo morali razlagati, da je Slovenija najpomembnejša dežela na tej obli; slavisti bodo razlagali formulo – govori slovensko, da te razume cel svet; matematiki si bodo izmislili, da je kvadratni koren nastal iz Kvedrova korenčka; da bi olajšali delo biologom in antropologom, bodo v Potočki zijalki čimprej skušali izkopati kakšnega slovenskega neandertalca; da so Slovinci bili Veneti, pa je tako že razkril Matej Bor.

Sole bodo to »štancale« zavedne Slovence, saj bo v naslednjem tisočletju dovolj v Bruslju ali Tokiju pokazati slovenski potni list, in vsa vrata se bodo z globokimi pokloni, ki bodo skrivali strahospoštovanje nekakšnih drugih ras in nacij, odpirala na stezaj. Tisti, ki ne bodo razumeli slovenščine, bodo za večno ostali ubogi na duhu.

Ker seveda v teorije o vseživljenjskem slovenstvu vsaj malo samo zaplankanci, je zamisel, ki jo ima za šolanje bodočih generacij univerzitetni in županski profesor dr. Dimitrij Rupel, bolj sprejemljiva. Pravi namreč, da šola ni tisti kraj, kjer je treba ohranjati slovenski narod. Seveda ne, Bog ne da, saj bi gimnazijalci lahko nasprotno tezo razumeli kot nalogo, da morajo na uri etike in morale delati

Evropejec

otroke. Za ohranjanje naroda mora skrbeti država, pravi dr. Rupel. Slovenstvo bomo morali braniti in ga negovati, vendar rajši v parlamentu in z drugimi instrumenti, s palico ali korenčkom pa otrokom v šoli res ne bo potrebno vbijati v glavo ljubezni do domovine. Šola bo seveda morala vzgajati in učiti dobre Slovence, vendar pa, pravi dr. Rupel, tudi dobre Evropejce. Izobraziti bo morala take ljudi, ki bodo lahko jutri nastopali v Evropski uniji in v Evropskem parlamentu, v Evropskem svetu, na pogajanjih z drugimi državami, ki se bodo pogovarjali s predstavniki drugih držav o vseh mogočih zadevah, od šolstva do vodovoda.

Čeprav gospod dr. Rupel s svojega zornega kota vse Slovence in Slovence vidi v nekaki diplomatski ali pogajalski službi, kar seveda ni čisto resno, mu le kaže pritrčiti. Odkar smo se zaman drli »Trst je naš«, nam je namreč jasno, da od tretja »Živela Slovenija« ne bomo imeli veliko ali pa sploh nič.

Gospod dr. Rupel je pač bentil zaradi svojih izkušenj. Ko je bil zunanji minister, se je mučil s svojimi uslužbenci, ki niso znali napisati v tujino spodobnega pisma v spodobni angleščini. Kar verjeti je, da je takih težav v tej državi veliko, seveda tam, kjer morajo komunicirati s svetom. Pa ne samo v angleščini, ampak tudi v obnašanju. Kar hudo je gledati, kako naš sedanji zunanji minister ne zna pravilno držati niti kozarca, s katerim nazdravlja svojim diplomatskim kolegom.

Gospod dr. Rupel ima zelo prav, ko trdi, da za uspešno prihodnost namesto nacionalno zaplankane šole potrebujemo takšno, ki bo Slovence vzgajala tako, da se jim bo svet klanjal zaradi znanja in ne zaradi slovenstva. Sedaj ko Tam išče strateške partnerje tudi v Ameriki, štejejo evropski posredniki med njegove prednosti predvsem znanje tujih jezikov, pa tudi strokovnost Tamovih delavcev.

Da se z lodnom ne da daleč priti, so svoje čase ugotovili Avstrijci. In tudi z irhastimi hlačami in s planikami na naramnicah dije od folklornih odrov ne bomo prišli. Za domačo rabo so take reči seveda nujne in koristne, toda v svet je pač treba s kravato in znanjem, z evropsko in svetovljansko vzgojo. Tudi Američani so se morali potruditi naučiti azijske filozofije, ko so začeli poslovati z Japonci, ti pa so se morali naučiti vsaj angleščine.

Boža Gloda

Žarko Žbogar o spravnih dejanjih v naši družbi

SPRAVO MED ŽIVIMI NEKATERI RAZUMEJO KOT OBRAČUN IN MAŠČEVANJE

Pogled v polpreteklost za prijaznejšo prihodnost

Glede na stanje, kakršno je sedaj v Sloveniji, mislim, da moramo odkrito spregovoriti o spravi (in umiritvi), ki se je začela pred petimi leti, a smo danes Slovenci med seboj sprti kot še nikoli. Čas je, da zadevo umirimo, se razumno pogovorimo, preteklost prepustimo zgodovini in si začrtamo pot v prihodnost, kjer naj bi bili vsi najprej Slovenci – enotni v različnosti. Vsak naj obdrži svojo političnoideološko in svetovnonazorsko opredelitev, a bodimo enotni, kadar gre za nacionalne in državne interese. Za osnovo nam lahko služi vse, kar je bilo doslej storjeno v korist sprave ali umiritve. Sem v prvi vrsti sodita obe izjavi iz leta 1990. To sta izjava škofovske konference in izjava (pismo) takratnega predsednika Republike Slovenije.

Izjava škofovske konference govori o spravi med mrtvimi in živimi. Bistvo te izjave je odpuščanje za vse krivice. Lahko bi šteli, da je bila s cerkvene strani sprava opravljena že 7. aprila 1977. Takrat je nadškof Pogačnik javno priznal tudi krivdo Cerkev in prosil za odpuščanje.

Predsedstvo RS je dalo izjavo o narodni umiritvi. Dana je bila še tretja izjava takratnega ZKS oziroma prenoviteljev. S to izjavo so obsodili znano dolomitsko izjavo, s katero je takratna KP Slovenije prevzela vodstvo OF. Julija istega leta je bila na Rogu pravna slovesnost z mašo. **Krona teh spravnih prizadevanj je bila dosežena z enotnostjo vseh Slovencev doma in po svetu ob napadu JLA na Slovenijo, zato smo tudi zmagali brez večjih žrtev.** Če bi bili takrat tako sprti, kot smo sedaj, bi bili še danes del Jugoslavije, verjetno ne več kot republika, temveč kot nekakšen plen ali polkolonija velike Srbije. Skratka, takrat je zmogala enotnost ljudstva, ne pa posamezniki in samostojne stranke t.i. slovenske pomladi. »Ti «junaki» in stranke hočejo vse graditi na svojih namišljenih zaslugah v 10-dnevni vojni za Slovenijo. Nekateri so že »pozabili«, kdo je dal takratnemu predsedniku ZIS A. Markoviču privolitev za vojaški poseg v Slo-

veniji. Pozabljajo tudi, da je bil takrat svet naklonjen ohranitvi enotne Jugoslavije. Ni si težko predstavljati, kako bi se dogodki odvijali, če bi se samo ena od parlamentarnih strank iz Slovenije opredelila za enotno Jugoslavijo. Toda takrat je zmagal razum. Žal je nekateri zapustil kmalu po osamosvojitvi in začelo se je obdobje brezumja, ki še traja. Zaupanja vredni so tisti ljudje, ki so uspeli neko pluralizmo nenaklonjeno stranko spremiti (ne le ime) v načelno barko za pluralizem. V nasprotju z njimi so tisti, ki v pohlepu po oblasti preskažejo iz stranke v stranko, etiketirajo vse, ki so jim na poti za dosego svojega cilja, zato jim ne gre zaupati.

Spravo med živimi so nekateri razumeli kot priložnost za obračun in maščevanje za vojaški in politični poraz med drugo svetovno vojno. Mrtve pa so zlorabili kot opravičilo za sejanje sovraštva, klicu po revoltu in maščevanju. Vse to je v nasprotju z izjavo škofovske konference, ki o tem pravi: »Sprava z mrtvimi pomeni spoštljivo priznanje dostojnega spomina vseh mrtvih, ne glede kako in zaradi katerega prepričanja so izgubili življenje in – kolikor je mogoče – tudi ureditev grobov ter skrb zanje«. Torej pieteten odnos do vseh mrtvih. S tem borci NOB soglašamo, vendar ugotavljamo, da se tovrstna skrb za padle in pobite belogardiste in domobrance v javnosti manifestira politično in ne pietetno obarvana, kar ni ravno v duhu sprave. Vzoredno s tem se množijo skrutnive spominskih obeležij in celo grobov padlih in pobitih borcev NOB. V nekaterih občinah so bile preimenovalne vse ulice in trgi, katerih imena so bila kakorkoli povezana z NOB – primer Domžale.

V skladu s prej navedenim priznanjem nadškofa Pogačnika trdim, da se je sprava začela že leta 1977, ko je le-ta priznal delež krivde, ki ga je zagrešila Cerkev, in oprostil tistim, ki so Cerkvi prizadeli kakršnokoli zlo. V tej plemeniti izjavi nadškofa Pogačnika sta zajeta oba glavna elementa sprave: priznanje in odpuščanje. V tem duhu je napisana tudi izjava škofovske konfe-

rence narodni spravi (1990). Potrebno je (citiram): »Presojati in razlagati dejstva in dogodke v okviru tedanjega časa in tedanjih razmer ob čim jasnejšem ugotavljanju vzročnih povezav in različnih vplivov na osebe in njihove odločitve ter na usodne dogodke vojnih in povojnih let.« Dalje: »Biti izredno previden v sodbi ali celo obsodbi oseb.« In končno: »Odpovedati se moramo vsaki želji po obračunavanju in po Kristusovem zgledu in naročilu tudi duhovno vračati z dobrim.«

Nobenega dvoma ni, da je ta zgodovinski pristop k spravi sprejemljiv za obe sprti strani. Žal ugotavljam, da gredo dogodki v drugo smer. Priče smo nebrzdani evforični gonji zoper NOB brez dokumentiranih argumentov, zgolj s trditvami se hoče prevrednotiti polpretekla zgodovina. Ne le v poplavi pisem bralcev, tudi v »zgodovinskih« knjigah in člankih pišejo hude laži. Vodilo teh pisunov je: pridno obreklju, vedno se nekaj prime.

Poleg takih »kockajlov« laži pogosto objavljajo izmišljotine, ki se berejo kot grozljivke. Sedaj, ko so spoznali, da ljudi, posebej mladih, ne zanimajo več toliko dogodki iz preteklosti, temveč so zaskrbljeni za lastno prihodnost, so med ljudi vrgli novo grozljivko o mučenju otrok; tiste, ki mukam niso podlegli, naj bi pobili. Ni težko ugotoviti, da hočejo s tem vzbuditi med bralci gnev do morilcev, ki naj bi bili »krivavi revolucionarji NOB«. S takimi podlimi prijemi hočejo pridobiti javno podporo, da bi tudi z zakonom proglasili NOB za krvavo revolucijo, kot so krščanski demokrati označili narodnosvobodilni boj na svojem kongresu.

Že dosežena sprava, ki se je najbolj pokazala v desetdnevni vojni za Slovenijo, ni šla (in ne gre) v račun nekaterim poražencem iz druge svetovne vojne ter njihovim mlajšim oblastiteljnim naslednikom. Njihovo geslo, ki so ga in ga še razlagajo v raznih oblikah, je: oblast za vsako ceno. V to ceno so vključili tudi doseženo složnost ljudstva in ga ponovno sprli, da bi mu lažje zavladali. To jim je v dobri meri tudi uspelo. Tako je tudi dobro zastavljena sprava šla po zlu, ker v akciji sprave ni govorila zgodovinska veda, temveč tekoča politika. In to se še nadaljuje in stopnjuje.

Pismo predsedstva RS

Navajam nekatera izhodišča za umiritve oziroma spravo, ki jih je leta 1990 dalo predsedstvo Republike Slovenije: »To je bil v vseh zasedenih državah Evrope čas državljanskega narodnega odpora proti okupatorju. Bil je čas udeležbe Slovencev v vojni Združenih narodov proti državam fašistične osi.« To je bilo v skladu s skupno izjavo narodov, dana 1. januarja 1942 v Washingtonu.

»Narodnosvobodilni boj, ki ga je na Slovenskem organizirala OF, je naletel, predvsem v takoiimenovani ljubljanski pokrajini, na nasprotovanje dela državljanov. Ti so se zavoljo različnih razlogov, v glavnem pa iz ideoloških in političnih, deloma pa tudi zaradi napak gibanja, obrnili proti njemu z vsemi sredstvi, tudi z orožjem in so pri tem tvegali najtesnejše sodelovanje z okupatorjem, z njegovimi silami in njegovo politično policijo, vse do vključitve v enote, zaprisežene okupatorju in pod njegovim poveljstvom.«

»Izjava škofovske konference govori o spravi med mrtvimi in živimi. Bistvo te izjave je odpuščanje za vse krivice. Lahko bi šteli, da je bila s cerkvene strani sprava opravljena že 7. aprila 1977. Takrat je nadškof Pogačnik javno priznal tudi krivdo Cerkev in prosil za odpuščanje.«

»Takšno ravnanje v evropskih zasedenih državah v času druge svetovne vojne je ovrednoteno v evropskem zgodovinskem spornem kot sodelovanje z okupatorjem.«

V nadaljevanju predsedstvo države meni, da bi morali preveriti, ali niso mogoče še v veljavi prepisi, ki bi diskriminirali državljane. Ugotoviti bi bilo treba del odgovornosti državnih organov za storjene krivice. Skratka, predsedstvo je storilo vse, da bi čimprej prišlo do pomiritve in sprave, ne da bi to katerakoli stran, stranka ali posamezniki izkoriščali v politične namene. Žal pa se je takratna Demosova vlada v nasprotju s stališčem predsedstva in škofovske konference trudila, da bi zadevo do skrajnosti spolitizirala in iz tega potegnila

čimveč koristi za nameravano uzurpacijo oblasti. Pri tem prizadevanju so takrat prednjačili Peterletovi krščanski demokrati. Borci pa smo bili pre malo aktivni, kar so nekateri napačno razlagali kot našo nemoč, da nimamo več kaj povedati in da smo zato utihnili ali celo kapitulirali. Motili so se in se motijo! Še veliko lahko povemo in bomo povedali, kar še ni bilo povedano, če ne bodo nehali s polpresnicami in lažmi obmetavati naš pravičen boj za svobodo in pravično ureditev. V ta namen bo še letos izšla knjiga, ki bo tudi z nekaterimi še neobjavljenimi dokumenti dokumentirano pričevanje o zločinih kolaborantov, ki so jih v službi okupatorja zagrešili nad lastnim narodom.

Cerkev taktizira

Ni povsem jasno, v kakšni vlogi se je v akciji sprave angažirala cerkev, ali kot splošni pomiritelj ali kot predstavnik ene od vpletenih strani. Sprava ni le obred. Sprava je politično, predvsem pa etično dejanje, ki se nanaša na vse državljane in ne samo na verne rimokatolike. In koga dejansko zastopa Cerkev? Domobranci – antikomuniste ali vse vpletene v sporu na obeh straneh? To vprašanje se nanaša le na slovensko in ne vesoljno Cerkev. Saj se v nobeni

sle države, izrabljanje Cerkev za propagiranje v korist določenih strank, še posebej pred volitvami, itd. se cerkev vrača na politične pozicije, ki jih je imela pred vojno in med njo. Še več, iz demokratične Slovenije bi rada napravila srednjeevropsko državo s totalitarnim katolicizmom, ki ni nič manj nevaren kot muslimanski fundamentalizem Rimskokatoliška cerkev še sedaj s pomočjo svojih laičnih strank prodira v vse pore javnega življenja, ki ne sodijo v pristojnost Cerkev. Poleg lastnih medijev, čemur ne nasprotujem, ima prevelik vpliv tudi na nacionalna občila, vstevši tudi RTV Slovenija. Ves ta propagandni potencial je dnevno usmerjen v razvrednotenje NOB in rehabilitacijo vseh vrst kolaboracije z okupatorji. Naših borčevskih stališč v svojih medijih ne objavljajo več (še pred meseci so jih vsaj izjemoma objavili). S svojimi stališči težko prodremo celo v druga občila, tisk, radio in TV. Slednja nepopolno in preredko prikazuje razne dogodke, povezane z NOB, medtem ko veliko časa in prostora daje rimokatoliški cerkvi in njenim varovancem. Ne gre za verske, ampak politične ali mešane politično-verske odjaje.

Kaže, da za slovensko Cerkev obstaja samo njihova in nobena druga etika. Na krščansko etiko

se sklicujejo tudi sedaj, ko so sprožili pravo kampanjo za uvedbo obveznega verouka v šole. Kot vedno, kadar jim ne gre, kot so si oni zamislili, iščejo pomoč v tujini. Teolog D. Ocvirk je v Trstu ostro obsodil »prepoved« verouka v šoli. Kakšna prepoved neki, gospod Ocvirk. Ne verjamem, da intelektualc ne razlikuje med pojmom prepoved in nasprotovanje. Sicer pa kakšna etika neki je to, če hoče rimokatoliška cerkev otrokom drugih verstev, ateistov in tudi verskih sekt vsiliti svojo vero. Je to še svoboda veropredpovedi, kot jo jamči tudi naša ustava? Ne, to je protiustavno izsiljevanje. Cerkev naj pojasni: zakaj in s kakšnim ciljem hoče vsiliti obvezni katoliški verouk tudi nekaterim, ko pa lahko nemočno svoj nauk poučuje v sakralnih objektih. Kdo jamči, da nekateri duhovniki ne bi obveznega verouka v šoli zlorabili na škodo otrok drugih verstev in ateistov.

Nisem proti veri, sem le proti vsaki prisili. Bil sem proti obveznemu pouku marksizma in sem proti obveznemu verouku v šolah.

Sedanji nasprotniki NOB v rimokatoliški Cerkvi na Slovenskem pišejo in izdajajo tudi razne »zgodovinske« knjige. Med take sodi tudi knjiga »Palme mučeništva«. Ze sam naslov pove, da so Cerkvi potrebni mučeniki, ne pa resnica in sprava. Pa poglejmo, kdo so ti »mučenci«. V knjigi je navedenih 83 duhovnikov, ki naj bi bili nedolžne žrtve komunizma (beri NOB). V knjigi »Belogardizem« Franček Saje dokumentiramo obravnavo kar 47 od njih kot vojne hudodelce, organizatorje belogardizma in ovaduhe, ki so posredno krivi za mnoge poboje slovenskih domoljubov nedolžnih, pa tudi ne, da so bili krivi, možno je oboje. Z izdajo te najnovejše knjige ne le poskušajo potvrditi zgodovinska dejstva, ampak celo nekateri krivice za umore proglašajo za mučeniške – žrtve komunizma. Šli so še dlje, pisati so začeli o mučenju in pobijanju otrok. Od kod sedaj to, sem se vprašal. Prišel sem do zaključka, da so jim potrebne nove žrtve, in tokrat so izbrali otroke. In zakaj ravno otroke? Zato ker so otroci v vsakem primeru nedolžni. Oni so to brez vsake dokumentacije zapisali. Mi borci NOV pa naj bi sedaj dokazali, da to ni res. In tudi če bi dokazali, kaj potem? Kvečjemu bi plačali kakšen tisočak kazni in sodne stroške, dvom o mučenih in pobitih otrocih pa bo ostal. Nadaljevanje prihodnj

Generalka pred maturo je uspela

ANALIZA PREDMATURITETNIH PREIZKUSOV

Republiška maturitetna komisija je v preteklem tednu razpravljala o analizi januarskih predmaturitetnih preizkusov, ki jo je pripravil Republiški izpitni center. Analiza je prikazala, da so vse aktivnosti pri pripravi in izvedbi predmaturitetnih preizkusov potekale usklajeno in brez večjih težav, kljub zelo kratkim rokom, ki so bili na voljo za pripravo tako obširnega preizkusa.

Splošne ugotovitve analize posameznih predmetov kažejo, da je potrebno ustrezno ločiti osnovno in višjo raven zahtevnosti pri predmetih, ki ravni imajo, da je potrebno jasno in natančno definirati izpitne naloge in vprašanja in ponekod prilagoditi čase reševanja izpitnih nalog ter poskrbeti za ustrezno kvaliteto (predvsem) slikovnega gradiva.

Raven zahtevnosti pri vseh predmetih je bila podobna in ustrežna, razen pri matematiki, kjer zelo nizek rezultat kaže, da je republiška predmetna komisija za matematiko raven zahtevnosti postavila previsoko. Tako dijaki kot učitelji so pričakovali bolj tipске naloge, menili pa so tudi, da bi morala biti jasnejša razlika med osnovno in višjo ravno zahtevnosti. Na osnovi preizkusa je predmetna komisija preverila vprašanja, ki jih je že pripravila za maturo, upoštevala pripombe in postavila izpit na ustrezno raven zahtevnosti.

Rezultati, ki so jih Republiški izpitni center sporočili šole, se ujema z rezultati vzorčnih šol, kar kaže, da so učitelji pri ocenjevanju dela dijakov upoštevali pripravljena navodila za ocenjevanje. Rezultati tudi kažejo, da razlike v uspehu med

gimnazijami in strokovnimi šolami pri večini predmetov niso velike.

Na osnovi rezultatov preizkusov ne moremo napovedati, kakšen bi bil uspeh dijakov na maturi, ker se zanje niso posebej pripravljali. Izkušnje podobnih preizkusov pri mednarodni maturi kažejo, da so dijaki, ki na preizkusu dosežejo vsaj eno tretjino točk, na mednarodni maturi skoraj gotovo uspešni. Zato na podlagi januarskih predmaturitetnih preizkusov ocenjujemo, da potekajo priprave na prvo maturo uspešno, ugotovljene pomanjkljivosti pa bo mogoče pravočasno odpraviti.

Republiška maturitetna komisija se je na osnovi rezultatov predmaturitetnih preizkusov tudi odločila, da testa slušnega razumevanja pri tujih jezikih na maturi junija 1995 ne bo. Prav tako je sprejela spremembe maturitetnega koledarja, po kateri se bo vsak tuji jezik opravljal le na en dan. Republiška maturitetna komisija in Republiški izpitni center bosta natančno preučila vse pripombe in predloge, ki so jih prejeli od šol, dijakov, učiteljev in republiških predmetnih komisij in jih upoštevali pri pripravi maturitetnega izpita. Pri spremljanju in analizi sodelujejo s svojimi izkušnjami tudi strokovnjaki izpitnega centra univerze v Cambridgeu.

Predmaturitetni preizkus je bil pomembna in potrebna generalka pred maturo. Šolam, učiteljem in dijakom gre vse priznanje in zahvala za korektno izvedbo.

Predmaturitetni preizkusi, januar 1995

Podatki šol o uspehu

PREDMET	Skupaj OR	Skupaj VR	Gimnazije OR	Gimnazije VR	Strokovne šole OR	Strokovne šole VR
Slovenski jezik in književnost	53		59		50	
Italijanski jezik in književnost	70	67	70	67		
Madžarski jezik in književnost	63		63			
Matematika	18	25	23	27	15	20
Angleški jezik	58	53	63	57	55	37
Neimški jezik	57	51	63	53	53	43
Francoski jezik	57	55	57	53		
Italijanski jezik kot tuji jezik	64	47	68	17	48	
Španski jezik	89	72	89	72		
Ruski jezik	93	88	92	18		
Latinski jezik	60		63			
Slovenski jezik na NMO	43		43			
Italijanski jezik na NMO	71	72		72	71	80
Madžarski jezik na NMO						
Biologija	53		55		47	
Fizika	39		42		33	
Kemija	42		48		32	
Sociologija	55		57			
Psihologija	36		36			
Filozofija	60		60			
Geografija	48		48		46	
Zgodovina	46		50		40	
Zgu Zgodovina umetnosti	40		18		60	
Ekonomija	40		40		39	
Navtika	27				27	
Rudarstvo						
Lesarstvo	45				45	
Pravo	36				36	
Likovna teorija	42				42	
Mehanika	36		33	31	36	
Gradbenja mehanika	35				35	
Geodezija						
Elektrotehnika	46				46	
Računalništvo	38				41	

Vir: Republiški izpitni center, 1995

Milan Šamec analizira naše odnose z Italijo

SLOVENIJO BI RADI NAUČILI HOJE NA STAR NAČIN

Izstavljanje računov - Prednosti plodnega sožitja - Manjšine - zapostavljena tema - Jelinčič ima prav glede Srbije, drugi pa hodijo po svetu s plašnicami na očeh

Narobe je ugotovljati, čigava stališča potrjuje čas, ko izgubljata obe strani v poslabšanih odnosih med Italijo in Slovenijo. Seveda razmišljamo o naših starih/novih sosedih. Morda smo bili preveč optimistični, ko smo pričakovali, da bodo zaradi skupnih koristi velikodušno sprejeli našo posređeno osamosvojitve in podpirali ustvarjalno sinergijo. Menili smo, da je minil čas za izstavljanje starih računov, zahtev po koncesijah in nekakšnih gestah dobre volje samo na eni strani. Da je samoumevna enaka pravica, kot jo razumejo zase, do sobotstva na prostoru, kjer že tisočletja živimo. Računali smo na spoznanje, da utesnjenosti in preprečevanja niso za današnji čas. A so se nekateri toliko privadili politike sile, pritiskov s strani (še) večjih, potentnejših, ko se je tudi za njih tehtnica malokdaj izravnala, da še skušajo samodejno, pod vtisom slabih starih železnih navad to majhno novo Slovenijo za roko čimprej popeljati v lastno ograjo in jo (na)učiti hoje na star način.

Vsaj nekateri odločujoči politiki so se tako obnašali, čeprav bi morali biti zadovoljni zaradi ugodne spremembe. Končno nas že dolgo pozna in vedo, da nova majhna država res ne ogroža nikogar, da pa smo sami bili ne-

nehno ogrožani od večjih. Še ko smo bili le republika sosednje federacije, smo miroljubno vzorno sodelovali in se trudili preseči preteklost. Tako je, recimo, tudi italijanska javnost že pred desetletji spoznala prednosti plodnega sožitja. Razine oblike regionalnega, medmestnega in gospodarskega sodelovanja so to najbolje pokazale. Razgovori v Pesaru so spomnili, da je boljše tako nadaljevati in odložiti umetne ovire na smetišče zgodovine.

Res je, trenutno še ni moč dokončno trditi (Z. Thaler), da bo šlo vse kot po maslu, čeprav kaže na boljše in odgovorni na obeh straneh to spoznavajo. Nekateri menijo, da časa ni na pretek (D. Rupel). V Italijanski družbi pa po petdesetletni enosmernosti vrte, oblikuje se nova desnica, nova levica, eni in drugi iščejo stabilnejšo srednjo pot, ki je tu, a se hkrati izmika. **Za umirjanje isiljevanja (pre)naglih odločitev, za treznejše merjenje političnih sil in konsolidacijo, za ustrezne reforme pa bodo morda v Italiji potrebovali celo več časa kot mi, zato se ne kaže prenašati.** Na dosedanjih dobrih izkušnjah in medsebojnem poznavanju se bomo lažje dogovarjali, če bomo upoštevali potreben čas in če bomo dovolj strpni. Če pa ta ali ona stran špe-

kulira, da bo izkoristila trenutne slabosti partnerja za pridobivanje navidezne kratkotrajne prednosti, to gotovo ne more zagotoviti trajnejšega sožitja. Če ne sedanj, bosta kakšni drugi dve (slovenska in italijanska) vladi slejkoprej ubrali pot dolgoročneje stabilizacije. Z več medsebojnega zaupanja (G. Migone, E. Scamaccia del Murgo). Če je bilo v preteklih mesecih preveč zlorablano, je potreben čas, da se vrne na nekč že doseženo stopnjo. Zapostavljane teme, vzemimo manjšinske (D. Bratina), pa sodijo v ospredje.

Naši sosede bi še lahko upoštevali, da so oni za nas stoletja odprta knjiga, ki smo jo prebrali »v potu svojega obraza«. Težko bi nam kdo še kaj bistveno novega odkril. Res imamo tudi mi težave s strahovi. Med drugim je slišati, denimo, da ne moremo biti posrednik na Balkanu, ker bi nam to (po)kvarilo imidž. Kakšen je to imidž, ki zavira sodelovanje na osnovi različnih pogledov, spoznanj, ocen in izkušenj tudi za ceno lastnih koristi? Župan Pesara (O. Giovannelli) je zadel žebelj na glavo: brez miru na tem koncu Evrope ne bo dobro. Tudi sicer so mir, odprtost v ožjo in širšo sosesčino ter dobrososedsko sožitje konstanten imperativ tako zunanje kot obrambne in gospodarske po-

litike, še posebej za manjše nacije. Pojavljajo se predlogi o obnavljanju gospodarskega sodelovanja s Srbijo (Z. Jelinčič) oziroma preostankom Jugoslavije. Zakaj naj bi to obremenjevalo dobre odnose z drugimi sosedmi, ko pa je lahko tudi njim v korist? Zakaj naj bi bilo to naperjeno, recimo, proti Hrvaški? Zakaj bi dobri odnosi z Italijo onemogočili, ne pa širili sodelovanje z drugimi državami v sosesčini in na Balkanu?

Bistveno je spoznanje poznavalcev (T. Poljšak, B. Pahor in drugi), da morata oba partnerja spoštovati obveznosti in vse sklenjene pogodbe. **Izsiljene koncesije, neutemeljeni pritiski in novi prirejeni alibični zahtevki peljejo v slepo ulico.** Slabo informirana javnost, predvsem nekatere stranke s svojimi trenutnimi interesi, niso dobri svetovalci. Posebno če namesto pravih argumentov uporabljajo prenapete, arhaične nacionalistično obarvane konstrukte. Čas je, da v nove evropske odnose vpletamo, ob vsaki priložnosti in kjerkoli je mogoče, enakopravno in strpno dogovarjanje in sodelovanje. K sreči so predvsem manjše in majhne nacije za to najbolj zainteresirane. Res bi marsikatera raja bila velika, a je majhnih več.

administracija v provincah, komunalne oblasti in državne univerze. Italijanske državne železnice, ki kontrolirajo praktično celoten železniški sistem v Italiji, običajno nabavljajo potrebne nakupe direktno od tujih dobaviteljev. Italijanska vlada ima preko različnih holdingov stotine podjetij, ki predstavljajo znaten odstotek industrije. Ta podjetja, ki so organizirana kot družbe v privatni lasti, lahko svobodno opravljajo nakupe proizvodov, potrebnih za njihovo poslovanje, direktno iz domačih in tujih virov, ki najbolj ustrezajo njihovim potrebam. Razpis natečajev je objavljen v uradnem listu vsake regije (Bolettino Ufficiale della Regione).

NEMČIJA - Evropska unija je kot podpisnica sporazuma o vladnih nakupih (Government Procurement Agreement) sprejela direktivo o vladnih nakupih, države članice EU pa morajo svojo zakonodajo uskladiti z določbami direktive. Vendar pa pravno v tem postopku prihaja do določenih odstopanj od splošnih pogojev, ki jih določa sporazum o vladnih nakupih.

V Nemčiji je pogosta tretja oblika (poleg javnega in selektivnega natečaja), t.j. razpis privatne pogodbe, ki običajno ni javno objavljen, sklene pa jo lahko le podjetje, ki je vpisano v register agencije za vladne nakupe. Omenjena oblika se uporablja predvsem v primeru omenjenega kroga ponudnikov, ki izpolnjujejo posebne pogoje (know-how, določene patente, storitve v zvezi z sklenjenimi pogodbami), ali če za določen vladni nakup veljajo restrikcije s področja državne varnosti.

Razpis javnih natečajev je večinoma objavljen v dveh uradnih publikacijah - Bundesauschreibungsblatt in Bundesanzeiger, redkeje pa v lokalnem dnevnem tisku. V praksi daje nemška vlada prednost določenim skupinam domačih ponudnikov, kar pomeni odstopanje od osnovnega načela sporazuma, ki odreja enake pogoje za domače in tuje ponudnike. Ponudniki morajo izpolnjevati pogoje DIN in drugih običajnih standardov, z izjemo proizvodov za potrebe državne varnosti, kjer veljajo posebne norme.

Priporočljiv prvi korak zainteresirane tuje podjetja je kontakt s posebno svetovalno agencijo za pogodbe o vladnih nakupih (Auftragsberatungstellen, Bonn, Raiffeisenstrasse 3, 5300 Bonn).

Bojan Zidarič

Piše: Franci Križanič

Decembra se je gospodarska dejavnost na Slovenskem poslabšala manj oziroma šibkeje, kot je bilo pričakovati. Industrijska produkcija je še naprej naraščala (po slaba 2 % letno), njeno povečevanje pa je bilo dosti počasnejše kot novembra. Decembra 1994 je bila industrijska produkcija 2 % večja kot pred letom (novembra še dobrih 8 %), medtem ko je bila v celem lanskem letu 6 % nad primerljivo predlansko in 32 % pod svojo najvišjo ravno, doseženo leta 1986 (za povratek nazaj bi se morala, z lanske osnove, povečati za 47 %).

Decembrski nihaj in januarski vprašaj

Lanska celoletna industrijska produkcija je bila večja kot v prejšnjih dveh letih (1993 in 1992), desetino pod tisto iz osamosvojitvene leta 1991 ter na enaki ravni kot leta 1976, t.j. pred osemnajstimi leti. Če bi se v enakem času, torej naslednjih osemnajst let, vračala na do sedaj (1986.) največji doseženi obseg, bi morala naraščati po približno 2 % letno. Če bi enak zaostanek nadomestila v osmih letih (torej v obdobju, ko ga je dejansko izgubila), pa bi morala naraščati po 5 % letno.

Podobno kot industrijska produkcija sta se, med drugo gospodarsko dejavnostjo, decembra poslabšala tudi dejavnost prometa in turizma, medtem ko je gradbeništvo pospešeno naraščalo.

Januarja lahko načeloma pričakujemo ponovno izboljšanje produkcijskih rezultatov. Pri tem velja omenjeni »načeloma« pojmovati v smislu: »načeloma da, toda...«. Januar je namreč mesec, v katerem se prepleta cela vrsta bolj ali manj slučajnih vplivov, od zime in zelo spremenljivih zimskih počitnic (po novem podaljšanih novoletnih) do statističnih razmejitev dejavnosti ne le med meseci, pač pa tudi med leti. Ponekod je na primer od izvedbe fizičnega plana dejavnosti odvisna stimulacija (dodatek plačam) menedžerjev, drugod poenotijo celotno statistiko podjetja računovodskemu beleženju dejavnosti ter s tem prilagajanju davčne osnove med leti, ipd. Zaradi vsega tega je januarski podatek pogosto, ne pa vedno, različen od tistega, ki bi ga glede na dotedanji razvoj konjunktura in dejavnosti pričakovali. Takšna sprememba pa po drugi strani ne pomeni dejanske spremembe trenda.

Načeloma, če torej letos ne bo omenjenih »motenj« dejanskega podatka, bo januarska produkcija, tudi v primeru stagnacije, še precej (slabih 5 %) nad primerljivo lansko. Tak odstotek napoveduje tudi Zavod Republike Slovenije za statistiko po Box-Jenkinsovi metodi (publikacija: »Nekateri pomembnejši podatki Republike Slovenije«, 24. I. 1995, str. 9).

Na gospodarsko dejavnost bo v prvem polletju 1995 še naprej pozitivno vplivala rastoča konjunktura v Zahodni Evropi in pri nas, negativno pa naša holandska bolezen (zaostajanje deviznega tečaja za inflacijo zaradi razmer na deviznem trgu, kar pomeni, da tečaj ni umetno, torej z ukrepi ekonomske politike, precenjen, a vendarle povzroča velike probleme t. i. mejnim izvoznikom, ki s prodajo na tuje še sedaj komajda pokrivajo stroške), indeksacija in dolžniška kriza.

Poslabšano izvozno povpraševanje

Na nadaljevanje konjunktura kažeta hitro (pospešeno) decembrsko upadanje zalog neprodanega blaga in velik obseg prodaje v trgovini, na probleme pri izvoznem povpraševanju pa rastoč del podjetij, ki se v anketi Zavoda Republike Slovenije za statistiko pritožujejo nad premajhnim obsegom naročil iz tujine.

Zaloga neprodanega blaga so decembra v industriji upadale in bile skoraj 8 % na enoto produkta pa dobrih 9 %) manjše kot pred letom. Decembrska prodaja v trgovini na drobno je bila realno precej večja kot v vseh decembrskih po letu 1990 in celo nekoliko nad primerljivim obsegom 1990. Decembra 1994 je bila 7 %, celo lansko leto pa 9 % večja kot v ustreznem obdobju predani. Podobno se je okrepila tudi trgovina na debelo, ki je bila decembra 1994 kar 12 %, v celem letu pa 7 % nad primerljivo predlansko ravno.

Povpraševanje je bilo decembra lani ugodnejše kot v enakem obdobju predani tudi po rezultatih ankete Zavoda Republike Slovenije za statistiko. Vendar odgovori na anketi kažejo, da se od lanskega oktobra dalje izvozno povpraševanje postopoma poslabšuje. Oktobra se je nad premajhnimi naročili iz tujine pritoževalo 34 % (23 % manj kot pred letom), novembra 35 % in decembra že 36 % (še 10 % manj kot leto poprej) anketiranih podjetij (decembrski difuzni indeks je bil 43 %, kar kaže, da je poslabšanje naročil za izvoz zajelo večji del panog). Na domačem trgu se razmere bistveno ne poslabšujejo (decembrski difuzni indeks je bil 49 %), čeprav je tukaj odstotek podjetij, ki imajo premalo naročil, večji kot pri prodaji na tuje. Decembra se je zaradi nezadostnega obsega naročil na domačem trgu pritoževalo 53 % (10 % manj kot decembra 1993) anketiranih. Še več je »jugonostalgikov«. Decembra 1994 je zaradi majhnega obsega naročil iz nekdanjega jugoslovanskega trga v anketi navajalo težave kar 69 % vprašanih podjetij. Ta delež je sorazmerno vztrajen, saj se je v letu dni znižal le za 5 % (torej pol manj od zmanjšanja problemov zaradi povpraševanja doma in po svetu).

Izboljšana oskrbljenost s polizdelki in surovinami

Anketa Zavoda Republike Slovenije za statistiko kaže, da je preskrbljenost našega gospodarstva s polizdelki in surovinami sorazmerno dobra. Anketa sicer zajema le podjetja iz industrije, a so razmere verjetno podobne tudi v neindustrijskih gospodarskih panogah. Nad problemi z dobavo polizdelkov in surovin s svetovnega trga se je decembra lani pritoževalo 15 %, z domačega 18 %, s trga nekdanjih jugoslovanskih republik pa 53 % anketiranih. V vseh treh primerih približno desetina manj kot decembra 1993. V lanskem decembru je preskrbo z repromaterialom z domačega trga in trga nekdanjih jugoslovanskih republik ocenilo kot problematično za odstotno točko manj vprašanih podjetij kot novembra. Razmere se torej še izboljšujejo.

Pereča dolžniška kriza

Podobno kot prejšnje mesece je dolžniška kriza tudi decembra zavirala gospodarsko dejavnost na Slovenskem. V tem mesecu je imelo zaradi nerednih poplačil svojih terjatev težave kar 76 % (pri 18 % je bilo stanje glede tega celo kritično) vprašanih podjetij. Na trdovitost krize kaže dejstvo, da je bil lani decembra ta odstotek enak kot novembra in le 5 % nižji kot v decembru 1993. Po novembrskem poslabšanju je imelo decembra 1994 zaradi nezadostnega obsega kreditov v obratna sredstva probleme 52 % anketiranih podjetij, kar je bilo celo manj kot oktobra (torej pred poslabšanjem) in 12 % manj kot pred letom.

Vladni nakupi v Evropski uniji pod drobnogledom komisije EU

VLADE FAVORIZIRAJO DOMAČE DOBAVITELJE

Odprtje tržišča za vladne nakupe v Evropski uniji je ena izmed prioritet pri vzpostavljanju skupnega evropskega trga. Vlade držav članic pri natečajih za vladne nakupe namreč tradicionalno favorizirajo domače dobavitelje blaga in storitev, kar je v nasprotju s principi, na katerih temelji uvedba skupnega evropskega trga, pa tudi v nasprotju s sporazumom o vladnih nakupih v okviru GATT-a, katerega podpisnik je tudi Evropska unija.

Komisija Evropske unije ocenjuje, da bi bilo mogoče svobodni konkurenci prepustiti natečaje za dobro polovico vladnih nakupov, kar znaša 7 do 10 odstotkov bruto domačega proizvoda oz. 240-340 milijard ekuvej.

Osnovo za to oceno lahko najdemo v sporazumu EGS, ki pri javnih pogodbah prepoveduje diskriminacijo na podlagi nacionalnosti (člen 7), omejevanje svobodnega gibanja blaga in uvajanje količinskih restrikcij pri uvozu ali izvozu ali drugih ukrepov s podobnim učinkom (člen 30) in omejevanje svobode pri opravljanju storitev (člen 59) v Evropski uniji.

Evropska unija skuša z amandmaji obstoječih direktiv in sprejetjem novih doseči uvedbo svobodne konkurence na področju vladnih nakupov.

Zadnjo fazo omenjenih prizadevanj naj bi zaključili s sprejetjem dveh direktiv, ki bi urejale področje storitev. Namen komisije Evropske unije je, da bi s sprejetjem direktiv o storitvah omejila možnost, da bi se pogodbe o vladnih nakupih lahko izognile predpisom EU, saj bi posledično vsaka pogodba o vladnih nakupih spadala v eno izmed omenjenih kategorij, vključno z jasno definiranimi izjemami.

Da bi zagotovila korektno izvajanje določb omenjenih direktiv, je komisija EU sprejela tudi dve direktivi o pravnih sredstvih, ki naj bi preprečevali namerno ali naključno kršenje predpisov EU

Namen direktiv komisije EU ni harmonizacija predpisov o vladnih nakupih držav članic, temveč uvedba minimalnih pravil na tem področju, kot npr. definiranje vrst javnih pogodb in postopkov za njihovo sklepanje, način objavljanja natečajev in kriterijev za izbiro ponudnikov ter pravila o tehničnih standardih.

AVSTRILJA - V skladu z določili sporazuma o vladnih nakupih (Government Procurement Agreement) tuja podjetja pod enakimi pogoji kot domača (t.j. avstrijska) lahko sodelujejo s ponudbami na javnih natečajih, ki jih razpiše avstrijska vlada za prodajo blaga vladnim organizacijam. V praksi do sedaj ni bilo večjih odstopanj od tega načela, saj se določene pogodbe o vladnih nakupih v Avstriji redno sklepajo s tujimi podjetji.

Javne natečaje za vladne nakupe v Avstriji razpiše določeni oddelki posameznih avstrijskih ministrstev in uradi lokalnih vlad. Vladni nakupi lahko potekajo preko domačih uvoznikov ali pa neposredno s tujimi dobavitelji. Ponudniki (tako domači kot tuji) pri natečajih, ki se tičejo javnih del in izgradnje cest, morajo imeti licenco za poslovanje v Avstriji.

Večina javnih natečajev, ki jih razpišejo osrednje vladne agencije, imajo rok, v katerem morajo biti predložene ponudbe v dveh do štirih tednih od dneva razpisa (z izjemo zahtevnejših projektov, pri katerih je rok okrog 6 mesecev ali več).

Podjetja lahko svoje ponudbe naslavljajo neposredno, brez posredovanja lokalnega zastopnika, vendar imajo v praksi prednost podjetja s predstavništvom v Avstriji, še posebej, če gre za dobavo proizvodov, za katere je potrebno servisiranje ali nadomestni deli. V načelu avstrijska zakonodaja predpisuje sklenitev pogodbe s ponudnikom, ki je ob enakih drugih pogojih ponudil najnižjo ceno. Za uvoz proizvo-

dov, ki potekajo prek javnega natečaja, so predpisane običajne carinske stopnje.

Javni natečaji za vladne nakupe morajo biti objavljeni v Amtlicher Lieferungsanzeiger, ki je priloga tedenskega biltena Zentralblatt fuer die Eintragungen in das Handelsregister in der Republik Oesterreich, vendar so nekateri natečaji izjemoma razpisani v prilogi Wiener Zeitung. Ponudnik se lahko sklicuje na razpise v omenjenih publikacijah, natečajna dokumentacija pa je naprodaj pri razpisniku. Velika večina razprav in natečajne dokumentacije je v nemškem jeziku, ponudbe pa sprejemajo le, če so prav tako v nemškem jeziku.

ITALIJA - Italija je prav tako podpisnica sporazuma o vladnih nakupih (Government Procurement Agreement) v okviru GATT, vendar vlada razpisuje javne natečaje le za nakupe tistih proizvodov, za katere domači proizvajalci ne morejo ustrezno izpolniti zahtev razpisnika. Podjetje, ki sodeluje na natečaju, mora predložiti razpisniku (vladni agenciji) opis finančne in tehnične primernosti in kvalificiranosti: pravni status, organizacijo, proizvodne kapacitete, lastništvo, razpoložljivo delovno silo, finančno stanje, poslovne izkušnje in spisek v preteklosti sklenjenih podobnih poslov. Italijanske vladne agencije običajno razpolagajo s spiskom primernih dobaviteljev.

Vsaka italijanska vladna agencija sama razpisuje natečaje za potrebne nakupe, z izjemo natečajev za nakup pisarniške opreme (pisarniško pohištvo, pisalni stroji in računalniki, kalkulatorji, papir, obrazci, klimatske naprave, gorivo za ogrevanje, uniforme, ipd.), ki jih razpisuje centralni urad za vladne nakupe (Proveditorato Generale dello Stato) pri ministrstvu za finance (viale America, Roma 00144, tel. 59971).

Poleg vladnih agencij natečaje razpisujejo tudi regionalne vlade,

Pred 50. obletnico zmage in osvoboditve

V IMENU KRIŽA: »KOMUNIZMU BOJ – DO IZTREBLJENJA«

Sodelovanje posameznikov ali politično organiziranih skupin (strank) z vladajočo tujerodno strukturo na škodo slovenskega naroda je znano, odkar smo se Slovenci kot narod konstituirali. Nikoli pa ni doseglo tako drastičnega obsega in takih oblik kot med drugo svetovno vojno, to je v času, ko se je slovenski narod boril za obstoj in osvoboditev izpod fašistične oblasti.

Osvobodilnega boja slovenskega naroda niso organizirali njegovi predvojni uradni, politični, upravni in vojaški predstavniki. Tega niso storili predvsem zato, ker je bilo treba povezati Slovence ne glede na idejno opredelitev in socialno ter politično pripadnost. Organizator odpora in zastopnik interesov večine Slovencev so postale tiste sile, ki so bile v kriznem trenutku sposobne svoje politične cilje podrediti skupnemu narodnemu interesu – osvoboditvi.

Pripadnike narodnoosvobodilnega gibanja je – poleg težnje po osvoboditvi – družilo tudi prepričanje, da bo po končani vojni slovenski narod sam odločal o svoji usodi. Čeprav so bile predstave o novi ureditvi zelo različne, povezane tudi z idejno in nazorsko prepričanostjo oziroma pripadnostjo posameznim strankam ali skupinam, pa je vse družilo skupno prepričanje: **nikoli več družbene in gospodarske ureditve, kakršna je vladala v kraljevini Jugoslaviji.** To dejstvo današnji »protiboljševiško« nastrojeni govorniki in pisci namerno spregledujejo.

Zakaj kolaboracija, izdaja?

Takšna opredelitev je bila, razumljivo, v nasprotju s težnjo pred vojno vladajočih krogov po ohranitvi (obnovitvi) stare oblasti, kar je, poleg drugih socialnih, političnih, ideoloških in psiholoških vzrokov del Slovencev privedlo v taktiziranje in pričakovanje osvoboditve od zunaj, pa tudi v protinarodno dejavnost: kolaboracionizem z okupatorjem in narodno izdajstvo. Obenem pa še v protirevolucijo, saj so se borili proti novi ljudski oblasti, ki se je razvijala hkrati z narodnoosvobodilnim gibanjem. Predvojna socialna nasplostja, ki so jim pečat dajali tudi slaba ekonomska razvitost, pomanjkanje demokratičnih tradicij in nesposobnost slovenskega meščanstva, da oblikuje kolikor toliko primeren nacionalni in socialni program, so tako – v razmerah okupacije – prerasla v odkrit spopad in dobila razsežnosti elementov državljanske vojne.

Celo Stane Kos, avtor knjige »Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941–1945«, ki se sicer v svojih dognanjih in trditvah opira predvsem na domobranske Črne bukke in podobne vire, ne more mimo dejstva, da je bila moralna volja in moč slovenskega naroda v letu 1941 na tleh zaradi razkroja valne, izdajalske vloge takratnih legalnih političnih strank. Po oceni tega avtorja je bila tik pred zlomom Jugoslavije Slovenija »videti takole:

»Uničevalno nasilje šestojanuarske diktature JNS; razpust Orla in podpravljanje Sokola; poznejša utopitev slovenske demokracije in po »punktacijah« iz leta 1932 uporniške in federalistično usmerjene SLS v jugounitarni in oportunistični JRZ; fašiziranje sindikalizma v Jugos-

rasu; surogat slabokrvnih 'Slovenskih fantov' namesto oživljajnja slovenskega Orla; politično odvrivanje mladostnega idealizma in zbiranje ambicioznih koristolovcev v 'Mladih JRZ in JNS'; stopnjujoča se polarizacija idealistične mladine med komuniste, krščanske socialiste, stazarje, 'gosarjevce', mladoce, 'kocbekovce' in celo ljotičevce; zanemarjanje gospodarskih in socialnih problemov Slovenije; odlaganje zvezne preureditve Jugoslavije in končno izigranje slovenske banovine, ko je leta 1939 bila ustanovljena hrvaška banovina – taka je bila slika Slovenije, ko so se nad Evropo zbirali temni oblaki bližajoče se hude ure...«

Kdo je kriv za bratomorno vojno?

Seme bratomorne vojne v Sloveniji je bilo posejano že pred 2. svetovno vojno. O tem piše poleg drugih Draga Ahačič v knjigi »Osvobodilna ali državljanska vojna«. To seme je vzkliklo predvsem iz slepega sovraštva do ideje (in sovjetske prakse) komunizma, ki ga je na Slovenskem razpihovala predvsem rimskokatoliška Cerkev.

Vzroki za nesodelovanje slovenskih cerkvenih ustanov in tedanjega škofa z OF v glavnem (poleg nekaterih posebnosti, ki izvirajo iz slovenskih cerkvenih in širših razmer v obdobju med obema vojnama – npr. precejšnjo vpliva klerikalizma –, pa tudi škofovih značajskih lastnosti) temeljijo na načelnem odnosu celotne rimskokatoliške cerkve do komunizma in komunističnih gibanj, ki ga je že pred vojno opredelil papež Pij XI. (najbolj izrecno 19. marca leta 1937 v encikliki Divini redemptoris – Božanski Odrašenik in s slovenskim podnaslovom – O brezbož-

nem komunizmu). Slovenska Cerkev ni zavračala samo edine do tedaj znane in v Sovjetski zvezi uresničene (to je stalinistične) oblike socializma – kar najpogosteje navajajo kot vzrok za sovražen odnos do KPS in OF –, temveč tudi krščanski socializem, ki se je pred vojno močno uveljavil med slovenskim delavstvom in intelektualci.

Seveda pa je (če pustimo ob strani moralne pomisleke) nesodelovanje utemeljeno s spoštovanjem cerkvene discipline in dogme o papeževi nezmotljivosti, eno, aktivno delovanje proti osvobodilnim prizadevanjem lastnega naroda pa drugo. Neskladje med obojima je z omenjenimi razlogi (vsaj deloma) sicer mogoče razložiti, ni pa ga mogoče tudi opravičiti.

Kdo v predaprilski Jugoslaviji torej je zakrivil usodno ideološko razklanost med ljudmi, ki je tudi v imenu Kristusa Kralja, ne le Stalina, povzročila predvsem prebivalcem Ljubljanske pokrajine toliko gorja v 2. svetovni vojni? Ali res le peščica nevljnih predvojnih, povrh pa še »salonskih« komunistov, kot »politično aktualni« zgodovinarji označujejo glavne organizatorje OF?

V Sloveniji se je Cerkev – to je dejstvo – že pred vojno in takoj po okupaciji proti komunizmu bojevala z vsemi sredstvi, z govori škofa Gregorija Rožmana in duhovnikov s prižnic, s tiskom, preko organizacij, kot so Strazarji prof. Ehrlicha, Mladci Kristusa Kralja pod vodstvom prof. Tomca, Katoliške akcije in drugih organizacij, npr. Slovenskih fantov.

Kakšno sovraštvo do ljudi, nasprotnih prepričanj je bilo že pred vojno zasejano, izpričuje (tudi protizidovsko) pisanje »Straže v viharju« (povzemam ga iz omenjene knjige Drage Ahačič).

Skozi megle, vihar – obrisi zmagovitega križa

»Izrujmo iz slovenskih tal kasto poklicnih boljševikov, ki rovarijo po neposrednih navodilih central iz Kremlja. Razločimo za vedno maloštevilne zavestne zapeljivce od še zdravih udov našega naroda. Pot k našemu cilju – v krščansko ljudsko državo – vodi le preko socialne zakonodaje in brezobzirne onemogočitve slehernega posega židovskih namernikov – poklicnih komunističnih agentov. Skozi megle, ki jih goni vihar, se že vidijo obrisi zmagovitega – Križa.«

»Na prostranem ibernskem polotoku v svitu ognjenih zubljev z božjih hiš, v katere je hudič pognal bakljo kot zadnji opomin na svoj pretekli čas, in v krvi, ki jo je brezimni Juda hotel v potokih in za odškodnino, ker je več sesati ne bo mogel kot njega dni – ljudstva kot zid iz betona opirajo svoja izmučena telesa, da enkrat za vselej odrešijo zemljo nečloveškega satana... Do nepojmljivosti zvita, zlobna, stoletja vladajoča, židovska kasta prvič v zgodovini svojih načrtih napadov in podvigov doživlja poraz. Na vrsto pride Francija, za njo ali še pred njo Belgija; ne uide kljub blaznemu oboževanju mogočini ljudski sodbi izhodišče in centralna sodobnega judaizma – boljševiška Rusija... Toda Bog nima med orožjem svojih rok samo kristjanov. On drži v rokah – svet. In če je mnogokrat zarjavelo krščansko orodje, je Bog poklical druge. Pa čeprav zaradi tega vihar izruje in poruši s slabim tudi kaj zdravega – in v tem je nevarna posledica zakasnele budnosti kristjanov – je vendar dobro, da usoda sveta ni odvisna le od trenutne večje ali manjše budnosti kristjanov.«

»Proti komu vodijo komunisti to silno borbo? Proti Mussoliniju, Hitlerju ali proti Salazarju, Sušniku in drugim? Kaj pa je pravzaprav fašizem? Kdo ga predstavlja? Kdo ga vodi? Kaj nam pove o fašizmu znanstvena analiza?... Katoličani pač nismo toliko nes pametni, da bi se v borbi proti fašističnim zmotam povežali s stokrat hujšimi komunofašisti moskovske fronte, torej z ljudmi, ki bi nas ob prvi priliki uničili. Moskvska »protifašistična fronta« je velika hinavščina in kričeče protislovje z osnovnimi zakoni človeške pameti.«

»Če pridemo od navedenih dejstev na logične zaključke, potem moramo ugotoviti, kar smo že lani ugotovili za našo univerzo: med dvema tako skrajnima, dimenzionalno nasprotnima nazoroma o človeku in življenju, kot sta katolicizem in komunizem, ni skupnega merila, ni skupne taktike, ni terena za odkrivanje sodelovanja, ni skupne fronte. Komunizem je zmota, zato ga moramo kot nazor in zmoto sovražiti, ljubiti pa tiste, ki se motijo. Ljubezem nam mora služiti za pridobivanje novih duš, za rešitev nedolžnih ljudi, ne pa za svobodno prepustitev boljše brezbožnikom in moskovskim demagogom. Če se materialistična Moskva organizira pod masko ljudskih front, moramo ustanoviti proti njej svoje posebne obrambne pa tudi **napadalne organizacije** v tem smislu, da bodo njegovi člani odšli v svet in ga zopet pridobivali za krščanska verska in socialna načela.«

»Prepričani smo, da bo nastopil čas, ko bo večina slovenskih študentov postala »svobodna in se otrešla vseh vplivov komunizma in bo rastla z zavestjo odgovornosti za svoja dejanja iz katolicizma in slovenstva in si znala urediti razmere na univerzi tako, da bo onemogočila moskovskim agitatorjem vsako delovanje. Takrat bomo ustvarjali reprezentanco slovenske univerze, ki bo obenem reprezentanca slovenskega ljudstva; do takrat pa velja komunizmu boj vedno in povsod – **do iztrebljenja**.«

Koliko slepega, neobvladljivega sovraštva v teh zmerljivih, zmedenih vzklkih! In kakšen psihološko razdiralen učinek ima lahko takšno pozivanje na »linč« drugače mislečih na mladino, ki ni zadovoljna s svojim socialnim statusom in življenjem in zato željno čaka Odrašenika svojih tegob, v tistem času Kristusa kralja. Tudi zaradi takšnega šuvalnja mladih toliko medvojnih zločinov v imenu rimskokatoliškega Križa!

Prilagodil: Vinko Blatnik

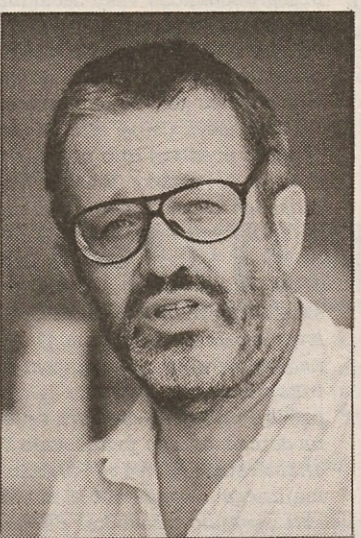
Ko debate o proračunu iz tedna v teden polnijo časopise, ko prebram klice na pomoč zdaj za to, zdaj za ono industrijsko panogo in celo za nove občine, pa za kulturo, šport, šolstvo, zdravstvo, pokojnine, opazim bistvo problema: povprečen Slovenec jemlje samega sebe kot uživalca te ali one dobrine. Je pa bistvo politike samo v surovem dejstvu, da mora človek dojeti, da je predvsem davkoplačevalec.

V moderni civilizaciji državljani ni samo davkoplačevalec: kar je očarujoče. Zato včasih izgubimo orientacijo, pozabimo na neizpodbitno dejstvo, da je država močno in državljani varen, prihodnost pa zagotovljena, če je vsak posameznik v tej isti družbi in državi vzgojen, izšolan, zdresiran in nadzorovan tako, da redno plačuje ustrezne davke. In dovolj visoke.

Ko bi se poslanci v državnem zboru začeli pripravljati o enem samem vprašanju: kako zagotoviti, da bo čimveč državljanov plačevalo čimveč davkov, in to čimvišjih, bi morali imeti tudi vlado, ki bi se ukvarjala s podpiranjem tistih, ki plačujejo največ davkov.

Mogoče bo spet kdo rekel, da brskam po prastarih zgodovinskih knjigah, da se ukvarjam z zgodovinskimi obdobji človeštva, da posegam tisoče let nazaj v neznane kraje, k eksotičnim narodom, ali vsaj stoletja nazaj, vseeno: samo davkoplačevalci lahko zagotovijo obrambno sposobnost države, tako vojsko kot upravo in ohranjanje civilizacije in jezik in narod in kar je še podobnih romantičnih dobrin.

Brez davkoplačevalcev je mogoče organizirati roparske tolpe in se iti osvajanja in prepredajanja in tihotapstvo, vendar danes bo mogoče celo Borisu Jelcinu prišlo na misel, da se svetovni imperiji ne obnesejo. Da pač razpadejo. Da tihotapjenje lahko

Franc Rudolf:

Praktični fundamentalizem

DRŽAVLJAN KOT DAVKOPLAČEVALEC

prelisljivi kakšno mejo in kakšno blokado, da pa razbojniki, pirati, tihotapci ne sodijo v prihodnost človeštva. Ker so predragi in ker ne plačajo davkov.

Trdna valuta je tisto, po čemer smo Slovenci hrepeneli desetletja dolgo. Rečem lahko: po čemer je hrepenela večina Slovencev kar celo življenje. Ko pa je od osamosvojitve naprej in od nastanka lastne valute Narodna banka kopčila rezerve in utrjevala tečaj tolara, so se tudi trgovine začele polniti z blagom, ki smo ga včasih videli samo v tujini in je ta ali oni predmet, ki je bil včasih neverjetno nedostopen, postal dostopen. Potem pač nekoga dne sklepaš: zdaj živim v bogati državi, polni bogatih davkoplačevalcev. In ko tako sklepaš, hočeš imeti šolstvo, zdravstvo, šport, kulturo, zadovoljne pensioniste, veličastno prestolnico, čisto okolje in na koncu še bistveno več dojenčkov kot do sedaj. Ko vse to hočeš, seveda povzdigneš glas in pritisneš na proračun.

Kar ganljivo je opazovati, kako vrli zastopniki ljudstva sestavijo spisek želja in kako se potem vlada in finančni minister hudučeta, ko je spisek prevelik. Nena doma se nobena dejavnost več ne izplača. Nenadoma se ne izplača izvažati. Spet našim skoraj vsak dan na isto misel v različnih novinarskih poročilih z različnih industrijskih področij: ne izplača se.

Saj sem vendar petinštirideset let živel v državi, v kateri ni nič ni splačalo. In želel sem si samo, da bi nekdo živel v državi, kjer bi se tisto, kar ljudje delajo, tem ljudem tudi splačalo.

Že tri leta in več se poslanci in vlada ukvarjajo s Hitom: komu naj pripada. Za državo je pomembno samo, kako urediti, da bo plačal vsako leto čimveč davkov. Meni je popolnoma vseeno, ali ima vsak deseti Slovenec svojo privatno igralnico ali ne: samo da je solidna, da ne kvari ugleda drugim igralnicam in dovolj prinaša v državno blagajno.

Celotna politika Domosa je temeljila na predpostavki, da je družinska kmetija cenejša, uspešnejša, učinkovitejša. In da so družbena posestva nekaj podpiranega, razsipnega, nezdravega. Tri leta sem v parlamentu poslušal dan na dan, da edino privatni lastnik skrbi za svoj gozd. In da je zato potrebno uničiti gozdna gospodarstva in posebej gozdarje in gozdove denacionalizirati in razdeliti. Potem berem, da je država podprala zemljo kombinatom in jim jo zdaj daje v kratkoročni najem in jih s tem uničuje, čeprav plačujejo prehrabeni kombinati štiridesetkrat več datavej kot vse privatno kmetijstvo.

Zakaj naj bi bilo pametno, da igralnice upravlja država, da pa za kmetijstvo in gozdove ne velja isto pravilo kot za igralnice? Zakaj naj bi bilo pametno, da igralnice upravlja država, da pa tudi mariborski Tam prevzame država in tudi železarne? Takoj si moramo postaviti poglobljeno vprašanje, ali to pomeni, da dr-

žava tisto, kar podpravi, želi čim uspešneje uničiti? Ali pa država podpravi tisto, kar želi čim uspešneje molsti? Iz česar želi čimveč iztisniti? In to ob splošno znani predpostavki, kako države niso najboljši gospodarji.

Po štirih ali petih letih je nenavadno mučno prebrati v časopisu, da si domači proizvajalci izposojajo denar pri tujih bankah, ker so doma obresti previsoke, ker pa prihajajo tuje devize v državo, je potrebno uvesti tolarske depozite na taka posojila. In potem prebrati, da so izvozniki na škodi in da se izvažati pravzaprav ne splača ali vsaj vedno manj splača. Če je to zadnje res, potem se ni treba bati, da bomo zatavali nazaj v federativno skupnost republik, v eksotično nekdanjo Jugoslavijo: če se nam dogajajo take stvari pri valutni in pri izvažanju in pri vračanju kreditov, potem smo preprosto že v Jugoslaviji in je samo še tehnično vprašanje, kdaj se nam nekdanje republike spet pridružijo in kako (to zadnje pomeni: s kakšno poročjo nasilja).

Tu moram parafrazirati misel predsednika Milana Kučana (na Radiu Ptuj), da bo pač Slovenija najbližje Evropi, če bo tako uspešna kot evropske države.

Žarko Petan, generalni direktor RTV Slovenije je izjavil, da je televizija zanič, Janez Lombergar, nekdanji novi programski direktor televizije Slovenije pa, da si ne upa reči, da je televizijski program zanič.

Prva in osnovna naloga televizije Slovenija (in prav tako vsakega radia ali časopisa v Sloveniji) je: vsak dan čimprecizneje razlagati, katera dejavnost državi več prinese. Pri tem tehtati, katera bo taka tudi v bodoče. Časopisi in mediji so zgolj in samo orožje davkoplačevalcev: da novi-

narji dokažejo, kateri so boljši davkoplačevalci in kateri slabši in kateri imajo prihodnost in kateri je nimajo. Iz televizijskih programov, kakršni so, ne zve niti, kako je videti država, v kateri živim, še manj pa mi je jasno, kdo v tej državi plača vse tiste davke, iz katerih država vseeno sestavlja projekcijo proračuna.

Države realnega socializma so bile zgrajene na uglašeni medijih, ki so pač hvalili stvari, ki se pač niso splačale. O dejavnostih, ki bi se pa zelo zelo splačale, pa niso govorili ali celo niti niso smeli govoriti.

Vsak dan poslušamo o vojskovanjih: dolgoročno se vojne ne splačajo. Komu se ta hip splačajo? To samo ugibamo. Vsak dan poslušamo o veličastnih idejah dokaj neveličastnih politikov: vendar ne moremo niti uganiti, kaj od tega bi se splačalo.

Vlada mora zagotoviti varnost države, se pravi upravo, ki je draga, vse drugo, kar je tudi drago, in vojsko, ki še nikoli ni bila poceni: torej mora vsak dan sproti v časopisih jasno povedati, od koga kaj pričakuje. Od ljudi, ki so desetletja dolgo vzdrževali ne samo to državo (ampak še njeno nekdanjo desetkrat večjo različico), pa so nenadoma v dolgovi, ni mogoče pričakovati, da bodo plačevali veličastne davke, vračali dolge, in vse to ob minimalnih plačah. Kaj torej država od njih pričakuje?

Z drugimi besedami: država ni prav nič svobodna pri izbiri, koga bo podprla: podpira lahko samo dolgoročno boljše davkoplačevalce. Ker pa pravila, kdo je boljši davkoplačevalec, postavljata vlada in državni zbor, ta dva pa ne moreta niti en sam dan delati brez medijev, se vsaj nekoliko vrtimo v krogu. Samo da ne v peklenem krogu.

SPLAČA SE POTRUDITI!

Na zadnji seji Sindikata lesarstva Slovenije je sekretar Marjan Ferčec med drugim raztolmačil tudi navodila za uveljavitev premalo izplačanih plač v procesih lastninjenja, ki jih je pripravil kar sam. Ker gre za aktualno, predvsem pa občutljivo zadevo, smo jim v Sindikalnem zaupniku tokrat namenili nekaj več prostora.

Ker je zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij (Ur. l. RS št. 55/92, 7/93, 31/93) predpisal, da se podjetja lastninijo glede na kapitalno stanje na dan 1. 1. 1993, na postopek uveljavitve premalo izplačanih plač v procesih lastninjenja vplivajo določila kolektivnih pogodb pred tem datumom. Uveljavljanje premalo izplačanih plač torej zajema obdobje od 1. 9. 1990 do 31. 12. 1992, ko je veljala prava kolektivna pogodba za gospodarstvo. Ker pa so lesarji septembra 1991 začeli uporabljati panožno kolektivno pogodbo, imajo opravka z dvema pogodbama:

● od 1. 9. 1990 do 31. 8. 1991 s splošno KP za gospodarstvo (12 mesecev).

● od 1. 9. 1991 do 31. 12. 1992 pa s panožno pogodbo za lesarstvo (16 mesecev).

V obeh pogodbah sta enaka zneska izhodiščnih plač in obe sta vsebovali določilo o možnem znižanju izhodiščnih plač do 20 odstotkov, s tem, da je panožna pogodba določala kriterije, pod katerimi je bilo možno to storiti. Neupoštevanje prav teh določil je pripeljalo do neizplačanih razlik v plačah. Razlike se torej pojavljajo:

1. ker podjetja v splošnem niso spoštovala kolektivne pogodbe – plače nižje od 80 odstotkov;

2. ker so podjetja nepravilno in na pamet uporabljala določila o možnem znižanju izhodiščnih plač do 20% (soglasje sindikata in organa upravljanja!).

Razvoj zakonodaje

Ker je v tistem obdobju šlo za vsesplošen pojav, boleč izključno za delavce, je zakonodajalec z zakonom o lastninskem preoblikovanju v 25. členu omogočil uveljavitev premalo izplačanih plač v procesih lastninjenja. Z uredbo omenjenega zakona (Ur. l. RS, št. 59/93) je bila potem določena tehnika postopka, katerega značilnost je izračun plač do višine 80 odstotkov izhodiščnih plač po kolektivnih pogodbah za dejavnosti iz gospodarske sfere in do višine 100% za negospodarstvo. Ustavni spor, sprožen zaradi tega, ni uspel. Prizadevanja svo-

bodnih sindikatov – predvsem SKEI – pa so pripomogla, da je bil sprejet zakon o ureditvi obračunavanja in plačevanja določenih davkov in prispevkov v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij (Ur. l. RS, št. 9/94). Ta priznava razliko do 100% izhodiščnih plač, vendar je predvideval postopek pred sodiščem oziroma t.i. izvensodno poravnavo (beri: predolge in preveč zapletene postopke). To napako je zakonodajalec popravil s sprejemom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o ureditvi obračunavanja in plačevanja določenih davkov in prispevkov v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij (Ur. l. RS, št. 7/95).

Kaj storiti

Na podlagi določil novega zakona so v Sindikatu lesarstva Slovenije pripravili seznam naslednjih konkretnih nalog, ki bi se jih v podjetjih kazalo takoj lotiti:

Člani republiškega odbora Sindikata lesarstva Slovenije so na svoji zadnji seji pozorno prisluhnili sekretarju Marjanu Ferčcu, kako uveljaviti terjatve za premalo izplačane plače v procesih lastninskega preoblikovanja podjetij.

● Za premalo izplačane plače, uveljavljene v skladu z zakonskimi pogoji, morajo podjetja izdati delavcem listine, ki se lahko uporabijo:

– v notranjem odkupu – kot vplačilo;

– kot vplačilo za dokapitalizacijo podjetja.

● Za 12 mesecev (torej za obdobje od septembra 1990 do septembra 1991) se uporabi uredba k zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij – izračun do višine 80% izhodiščnih plač po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Ker so imeli v lesarstvu veliko podjetij, ki so bila s plačami tudi za 40% pod izhodiščem, te razlike seveda niti slučajno niso nepomembne. Razliko do stoodstotnih izhodiščnih plač v tem obdobju, ki bi jo želeli uporabiti v procesih lastninjenja, pa je treba po novem zakonu iztožiti. V tem obdobju namreč zakon priznava le razliko do 80-odstotnih izhodiščnih plač.

Za preostalih 16 mesecev (torej za obdobje od septembra 1991 do decembra 1992) pa naj se smiselno uporablja uredba k zakonu o lastninskem preoblikovanju podjetij, s tem da se upoštevajo razlike do 100-odstotnih izhodiščnih plač po panožni kolektivni pogodbi. (Pri-

poročilo: na sedežu Sindikata lesarstva Slovenije imajo tabele, v katerih so stoodstotni zneski že izračunani; če vas zanimajo, pokličite).

● V vseh podjetjih, kjer ste se odločili za lastninjenje z interno razdelitvijo in notranjim odkupom, je smiselno takoj izračunati razlike, saj zadnji odstavek 2. a člena »zakona o spremembah in dopolnitvah...« (Ur. l. RS, št. 7/95) pravi, da se za izračun razlike do stoodstotnih plač smiselno uporabljajo določila »uredbe o izdajanju in upoštevanju potrdil na podlagi neizplačanega dela neto osnovnih plač« (Ur. l., št. 59/93).

● Ker zakon ni obvezen, se bo morda zgodilo, da o uporabi listin v procesu lastninjenja v podjetjih ne bo soglasja med vodstvom in sindikatom. V takih primerih naj se sindikat odločno postavi na stališče, da je pobot terjatve po najnovšem zakonu najcenejši. Vsako drugačno razmišljanje naj bi sindikat prisililo k skupinskemu sporom na sodišču. Na tak način uveljavljene terjatve pa bodo veliko dražje.

Za konec pa še priporočilo: sindikati podjetij naj zahtevajo, da se izračunani podatki preverijo – v sindikatih.

D. K.

KAJ DELAJO

Konfederacija sindikatov Slovenije

VREDNOSTI IZHODIŠČNIH PLAČ ZA MESEC JANUAR 1995

V skladu s kolektivno pogodbo celulozne, papirne in papirno predelovalne dejavnosti ter na osnovi kolektivne pogodbe za grafično, časopisno informativno, založniško in knjigotrajno dejavnost in sklenjenih aneksov k tej kolektivni pogodbi, Kolektivne pogodbe za grafično dejavnost, GZS – Združenje delodajalcev Slovenije – Sekcija celulozne, papirne in papirno predelovalne industrije in Sekcija za tisk ter KSS PERGAM, objavljamo vrednosti izhodiščnih plač za mesec JANUAR 1995.

Za naše člane v podjetjih trgovinske, kemične in gradbene dejavnosti objavljamo izhodišča po PKP, za vse tiste dejavnosti, ki še nimajo sklenjenih panožnih pogodb, pa objavljamo izhodišča splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, ki se lahko povečajo do 15%.

Tar. raz.	Izhodiščna plača za JANUAR 1995			
	cel., pap., pap. pred. dejavn.	grafič. dejavn.	čas. inf., zal., knji-gotr. dej.	SKP za gosp.
I.	39.215	41.621	43.137	39.215
II.	44.745	45.784	49.608	43.137
III.	50.582	51.194	56.078	48.234
IV.	56.419	57.854	62.550	53.725
V.	66.146	66.594	73.334	60.783
VI.	85.601	77.002	94.902	72.548
VII.	101.164	87.406	112.158	82.352
VIII.	128.400	120.703	142.353	98.038
IX.	147.854	145.675	163.923	117.645

V skladu z NAVODILOM o načinu izračuna izhodiščnih plač za leto 1995 (Ur. l. RS št. 3/95) je koeficient povečanja izhodiščnih plač 1,047.

Zhesek za prehrano v skladu z NAVODILOM (Ur. l. RS št. 3/95)	9.471	9.471	10.945 če ni org. preh. lahko do 16.418	9.471
--	-------	-------	--	-------

Regres za prehrano za tekoči mesec se delavcem izplača v denarnem znesku najkasneje do izplačila plač, to je do 18. v mesecu.

SINDIKALNA LISTA »PERGAM« ZA JANUAR 1995

Povprečna neto plača v gospodarstvu R Slovenije za obdobje septembra–novembra 1994, ki znaša 60.479 SIT, je osnova za izplačila povračil stroškov delavcev v zvezi z delom:

	pap., graf., čas. infor., založ. in kem. dejavnost	trgov. in grad. dej., SKPg in Vladna uredba
--	--	---

1. JUBILEJNE NAGRADE v SIT:		
– za 10 let delovne dobe	36.287	30.240
– za 20 let delovne dobe	48.383	45.359
– za 30 let delovne dobe	60.479	60.479

Jubilejna nagrada se izplača v roku enega meseca po dopolnitvi delovne dobe.

2. ODPRAVNINA OB UPKOJITVI:	Ostale kolekt. pogodbe	Graf., časop. inf. in zal., Vladna uredba
	181.473	293.583

Odpravnina ob upokojitvi se delavcu izplača v višini treh povprečnih mesečnih čistih plač delavca za pretekle tri mesece, če je to za delavca ugodnejše. Odpravnina se mora izplačati ob izplačilu zadnje plače.

Delavec, ki mu je podjetje dokupilo delovno dobo, je upravičen do razlike odpravnine, če je bil znesek dokupa nižji od zneska odpravnine.

v območnih organizacijah

Bela krajina

Obiskal nas je Dušan Semolič

Prejšnji četrtek nas je obiskal predsednik Svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič s sodelavci. Delegacija se je najprej sestala s člani Območne organizacije sindikatov Bele krajine, nato pa si je ogledala proizvodno tovarno Beti v Črnomlju, kjer smo se pogovarjali zlasti o sodelovanju pri pogajanjih za podjetniško pogodbo. Pogovarjali smo se tudi z vodstvom podjetja Beti. Direktor Miroslav Štimac nas je seznanil s proizvodno problematiko, bolniškim staležem, finančnimi tokovi in organizacijo koncerna. Orisal je položaj, ki nastaja zaradi razkoraka med inflacijo, vrednostjo tolarja in vrednostjo marke. Zaradi teh tokov je koncern izgubil najmanj milijon mark, česar ne more nadomestiti z organizacijskimi ukrepi, saj Beti izvaža 80% svoje vrednosti blaga na zahtevne evropske trge. Nadaljevanje takšne politike bo usodno za firmo, je poudaril generalni direktor.

Na pogovoru v tovarni Beti so sodelovali (z leve proti desni): Miroslav Štimac, Aleksandra Ružič, Dušan Rus, Brane Mišič, Gregor Miklič in Dušan Semolič.

Ob zaključku obiska v Beli krajini se je Dušan Semolič sestel še s predsedniki območnih odborov posameznih panog. Kritično so spregovorili o trenutnih problemih in izpostavili močno povečan pritisk na sindikalne zaupnike, ki ga izvajajo nekateri direktorji.

Gregor Miklič in Jože Kočevar sta se udeležila tudi zbora delavcev v Domu počitka v Metliki. Delavci so obravnavali poslovno poročilo in odločili o svojih predstavnikih v Svetu zavoda. Da je soodločanje in soupravljanje tudi v zavodih pomembno, smo lahko sklepali po živahni razpravi, ko so delavci jasno povedali, kdo so lahko njihovi predstavniki v svetu zavoda. (J. K.)

TEKME ZA PRVO LIGO

Po petnajstih krojih se je končala zimska nogometna liga Športnega društva Gorenje za sezono 1994/95. Sodelovalo je 25 ekip, končni zmagovalec je postal znan po odigranih tekmah v zadnjem kolu, o uvrstitvi na vrhu pa je določala razlika v zadetkih. Zmagovalec je tako postal znan šele po zadnjem sodnikovem žvižgu na zadnji tekmi 15. kroga zimske lige, to pa je ekipa PPA I.

Letos je liga potekala po spremenjenih pravilih, saj so nasplošno od kroga do kroga določali s pomočjo računalnika glede na dosežen rezultat v predhodnem krogu tekmovalnja. V prejšnjih letih so oblikovali dve skupini, novost so ljubiteljski nogometa sprejeli kot zanimivost. Prevladalo je prepričanje, da je pomembno sodelovati in predvsem redno, vsak teden za nekaj časa, prepustiti skrbi vmenar in se sprostiti ob nogometni žogi. Skratka, videli smo tekme za »prvo ligo«, veliko navdušenja, dobre pripravljenosti posameznikov in veselja po zmagi in tudi razočaranja ob porazih.

Med več sto privrženci okroglega usnja smo se lahko vsak četrtek srečevali s sodelavci Gorenja, ki jim je nogomet tako ali drugače pomenil veliko v preteklosti, nekateri med njimi pa še sedaj igrajo v najrazličnejših ligah in tekmovanjih.

In kako v naprej, se sprašujejo nekateri. Ali bo ostalo pri tej obliki ali pa morda le ne bi kazalo uvesti še dodatno obliko, manj tekmovalno? Morda bi le oblikovali tudi »ligo veteranov«, namenjeno starejšim članom društva, so se ob sklepu tekmovalnega spraševali tisti »manj ogreti« za tekmovalne dosežke.

Srdan Carli, predsednik Društva za rekreacijo Gorenja, prvak bivše Jugoslavije v štafetah 4 x 100 in 400 m ter prvak v teku na 200m, pozneje tudi član več znanih nogometnih moštev, je takole ocenil tekmovalje v zim-

ski nogometni ligi: »Športna rekreacija ohranja zdravje in krepi duševnost posameznika, zato bi bilo priporočljivo, da se v organizirane oblike rekreativne dejavnosti v Gorenju vključi kar največ sodelavcev.

Na igriščih in v bazenih več tisoč delavcev Gorenja

Društvo za športno rekreacijo Gorenje se lahko ponaša z ohrabljenimi številkami na področju športne rekreacije in prepričani so, da so bili njihovi cilji doseženi.

V društvu je včlanjenih okrog 4.500 delavcev Gorenja in njihovih družinskih članov, pa tudi sicer v ospredje stopa družinska rekreacija. V letu 1994 se je zelo povečalo kopanje v termalnih bazenih, saj je bilo prodanih več kot 20.000 vstopnic. Tudi obisk smučišč in športnih igrišč se je povečal v primerjavi z letom 1993, ko je bilo to društvo formalno ustanovljeno, sicer pa ostajajo mali nogomet, tenis, smučanje in tek še najbolj privlačne oblike množične rekreacije.

Omeniti velja še nekatere tradicionalne igre podjetij Gorenja v Velenju (tehnologi), tekmovalnja (namizni tenis, badminton, pikado) in srečanja (šahovski dvoboj z Rudnikom lignita) ter delo v sekcijah (odbojka, tek, planinstvo...) organizacijo različnih tečajev in še kaj. Člani posameznih sekcij dosegajo zavidljive rezultate na državni ravni.

Skratka, za vsakogar nekaj, če omenimo še možnosti poceni obiskov centrov za zdravje ali dobro počutje.

Ob tem pa je pomembno, da Gorenje Gospodinjski aparati namejnja vse večjo pomoč v materialni in moralni obliki društvu in sekcijam. S tem lahko dobro delo prispeva k promociji blagovne znamke Gorenja, zdrav in zadovoljen delavec pa tudi k boljšemu in uspešnejšemu delu na delovnem mestu.

V teh časih je pomembno predvsem tudi zblíževanje med zaposlenimi, medsebojno spoznavanje in prijateljstvo. Potem bomo lažje premagovali skupne težave in združeni prav gotovo lažje izpolnjevali vse bolj zahtevne naloge in dosegali nove cilje.

Vrstni red zimske lige Športnega društva Gorenje v malem nogometu 1994/95:

1. mesto PPA I. (Branko Amon, Fika Hanžekovič, Slobodan Miljkovič, Milan Džurovič, Rudi Kaligaro, Boris Tomažič, Srdan Carli, Jože Klemenc) 22 točk (+ 39).
2. Orodjarna (Božo Sušec, Andrej Oder, Peter Križovnik, Silvo Gros, Janko Gros, Vlado Mandelc, Vojko Lužnik, Zdravko Pačnik, Marjan Rotovnik, Peter Planinšec, Samo Juhart) 22 točk (+ 36).
3. Kuharji (Marjan Sevnikar, Janko Kopusar, Slavko Cerovšek, Robi Verdev, Igor Duh, Edo Povše, Zorko Mohorko, Drago Sladič) 22 točk (+ 17).
4. PPA II. 21 točk (+ 36).
5. Gostinstvo 21 (+ 30).
6. HZA ZO 21 (+ 12).
7. Tehnomani 20, 8. HZA ZS 17, 9. Notranja oprema 17, 10. SS Hladilniki 17, 11. Elektronika 16, 12. Glin Žaga 16, 13. Kopalnice 15, 14. Centralno skladišče 15, 15. Keramika 15, 16. MGA A 15, 17. Glin 14, 18. Plastika 14, 19. TTE, 20. Indop 14, 21. Zalugna 12, 22. MGA B 10, 23. POINT 9, 24. Terme Topolšica 8, 25. Kadrovska 3 točke.

Hinko Jerčić

TAM v parlamentu: spet po hitrem postopku in na izredni seji?

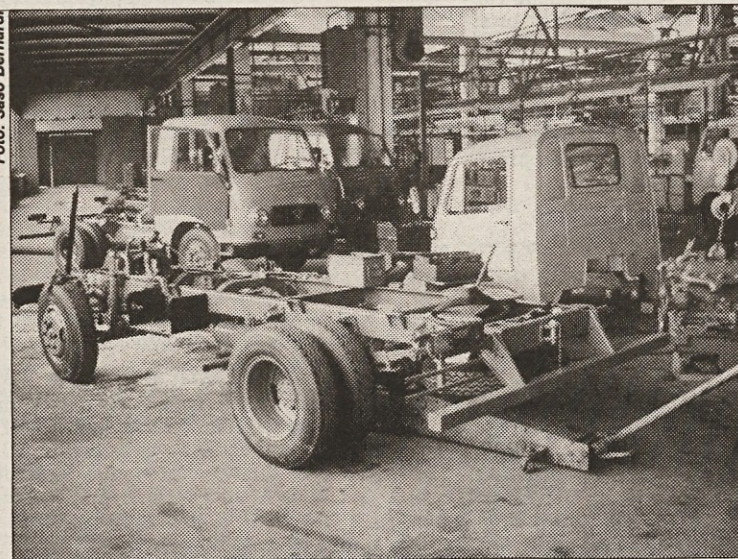
SANACIJA NAJCENEJŠA REŠITEV

Mariborski TAM se ponovno vrača v državni zbor po hitrem postopku. Potem ko so pred dnevi poslanci državnega zbora zavrnil predlog štirih poslancev, da bi njihov predložen zakon o reševanju finančnega položaja v Tamu in njegovih odvisnih družbah ter v Avtomontaži Bus iz Ljubljane (ki je povsem poslovno navezana na TAM) obravnavali po hitrem postopku, se je zdaj z enakim predlogom, tako zakona kot postopka, oglasila vlada. Hkrati pa so poslanci, predlagatelji v redni postopek vrnjenega zakonskega predloga, svoj predlog umaknili iz skupščinske procedure. Zato bi zdaj vladin predlog zakona o reševanju Tama in Avtomontaže busa reševali po hitrem postopku na izredni seji državnega zbora, se pravi v roku kakih štirinajst dni.

Seveda bo moral o postopku kot tudi o umiku dosedanjega predloga odločiti še državni zbor. Je pa oboje minuli terek že sprejel odbor za gospodarstvo državnega zbora, ki je vladin zakon opremil tudi s svojimi stališči. Odbor meni, da je finančna sanacija Tama in AM Busa le prvi korak k celoviti sanaciji obeh družb, osnovni pogoj za celovito, dolgoročno sanacijo pa je na prvem mestu ustrezna zasedba vodstvenih mest v obeh družbah, zlasti pa v Tamu. Odbor je prepričan, da je sanacija edina sprejemljiva oblika reševanja položaja v Tamu, tako zaradi stroškov, ki bi jih utrpeli davkoplačevalci, kot zaradi socialnih težav. Odbor za gospodarstvo državnega zbora tudi opozarja vlado, da bodo v Tamu potrebni tudi kratkoročni, tako rekoč premostitveni ukrepi do takrat, ko bo dolgoročni sanacijski program (njegove osnove naj bi pripravili v dveh mesecih) zaživel. Izognil pa se je razpravi o dogodkih v Tamu v zadnjih letih, ki so v marsičem botrovali vračanju zakonskega predloga štirih poslancev v redni postopek in ki (po Horvatu) polnijo stolpce rumelega tiska. S previsokimi provizijami in drugimi nepravilnostmi, ki jih je ugotovila Agencija za plačilni promet (bolje rečeno – z neposlovnostmi – saj Agencija ni ugotovila nobene nezakonitosti) in ki jih nemara še bo ugotovljala predvidena revizija neodvisne tuje revizorske hiše, naj se ukvarjajo Upravni odbor Tama in ustrezne državne službe, so dejali člani odbora.

Na koncu seje odbora pa je njegov predsednik Feri Horvat okrcal vse, ki so kakorkoli kritizirali odločitev poslancev, da predlog svojih štirih kolegov odpravijo skozi redni postopek. S tem so nam pomagali, da smo v tem času razčistili vrsto vprašanj o Tamu in si ustvarili jasno sliko o razmerah v tem podjetju, je dejal Horvat.

Kakšno je ozadje dogajanj v zvezi s Tamom v parlamentu in okoli njega in ali sploh je ozadje, ne bomo ugibali. Dejstvo je, da se je vlada odločno uprla takemu načinu reševanja Tama in AM Busa, kot so ga predlagali poslanci Jože Jagodnik, Jože Protner, Rudi Moge in Ivo Sisinger. Je pa zakonski predlog štirih poslancev imel v parlamentu prednost v obrav-

TAM ima za letos sicer precej naročil, vsega bi menda lahko zaslužil okoli 350 milijonov mark, toda precešen del proizvodnje ni donosen. Torej bo kljub finančni sanaciji še vedno odprto vprašanje razvoja podjetja.

navi (ker je bil prej poslan v proceduro) in zato bi vlada svojega vladni zakon je po mnenju Jagodnika celo bolj ustrezen, kot bi bil njihov, poslanski zakon. V čem se oba zakonska predloga razlikujeta in kakšne so dopolnitve vladinega predloga omenjene poslanske skupine? Razlike je v enem savku lepo povzel Dagmar Šuster na seji komisije za gospodarstvo pri državnem svetu, ko je ta še pred zavrniltvo poslanskega predloga zakona obravnaval oba, poslanskega in vladinega.

Štirje poslanci svoj zakonski predlog umaknili iz skupščinske procedure. Če bi vztrajali, bi pač Tamu škodovali bistveno bolj, kot če se ga rešuje po vladini zamisli. Toda to so storili šele potem, ko so v pogajanjih z vlado (če smo Jagodnika prav razumeli) dosegli obljubo, da bodo v nadaljnjem postopku sprejemanja vladinega zakonskega predloga upoštevali

njihove pripombe in spreminjevalni predlogi. Tako dopolnjen vladni zakon je po mnenju Jagodnika celo bolj ustrezen, kot bi bil njihov, poslanski zakon. V čem se oba zakonska predloga razlikujeta in kakšne so dopolnitve vladinega predloga omenjene poslanske skupine? Razlike je v enem savku lepo povzel Dagmar Šuster na seji komisije za gospodarstvo pri državnem svetu, ko je ta še pred zavrniltvo poslanskega predloga zakona obravnaval oba, poslanskega in vladinega.

Razlike je v enem savku lepo povzel Dagmar Šuster na seji komisije za gospodarstvo pri državnem svetu, ko je ta še pred zavrniltvo poslanskega predloga zakona obravnaval oba, poslanskega in vladinega.

»Poslanci bi radi vso finančno sanacijo Tama in AM Busa naložili na pleča države. Vlada pa želi v sanacijo vključiti tako poslovne banke oziroma njihov kapital kakor zaposlene v podjetjih,« je dejal Šuster. V imenu gospodarstva se je zavzel za vladni predlog. Zato, ker gospodarstvo zanima sanacija bank zaradi sanacije realnega sektorja (in ne zaradi same sanacije bank). Zato, ker imajo v UO Tama ključni položaj banke in ker taisti UO meni, da je sanacija možna in smotrna (Šuster: torej če ste banke za sanacijo, pojedite zraven in je ne nalagajte na državna pleča!). Zato, ker bodo banke garant pozitivnega poslovanja Tama in AM Busa, če bodo vključene v sanacijo s svojim kapitalom.

Minister za gospodarske dejavnosti Maks Tajnikar pa je na seji odbora za gospodarstvo državnega sveta, ki je tako imenovano

matično telo za ta zakonski predlog (kar pomeni, da se skupščinska procedura obravnavanja tega zakona začne pri njem in da ta odbor pošlje zakonski predlog, opremljen z mnenji drugih odborov, ki se jih zadeva tudi tiče, denimo odbora za finance in pravne zadeve itd, v državni zbor) dejal, da je vlado pri sestavljanju svojega zakonskega predloga vodilo načelo, da morajo pri sanaciji sodelovati vsi, zaposleni, banke, drugi upniki in dražja, kot bo sanacija. Čeprav finančna sanacija sama ni zadosten pogoj za celovito sanacijo.

Tajnikar je še dodal, da ministrstvo za gospodarske dejavnosti podpira predloge štirih poslancev za spremembo približno polovice členov vladinega zakonskega predloga, katerih cilj je čim manj

obremeniti Tam s stroški sanacije.

Odbor za gospodarstvo državnega zbora bo torej državnemu zboru poslal vladin predlog zakona za reševanje finančnih težav Tama in njegovih družb ter AM Busa, opremljen z amandmaji omenjenih štirih poslancev (ki so predlagali svoj zakon o reševanju Tama in ga potem umaknili) ter priporočilom, naj bi ta zakonski predlog državni zbor obravnaval na izredni seji in po hitrem postopku.

V zvezi s Tamovimi neporavnanimi obveznostmi je zanimiv še način razreševanja težav upnikom Tama med njegovimi dobavitelji in kupci, ki so že plačali avanse. Prvim naj bi Tam dolgoval 2,5 milijarde tolarjev, drugim pa so vplačali za 33 milijonov DEM avansov. Njih, med dobavitelji je vrsta malih podjetij, ki se težko prebijajo brez plačila (gre kar za malo gospodarstvo, je dejal eden izmed članov odbora za gospodarstvo), predlog zakona o finančni sanaciji Tama ne zadeva. Njihove težave bo torej moral reševati dolgoročni sanacijski program, ki pa ga bo treba šele izoblikovati in sprejeti.

Boris Rugelj

Kako bi TAM reševala vlada in kako četverica poslancev

Vlada se v predlogu »Zakona o ukrepih za sanacijo gospodarskega položaja TAM, njegovih odvisnih družb ter Avtomontaže-Busa« zavzema za naslednji način reševanja finančne stiske obeh podjetij: Država bi bankam, podpisnicam sporazuma o sodelovanju bank upnic pri razreševanju težav omenjenih podjetij poravnala 80% obveznosti posojiljemalca novih posojil, danih za restrukturiranje obstoječih obveznosti, če bi moral posojiljemalec v stečaj ali če bi se terjatev banke zmanjšala zaradi prisilne poravnave.

Štirje poslanci, avtorji umaknjene zakonskega predloga, v amandmaju na vladni predlog terjajo, naj vlada stoođstotno poravnava svoje obveznosti iz poroštva bankam za odplačilo doslej odobrenih posojil kreditotjemalcev v skupni višini nekaj manj kakor 2,8 milijarde tolarjev.

Pogoji za to poroštvo so v zakonu opisani v 3. in 4. členu.

Tretji člen: Banke podpisnice sporazuma morajo odpustiti Tamu in AM Busu najmanj polovico zneska dolgov, ki predstavlja razliko med obračunano višino celotne terjatve in višino terjatve, kakršna bi bila ob upoštevanju dejanskih odplačil glavnice, obresti in drugih obveznosti, če bi ta podjetja dolgovala samo glavnice in obresti v višini največ R+ 20% ne glede na vmesna odplačevanja dolgov z novimi krediti. Lahko pa banke namesto tega zamenjajo tak delež dolga za poslovni delež oziroma delnice dolžnika.

Poslanska četverica predlaga, naj bi ta člen postal 4. člen vladnega zakona, vsebinsko pa bi se spremenil: Banke morajo 50% od zenska terjatev v višini (skoraj) 2,8 milijarde tolarjev s pripadajočimi obrestmi bodisi odpustiti, preoblikovati v poslovni delež oziroma delnice dolžnikov ali pa pobotati z odkupom premoženja, pod pogoji, določenimi v sporazumu iz 1. člena tega zakona.

Četrti člen vladinega zakona: Kredite odobrijo banke glede na 2. člen zakona pod naslednjimi pogoji: kreditotjemalec dolguje banki samo glavnico in obresti od glavnice ne glede na siceršnje splošne pogoje banke. Kreditotjemalec začne odplačevati glavnico po preteku najmanj treh let in jo odplačuje najmanj štiri leta v enakih polletnih obrokih. Glavnica se revalorizira z valutno klavzulo po srednjem tečaju Banke Slovenije za eku ali z indeksom rasti cen na drobno in obrestuje po obrestni meti največ 9% letno, obresti pa plačuje v četrtletnih obrokih.

Četverica poslancev: Četrti člen naj bo v zakonu tretji. Glavnica naj se začne odplačevati po preteku treh let od sprejetja tega zakona, odplačilna doba naj bo pet let. Obrestna mera naj se uporablja kot za prvovrstne posojiljemalce, vendar največ do višine 12%. Banke upnice umaknejo hipotekarna in druga zavarovanja za znesek posojil, za katere daje država poroštvo. Poroštvo države je edino zavarovanje za izpolnitev obveznosti posojiljemalca. Solidarni dolžniki kreditotjemalca so vse odvisne družbe in v razmerju do posojiljemalca obvladujoča družba. Država bo poravnala obveznosti kreditotjemalca, ki jih ta na prvi poziv banke ne bo izpolnil. Predčasna dospelost kreditnih obveznosti pa ne

vpliva na dospelost poroštvene obveznosti države niti v primeru prisilne poravnave ali stečaja.

Peti člen: Vlada odloča o izdaji poroštev za kredite bank do skupne višine 2,733 milijarde tolarjev za TAM in do skupne višine 92,9 milijona tolarjev za AM Bus.

Predlog poslancev: Vlada odloča o izdaji poroštev za TAM v enakem znesku kot predlaga vlada, za AM Bus pa le do višine 46,4 milijona tolarjev.

Šesti člen: Neplačane terjatve proračuna iz naslova davkov in prispevkov iz plač po stanju 31. 12. 1994 v višini 312,45 milijona tolarjev za TAM in v znesku 42,3 milijona za AM Bus se odpišejo. Terjatve Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do istega datuma v znesku 698,5 milijona tolarjev za TAM in 100,2 milijona tolarjev za AM Bus se spremenijo v kapitalska deleža. Enako se zgodi s terjatvami Zavoda za zdravstveno zavarovanje v višini 288,6 milijona tolarjev in 42 milijonov.

Poslanci se s tem strinjajo, strinjajo se tudi z vsebino sedmega člena predlaganega zakona, češ da Agencija za sanacijo bank in hranilnic odpiše v breme svoje bilance prihodkov in odhodkov obveznosti Tama, ki so bile prenešene na agencijo, v višini 1,36 milijarde tolarjev.

Osmi člen zakona: Vlada lahko do višine 4 milijard tolarjev in pod pogoji tega zakona odloča o dajanju poroštev države za obveznosti Tama in AM Busa iz posojil za obratna sredstva za proizvodnjo.

Poslanski amandma: Vlada naj odloča do višine 8 milijard tolarjev.

Deveti člen: Poroštva iz prejšnjega člena se dajejo za TAM v višini 3,2 milijarde tolarjev in za AM Bus v višini 800 milijonov.

Predlog četverice poslancev: Poroštva naj se dajejo za TAM v višini 7,1 milijarde in za AM Bus v višini 900 milijonov tolarjev.

V desetem členu vlada določa pogoje, pod katerimi se lahko dajejo posojila iz 8. in 9. člena zakona, ki naj bi bili vsaj tako ugodni kot pogoji iz zakona o poroštvih države za obveznosti gospodarskih družb iz poslova restrukturiranja dolgov. Poslanci pa predlagajo praktično enake pogoje, kot smo jih že opisali za četrti člen zakonskega predloga.

Poslanci se strinjajo z enajstim členom (Ministrstvo za gospodarske dejavnosti sklepa poroštvene pogodbe) in dvanajstim (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve bo zagotovilo sredstva za reševanje presežnih delavcev, za TAM 1,2 milijarde sit in za AM Bus 68 milijonov sit). V trinajstem členu pa se poslanci strinjajo samo s tem, da vlada četrletno spremlja izvajanje tega zakona, predlagajo pa, da se črta drugi odstavek, v katerem vlada veže višino dajanja poroštev za kredite iz 8. člena na izvajanje sanacijskega programa. S predzadnjim, 14. členom oziroma vsebino, ki terja, da se ob podjetji poslovno preoblikujeta v dve ločeni proizvodnji – avtobusov in kamionov, ter petnajstim (zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu) so se poslanci strinjali.

B. R.

NAJBOLJŠI MED NAJBOLJŠIMI

Kdo nas bo izvelkel iz težav, s katerimi še nismo povsem obračunali in ki na nas prežijo tako rekoč iz za slehernega ogla? I, kdo drug kot menedžerji. Ne tisti, o katerih ministar za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar rad pove, da so ga razočarali (gre za podjetja, ki so zašla v težave), pač pa tisti, o katerih je na nedavni podelitvi nagrad Gospodarske zbornice za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke direktorjem govoril Dagmar Šuster, predsednik GZ. Menedžerji, katerih delo je bilo v težkih in negotovih razmerah več kakor trdno, vztrajno in predano. Delo omenjenih menedžerjev in njihovi rezultati so terjali zelo veliko znanja, neverjetne napore in izjemna odrekovanja. Najboljšim med njimi je Gospodarska

zbornica tudi letos namenila svoje nagrade in priznanja, več kot skromnih 5000 mark vredno kuverto za nagrajence iz velikih podjetij in 3000 mark za nagrajence iz malega gospodarstva, vsakemu pa še kipec Janeza Boljke in plaketo. Nagrajenci sedijo v prvi vrsti na naši sliki, in sicer od leve: Niko Bevk in Emeca Kranj, Vida Marcijan iz Filca Mengeš, Marijan Prelec iz Cinkarne Celje, Miroslav Štrajhar iz SVEE Zagorje, Viljem Zener iz Save Kranj (to so direktorji velikih podjetij) ter Anton Horjak iz Precise Domžale, Jože Hočevar iz Termothrona iz Ločice pri Celju, Aleksander Podlunšek iz Medicopa Murska Sobota, Franc Šenk iz Šenk Tradea Kranj in David Skrl iz Etektta Črniče.

h. B.

Dohodnina za leto 1994:

OLAJŠAVE (TUDI 3-ODSTOTNA) NISO SIMBOLIČNE

Za prijavo dohodnine ni več kaj veliko časa – zadnji rok je petek, 31. marec – zato se vse pogosteje sprašujemo, koliko bo še potrebno odrediti državi na račun lanskoletnega zasluga. Kajpak bo višina davka odvisna predvsem od tega, kolikšni so bili naši dohodki in za koliko si bomo lahko oklestili svojo davčno osnovo.

Sodeč po izkušnjah s pobiranjem dohodnine v zadnjih treh letih, nas je večina davkoplačevalcev v kategoriji tistih, ki živimo zgolj od plače. Ti bomo od svoje bruto plače odšteli plačane prispevke (za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje, 11 odstotkov povprečne letne slovenske plače v letu 1994 in dodatne 3 odstotke od svoje davčne osnove za morebitne stroške, ki nam jih na podlagi računov priznava država kot olajšavo za izdatke po 9. členu zakona o dohodnini).

Kljub uzakonjeni splošni davčni olajšavi, s katero naj bi največ pridobili prav davčni zavezanci z nizkimi dohodki – v najnižjih dveh davčnih razredih je bilo po lanskem podatkem 91 odstotkov zavezanec, od katerih je država pobrala skoraj 65 odstotkov dohodnine – mnogi menijo, da je 3-odstotna olajšava za razne izdatke bolj simbolična. Pa ne drži. Z omenjenimi tremi odstotki (nakup ali vzdrževanje stanovanja, izdatki za povečanje socialne varnosti, izdatki za zdravila, izobraževanje, plačane članarine političnim

strankam in sindikatom, nakup vrednostnih papirjev, ki jih izdaja država...), si namreč lahko kar krepko znižamo dohodnino. Zato se pri pisanju napovedi velja potruditi in izbrskati prav vse račune, s pomočjo katerih si bomo oklestili osnovo za davek.

Višina omenjene olajšave (3 odstotki) je namreč odvisna od davčne osnove vsakega posameznika. Višja bo pri tistih, ki so več zaslužili. Seveda le v primeru, če bodo imeli do-

volj »ustreznih« računov. Seveda pa bodo 3-odstotno olajšavo lahko uveljavljali tudi vsi tisti z nižjimi dohodki, saj bo skupni znesek olajšave od njihove davčne osnove nižji in zato tudi prej dosegljiv kot po prej veljavnem zakonu, ko je bila višina možne davčne olajšave za vse enaka – do največ 10 odstotkov izračunane davčne osnove.

Zato je kar realna napoved vodilnih na republiški upravi za javne prihodke, po kateri

bodo bržkone vsi davčni zavezanci lahko izkoristili možnost 3-odstotnega znižanja osnove za odmero davka. No, malo počakajmo, pa bomo videli, kako bo s temi napovedmi.

Prav vsem letos ne bo potrebno oddati davčne napovedi. In sicer tistim ne, katerih dohodki v preteklem letu niso bili prav visoki in pri katerih osnova za dohodnino ne bo preseгла 11 odstotkov povprečne letne plače v državi. Z davčno napovedjo tudi ne bodo imeli opravka učenci in študenti, katerih edini vir dohodka so bila plačila za časovno ali občasno opravljeno delo preko študentskih in mladinskih organizacij, ki posredujejo delo na podlagi pogodbe o koncesiji in katerih osnova za dohodnino ne presega 51 odstotkov povprečne lanske plače zaposlenih v državi. No, pisanje davčne napovedi bo prihranjeno še vsem tistim upokojencem, katerih edini vir dohodka je bila lani pokojnina, od katere med letom niso plačevali akontacije dohodnine.

A. U.

SLOVENIJA JE DALEČ OD KAOSA

»Slovenije nimajo zastoj za eno najbolj obetajočih postkomunističnih držav vzhodne in srednje Evrope, ki tesno sledi višegrajski četverici – Madžarski, Poljski, Češki in Slovaški. Kot najbogatejša in zahodno usmerjena republika bivše Jugoslavije je vedno imela več skupnega s svojimi nekdanjimi habsburškimi sosedi na severu in se ni nikoli prav ujemala v jugoslovanski kalup.«

Tako začenja analizo dosežkov slovenskega gospodarstva Colin Jones v uglednem londonskem mesečniku The Banker, ki je obvezno čtivo poslovnih krogov londonskega Cityja in temu primerno vpliven. Revija bralcem sporoča, da je danes, manj kot štiri leta po pridobitvi neodvisnosti, dežela komaj dveh milijonov prebivalcev daleč od kaosa, ki je zajel njene južne sosedje. Na krmilu je koalicijska vlada levega centra, ki si je zadala nalogo izvesti strukturalno reformo. Njeno izvajanje ostre fi-

skalne kontrole in previdne denarne politike je, po mnenju omenjene revije, obrodilo sadove.

Med vsemi skrbi, ki tarejo Slovenijo, je najbolj v ospredju problem počasnega procesa prestrukturiranja. Prioriteta vladnega programa je prestrukturiranje izgubaških podjetij, privatizacija in preobrazba rekapitalizacije in bančnega sistema. V slovenskih očeh je privatizacija predvsem orodje za spodbuditev učinkovitosti in adaptacije, in ne toliko poskus, da bi razširili pravico lastništva.

The Banker na dolgo in široko obravnava bančno reformo, za katero sodi, da bo trajala še dolgo. Ne gre toliko za to, da bi iz bilance bank odpravili »nedonosno premoženje« in vse z njim povezane obveznosti, vključno s blokiranimi deviznimi depoziti v Beogradu. Zagotoviti bo potrebno enakomernjšo bančno strukturo.

J. P.

V NAČRTU 12 PISARN V REGIONALNIH SREDIŠČIH

Zveza potrošnikov Slovenije postaja organizacija civilne družbe, ki ima v svojem prostoru neko veljavo, je na redni skupščini povedala predsednica zveze Breda Kutin. Članstvo sicer varira, saj jih potrošniki običajno poiščejo, kadar imajo težave. Članov, ki plačujejo članarino, je 2500.

Zveza potrošnikov Slovenije deluje kot v razvitem svetu po principu odprtih vrat. Svoje prostore ima v Družbenem centru za Bežigradom v Ljubljani. Dvakrat tedensko se lahko potrošniki pri njih zglasijo osebno, v tako imenovani splošni pisarni, enkrat tedensko pa deluje tudi pravna pisarna, ki je namenjena predvsem članom. Seveda je zveza potrošnikov vsak dan dosegljiva po telefonu – mesečno ima približno osemsto klicev.

Če gre za oškodovanje večjega števila potrošnikov, zveza zastopa svoje člane tudi na sodišču. Poleg pisarne v Ljubljani so odprli tudi pisarno za potrošnike v Zagorju, Mariboru in Novi Gorici. Že skoraj štiri leta zveza izdaja revijo za potrošnike, imenovano VIP. Re-

vijo prejemajo vsi člani, nekaj pa jo je tudi v prosti prodaji.

Kot je na skupščini poročala Breda Kutin, so njihovi prihodki lani znašali 43 milijonov tolarjev. Gre za prihodke iz proračuna, od prodaje revije in priročnikov, svetovanj, lastnih dejavnosti in pomoči mednarodnih organizacij.

Kot veleva zakon, so se na zadnji skupščini preoblikovali v združenje, tako so sedaj vpisani v register društev. Statut združenja ima večino temeljnih določb enakih kot prej. Ena pomembnejših razlik je ta, da sedaj ne morejo več imeti kolektivnih članov, temveč so lahko njihovi člani le fizične osebe. Novost je tudi častno razsodišče in pa posvetovalno telo – svet ZPS.

Kutinova je povedala, da načrtujejo v prihodnjem obdobju povečanje števila članov in naročnikov revije VIP, ustanovili pa naj bi tudi dvanajst svetovalnih pisarn v regionalnih središčih. Aktivno želijo sodelovati pri sooblikovanju politike varstva potrošnikov, kar je sicer, kot pravijo, manj odmevno, pa vendar zelo koristno.

U. J.

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 9
Ljubljana, 2. marca 1994

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061 131 0033, int. 384, 385 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris.

Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

1. POČITNIŠKI APARTMAJI V PIRANU – sodobno opremljeni za dve ali štiri osebe, 42 oziroma 58 DEM dnevno.
2. POČITNICE NA POKLJUKI V DVO- ALI ŠTIRIPOSTELJNIH APARTMAJIH – veliki apartma 62DEM, mali 46 DEM v tolarški protivrednosti. Termini vsako soboto. Prosto od 4. 3. do 11. 3. Brunarica za 8 oseb – 125DEM, od 11. do 18. 3. in 18. 3. do 25. 3. Turistična taksa ni vključena.
3. POČITNIŠKE HIŠICE V BOHINJU, UKANCA – hišice s tremi oziroma štirimi spalnicami – sedem ležišč, kmečka dnevna soba, kuhinja z jedilnim kotom, predprostor, kopalnica, wc, lastno parkirišče, 500m² travnatih površin, 100m od Bohinjskega jezera. Cena za dnevni najem 79DEM. Turistična taksa ni vključena. Termini od 5. do 10. in od 12. do 17. marca ter od 19. marca do 7. aprila. Termini od 5. do 10. in od 12. do 17. marca ter od 19. marca do 7. aprila.
4. KOPE – 2 garsonjeri za štiri osebe, cena v sezoni 51DEM v tolarški protivrednosti. Praviloma tedenski paketi – termini so določeni.
5. SORICA – PLANINSKA KOČA DO 50 oseb, primerno za zimsko šolo v naravi, penzion 24DEM, prometni davek in turistična taksa nista vključena.
6. KANINSKA VAS – garsonjere za štiri osebe, cena 44DEM.
7. PODČETRTEK – garsonjera za 4 osebe, v ceno 65DEM so vključene 4 kopalniške vstopnice s 50% popustom.
8. KRANJSKA GORA – apartmaji za 4 osebe, cena 55DEM.
9. KRANJSKA GORA – stanovanje ali garsonjera po 6. 3. Cena 50 oz. 40DEM.
10. KRVAVEC – opremljena garsonjera za dve osebi, cena 30DEM. Termini do 31. 3. Turistična taksa ni vključena v ceno.
11. PLANICA – planinski dom, več triposteljnih sob od 5. 3. do 30. 4. Cena polpenziona 31DEM.
12. DOVJE – privatni penzion z apartmaji za 2., 4., 5. ali 7 oseb, bogato opremljena kuhinja, spalnica, TWC, terasa. Cena 15DEM na osebo in turistična taksa. V objektu je klubski prostor z TV, možen je tudi najem savne. Možna prehrana v hotelu ŠPIK.

13. BOHINJSKA BISTRICA – dvosobno stanovanje za 4 do 5 oseb, opremljena kuhinja, kopalnica, WC, balkon. Cena 82DEM na dan; – počitniška hiša z dvema dvoposteljnima in dvema triposteljnima sobama, opremljena kuhinja, kopalnica, WC. Dnevni najem 20DEM na osebo. Termini po 10 marcu.

14. KANIN – garsonjere za 4 osebe, cena 52DEM.

15. MORAVSKE TOPLICE – ogrevan kontejner za 4 osebe, od 5. 3. do 29. 4. Cena najema 48DEM.

16. PORETOV DOM V KRANJSKI GORI – dvoposteljne sobe, termini do 19. 3. Cene nočitev 18DEM, polpenzion 32, polni penzion 40DEM.

17. BLEDE – komfortno stanovanje, dnevni prostor, spalnica, kuhinja, kopalnica, WC. Termini po dogovoru. Cena 70DEM.

18. BLEDE – apartma za tri osebe, spalnica, dnevna soba s kuhinjo, kopalnica, WC, balkon, lastno parkirišče. Cena 75DEM na dan. Turistična taksa 2DEM.

19. ROGLA – garsonjera, dve ležišči in 1 pomožno, termini od 18. do 31. 3. in od 24. do 31. 3. Cena 65DEM.

B. SEJEMSKA PONUDBA

1. CEBIT HANNOVER od 8. do 15. 3. NAJVEČJI RAČUNALNIŠKI SEJEM.

2. EUROUCINA MILANO od 7. do 11. 4. Mednarodni sejem pohištva.

3. BAUMA MUNCHEN od 3. do 9. 4. Gradbeni sejem.

4. HANNOVER od 3. do 8. 4. Največji industrijski sejem.

5. LIBRO 95 BOLOGNA od 6. do 9. 4. Razstava otroških knjig.

6. IHM MUNCHEN od 11. do 19. 3. Mednarodni obrtni sejem.

7. MEDNARODNA KNJIŽNA SEJMA LONDON od 19. do 21. 3.

PARIZ od 17. do 22. 3.

8. ISH FRANKFURT od 28. 3. do 1. 4. Klimatska tehnika, črpalke, armature, savne in bazeni, oprema delavnic.

9. COSMOPROF BOLOGNA od 22. do 25. 4. Največji sejem lepote vas pričakuje.

SINDIKALNE ORGANIZACIJE ALI KAR TAKO OBLIKOVANE SKUPINE VABIMO, DA NAM POSREDUJEJO SVOJE ŽELJE ZA DRUŽABNI ALI STROKOVNI IZLET ALI POTOVANJE DOMA ALI V TUJINO. PLAČILA V 2 OBROKIH.

ZAHTEVNEJŠI PROGRAMI

1. KLASIČNA MEHIKA – krožno potovanje z ogledi izkopanin Majev, Aztekov, Toltekov, Mikstekov, Olmekov in drugih ljudstev zgodovinske Mehike. Podrobnejši program vam posredujemo. Cena od Mecsicko Cityja do Cancuna, poleti, bivanje v dvoposteljnih sobah – nočitve z zajtrkom; 3787DEM. PRIJAVE EN MESEČ PRED ODHODOM – VIZUMI SO POTREBNI.

2. Najcenejša možnost MEHIKA 7 DNI – POLET IZ EVROPE, SEDEM NOČITEV Z ZAJTRKOM, HOTELI Z 2 ZVEZDICAMA. PRIJAVA NAJMANJ TRI TEDNE PRED ODHODOM. KRAJ IN HOTEL PREDVIDENE KATEGORIJE PO KATALOGU IZBERE POTOVALNA AGENCIJA. CENA 1575DEM.

SINDIKALNI IZLETI

1. BUDIMPEŠTA – TRIDNEVNI IZLET ZA VIKEND ALI PA KAR TAKO, ZA SKUPINE OD 40 DO 50 OSEB. AVTOBUSNI IZLET V BUDIMPEŠTO, OGLED ZNAMENITOSTI MADŽARSKE PRESTOLNICE, POLDNEVNI

OBISK TIPIČNE KMETIJE V MADŽARSKI STEPI Z DRUŽABNIM DELOM IZLETA, TRETJI DAN NA POVRATKU V LJUBLJANO ALI V KRAJ, ODKODER JE SKUPINA, KOSILO V ČARDI. CENA 245DEM, PLAČLJIVO V DVEH OBROKIH. PREDVIDENI ODHODI 3. IN 23. MARCA.

2. ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI – vse poti vodijo preko Muljave in Žužemberka v Belo krajino. Obisk metliške kleti, naselja ADLEŠIČI, kosilo na poznani kmetiji pri ŠKALOVIH v Cerovcu. Idealno za 45 oseb.

3. TRI- ALI ŠTIRIDNEVNI IZLET NA KORZIKO – čudovito potepanje po Italiji in po Korziki. Prevoz z avtobusom in na luksuznem trajektu. Cena je odvisna od kategorije kabin in dodatnega programa. Tridnevni izlet 400DEM, štiridnevni pa ca. 500DEM. Plačilo v dveh obrokih.

4. PTUJ IN PTUJSKOST – enodnevni izlet na Ptuj, ogled gradu s pokušino vin, kosilo v domači gostilni z glasbo po vaši izbiri. Cena 3790 tolarjev.

ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno- ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 3.600 tolarjev. Tehnična oprema je zagotovljena.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. POČITNIŠKE HIŠICE V ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ALI MORAVSKIH TOPLICAH, ROGLI, KRVAVCU, KANINU, BOHINJU ALI KRANJSKI GORI za vsa obdobja.

2. LASTNIKE POČITNIŠKIH DOMOV V SLOVENSKEM PRIMORJU ALI V HRVAŠKI ISTRI, KI BI V 1995 LETU DALI OBJEKTE V NAJEM, VABIMO, DA NAM POSREDUJEJO PONUDBE.

ZAMENJAMO POČITNIŠKO ENOTO

Stanovanje v Maredi pri Novigradu, v celoti opremljeno za 5 oseb, zamenjamo za počitniško enoto v slovenskih zdraviliščih, in sicer za dva meseca toplih štiri mesece morja – TUDI V VISOKI SEZONI.

INFORMACIJA UPRAVNIKOM POČITNIŠKIH DOMOV

UGODNA PONUDBA POSTELJNINE, PRTOV, SERVIETOV. TEL. 063/742-421.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odgovori nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške: najmanjši znesek stroškov odgovore je 4.000,00 tolarjev, pri krajši odgovori zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spreminjajo za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom, nas nujno pokličite.

PROGRAME V TUJNI OBRAVNAVAMO V SKLADU S SPLOŠNIMI NAVODILI POTOVALNE AGENCIJE, KI JE ORGANIZATOR POTOVANJA, IN JIH GOSTJE PREJMEJO OB PRIJAVI. PRIJAVA JE SPREJETA, KO JE VPLAČANIH 20% CENE ARANŽMAJA. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.
Metod Zalaz, direktor borze

ZAKON ODPIRA VRATA TUJCEM

Kljub visoki domači brezposelnosti (januarja je bilo brez dela 123.000 oseb) je v zadnjem času ponovno opaziti povečan pritisk delodajalcev za zaposlovanje tujcev, še posebej z območij nekdanje Jugoslavije.

Razlogi za tovrstne pritiske so podobni tistim, ki so že svoj čas vplivali na velik priliv delavcev iz drugih republik nekdanje Jugoslavije. To so predvsem cenostne delovne sile, neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile, povezanost območij bivše Jugoslavije, pa tudi nepripravljenost domačih delavcev, da bi se zaposlovali v določenih gospodarskih panogah oziroma pod določenimi pogoji.

Težave nastajajo predvsem zato, ker nimamo ustrezne strategije zaposlovanja tujcev in s tem v zvezi tudi zakonskih določil, ki bi celovito urejala to področje. Ker vlada tovrstne strategije da do danes še ni sprejela, prihaja v vsak-

danjem življenju do kopice težav pri izvajanju zakona o zaposlovanju tujcev, sprejetega pred tremi leti.

Zakonska določila po eni strani ne omogočajo zadostne zaščite domače delovne sile, po drugi strani pa otežujejo ureditev zaposlitev tujcev v primerih, ko bi bile takšne zaposlitve v interesu države.

Po zakonu o zaposlovanju tujcev na izdajo delovnega dovoljenja ne vpliva število brezposelnih oseb v državi ali na določenem območju, ampak je odvisna od tega, ali so med brezposelnimi osebami na določenem območju kandidati, ki izpolnjujejo vse pogoje, ki jih delodajalec določa za sklenitev delovnega razmerja, in ali so takšni kandi-

dati tudi pripravljene sprejeti zaposlitev. Na Republiškem zavodu za zaposlovanje, kjer izdajajo delovna dovoljenja tujcem, opozarjajo, da so zakonska določila tako naravnana, da imajo iznajdljivi delodajalci proste roke pri izbiri kandidatov. Z naštevanjem najrazličnejših posebnih pogojev namreč ustrezno prilagodijo delovno mesto in omogočijo zaposlitev tujca tudi v primerih, ko je na voljo dovolj ustreznih domačih iskalcev zaposlitve.

Ohlapna zakonska določila, pomanjkanje vladne politike glede zaposlovanja tujcev in ozki interesi delodajalcev po čim cenejši delovni sili pa se kažejo tudi v izobrazbeni sestavi tujih delavcev. Tako je bilo tudi v preteklem letu skoraj 60 odstotkov vseh izdanih delovnih dovoljenj za nekvalificirane in priučene delavce, medtem ko je bilo za tuje de-

lavce z višjo in visoko izobrazbo izdanih le 5,8 odstotka vseh dovoljenj. Takšna izobrazbena raven prav gotovo ni v interesu države, zato bi kazalo sprejeti ukrepe, s katerimi bi okvirno določili, koliko tujih delavcev in s kakšno izobrazbeno kvalifikacijo lahko zaposlimo po posameznih panogah.

Čimprej sprejete tovrstnih usmeritev in ukrepov je že skoraj nujno, saj po

opravljenem preostroju slovenskega gospodarstva predvidevajo njegovo ponovno rast in z njo povezano povečanje zaposlovanja. Napovedujejo, da bodo v prihodnje izrazitejše tako potrebe po visokokvalificiranih kadrih, strokovnjakih, kot tudi po delavcih za težka, umazana in slabše plačana dela, za katere v Sloveniji že sedaj primanjkuje delavcev.

Na Republiškem zavodu za

zaposlovanje opozarjajo na številna še odprta vprašanja, ki se porajajo ob zaposlovanju tujcev. Gre za ločevanje novega zaposlovanja tujcev od zaposlovanja tujcev, ki že dlje časa živijo in delajo v Sloveniji. Uredili naj bi tudi položaj tujcev, ki delajo v Sloveniji na osnovi predpisov, ki zadevajo tuja vlaganja oziroma zunanjtrgovinsko poslovanje. Uredili naj bi položaj tujih umetnikov, športnikov, ki so na delu v Sloveniji. Poskrbeli naj bi med drugim tudi za vodenje evidence zaposlenih tujcev in kontrolirali zakonitost dela in bivanja tujcev.

Pri urejanju tovrstne problematike bi kazalo preučiti tudi izkušnje zahodnoevropskih držav, ki imajo na tem področju daljšo tradicijo in dokaj enotno urejajo vprašanja zaposlovanja tujcev.

M. F.

Leta 1993 je bilo v Sloveniji izdanih 31.500 delovnih dovoljenj za tujce, lani pa že 35.400. Med dejavnostmi, kjer je bilo lani izdanih največ delovnih dovoljenj, je še vedno na prvem mestu gradbeništvo, sledijo sezonska dela v kmetijstvu, gostinstvo itd. Kot zanimivost povejmo, da je v državi 600 raznovrstnih kabaletskih umetnic, ki jim praviloma izdajajo dovoljenje le za tri mesece.

Med delodajalci je tudi precej takšnih, ki nimajo dobrega slovesa (nizke plače, neredna izplačila), zato se domači brezposelni pri njih nočejo zaposliti.

POGUM IN SRCE ZA OTROKE

»Živele so račke, ki so bile sirote. Želele so, da bi imele starše...« Tako je začela lutkovno igrice osemletna Marjeta, ena izmed šestih otrok družine Kos, ki stanuje v petem nadstropju stanovanjske stolpnice v Župančičevi jami v Ljubljani.

Otroci so nas takoj po prihodu prijetno presenetili, saj so nam uprizorili lutkovno igrico, ki je zrasla na njihovem zelniku. Kajpak so sirote račke na koncu našle starša, ki sta imela le enega račka. A predstave s tem še ni bilo konec. Najstarejša, 10-letna Magdalena, nam je zaigrala na flavto, Katarina narisala risbico. Najmlajša, dveletna Klara, pa se je najraje stiskala v materinem naročju.

Stopničke si od zgoraj navzdol takole sledijo: najstarejša Magdalena in Katarina sta dvojčici in imata deset let, Marjeta šteje osem let, fantek – edini moški – Janez Elija šest let, Lucija štiri leta, Klara pa bo letos dopolnila dve leti.

Otroci so sad ljubezni, sta oba rekla. Mogoče bodo naročili še sedmega, saj je mama Ana še mlada, šteje namreč 34 pomladi. Mož Vinko je nekaj let starejši in je zaposlen kot knjižničar. Pogovarjamo se v lepi, zračni kuhinji, za veliko mizo, ki so jo morali za 8-člansko družino posebej naročiti.

Mama Ana je po tretjem otroku ostala doma, poprej pa je bila zaposlena kot medicinska sestra v Kliničnem centru. Zatem se je vpisala na pedagoško, kjer je doštudirala slovenščino in likovni pouk. Računa, da se bo lahko kasneje, ko otroci nekoliko odrastejo, zaposlila. Že sedaj jo je zamikal razpis, ko so v Kliničnem centru potrebovali učiteljico, kjer bi svoje medicinsko znanje lahko povezovala z učiteljskim znanjem, a otroci so še premajhni.

V Ljubljani so šele kakšnih sedem let, poprej so živeli na Tolminskem. Selili so se že devetkrat, vedno so bili podnajemniki. Nazadnje so stanovali na borih 40 kvadratnih metrih. Od predlani pa so končno na svojem. Stanovanje je sicer le dvojnopolobno, a svetlo, z dolgim hodnikom, prijetno urejeno. Povsod visijo otroške risbe, tudi na vhodnih vratih, na kuhinski omari pa so nalepljena razna šolska obvestila in opozorila, da slučajno ne bi kaj pozabili.

Otroci so nas prijetno presenetili, uprizorili so lutkovno igrico.

Gre za urnike raznih šolskih dejavnosti, od glasbene šole, telovadbe, govornih ur do roditeljskih sestankov. »Dostikrat bi morala biti hkrati na več krajih, zadnjič sem imela tri sestanke ob istem času,« pove mama Ana.

In kako si razdelijo družinske obveznosti? Mož ima turnusno službo, ko je doma, pelje otroke v šolo, na sprehod, jim pomaga pri oblačenju, če

je potrebno, jih nahrani. Kuha pa ne, to mu ne gre od rok. »Pri vsakem gneždu je najpomembnejše, kako sta oče in mati med seboj ubrana, da si zaupata...« pove oče Vinko. Po mleko in kruh hodijo otroci, za otroke je sploh pomembno, da se čutijo koristne.

Kaj bodo tistega dne jedli, odločajo otroci sami, vsak dan drugi. Na jedilniku so tako pogosto palačinke in razne vrste

močnatih in zelenjavnih jedi, ki jih imajo otroci radi. Za pomoč v kuhinji je zadolžen vsak dan drugi otrok. Pomaga olupiti krompir, počistiti mizo, skratka postoriti razna drobna opravila. Otroci se včasih med seboj tudi sprejo, a ne za dolgo. V šoli so mirni. Delujejo zelo sproščeno in veselo.

Raje bi živeli kje na robu mesta, dvorišča so v tej sose-

ski pusta, nobenega hribčka ni, za otroke je zelo malo igrišč. Če le morejo, gredo kam v naravo, odpeljejo se z wartburgom. Zaenkrat je še za vse dovolj prostora, enostavno sedejo drug drugemu v naročje, pa gre. Če so dobre volje, si zapojejo. Pesem jih pomirja.

Lani je imelo kar pet otrok hkrati norice. Prešteli so si pikice. Namazati je bilo treba kar dva tisoč pikic, postrichi 140 nohtov...

Finančno jim je doslej kar šlo. Živijo skromno, zmogli so kupiti tudi pianino, čeprav rabljen. Oba starša dasta veliko na splošno izobrazbo otrok, tudi glasbeno. Otroški dodatki so bolj skromni, za šest otrok dobita le okrog 40.000 tolarjev. Za vse otroke enako. Pri nas še ni tega, da bi družine dobivale za vsakega otroka več. Kje neki. Zadnje leto dobivajo celo manj kot prej, ker so zvišali cenzus, tako da lahko dobiva otroški dodatek večje število otrok, a v nižjem znesku. Kakšne posebne skrbi za družine z več otroki pri nas ni. K sreči imajo

dobre znanke, ki jim pomagajo, drugače bi težko preživeli.

»Pri šestih otrocih bom na koncu še brez pokojnine,« pove mama Ana. »Moji otroci pa bodo delali za pokojnine tistih, ki nimajo otrok. Ko bi mi leta, ki jih preživljam z otroki, šteli vsaj v pokojnino...« Za dvojčici, ki sta se prvi rodili, je bila na plačani porodniški le 15 mesecev, za eno izmed dvojčic, ki je gluha in je imela težave s pljuči, ji niso hoteli podaljšati porodniške. Po drugem porodu je še bila na porodniški, potem pa je ostala doma. Njej osebno bi podaljšana porodniška prišla zelo prav.

A ne tarnata. Vzdušje v družini je prepojeno z optimizmom. »Kakšnega posebnega recepta za veliko družino ni,« razlaga oče Vinko. »Rad moram imeti predvsem življenje, otroke, biti pogumen. Ne vem kakšne blaginje za to ni potrebo, saj je znano, da tisti, ki so najbolj premožni, pogosto sploh nimajo otrok ali le po enega...«

Marija Frančeskin

To je prva slovenska knjiga o diplomaciji. Njen avtor je znan družbenopolitični delavec, publicist in doajen slovenske diplomacije.

Knjiga v prvem delu govori o razvoju, teoriji in praksi diplomacije, drugi del pa je zgodov-

Osrednja junaka sta mlad partizan in na smrt obsojena vojnika, ki jo mora predati štabu divizije.

Odlika tega dela je poglobljanje v samo tkivo sveta in pisateljeva odповed slehernemu opredeljevanju, ki bi bilo nad njim.

Magdalena je zaigrala na blok flavto.

vinski pregled dela in deleža Slovencev v diplomatski dejavnosti do danes.

Cena knjige 2.000 SIT, s prometnim davkom 2.100 SIT.

V dogajanje je močno vpeta Suha krajina s svojo tipično problematiko in znano tragiko.

Cena 2.400 SIT, s prometnim davkom 2.520 SIT.

Knjigi lahko pisno naročite pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana ali po telefonu: 061/321-255, 1310-033, 313-942.

V državi, katere prebivalci še kako občutijo perečo stanovanjsko stisko, seveda ne bi bil dogodek, če bi javna občila zabeležila, da je razpisanih stanovanjskih posojil zmanjkalo in da je pred vrati njenega stanovanjskega sklada ostalo lepo število prosilcev. Zato pač je velik dogodek, da stanovanjskemu skladu ni uspelo plasirati približno 600 milijonov kratkoročnih stanovanjskih posojil in je bil zaradi tega prisiljen ponoviti razpis. Vprašanje, zakaj se ljudje ne odločajo za kratkoročna stanovanjska posojila, se nam torej zastavlja kar samo od sebe. V isti sapi pa lahko tudi takoj povemo, da smo našli odgovor, ki se najkrajše glasi: kratkoročni stanovanjski krediti so za prosilce zelo neugodni. Večjo korist od njih ima stanovanjski sklad, ki mu gre pri posojanju denarja bolj za lastne komercialne koristi kot pa za izboljšanje stanovanjskih razmer ljudi. Poglejmo zakaj.

Iz razpisnih pogojev, ki jih je lani, 22. decembra objavil Stanovanjski sklad Republike Slovenije, med drugim lahko razberemo, da lahko to posojilo dobe kreditno sposobni prosilci ter da zaproseno in odobreno posojilo ne sme biti manjše od 3.000 DEM, medtem ko je največje lahko 10.000 DEM. Med pomembnimi pogoji za odobritev tega posojila pa moramo omeniti še določilo, da za posojilo lahko zaprosijo državljani Republike Slovenije, ki »svoje stanovanjske razmere izboljšujejo z vlaganjem sredstev v prenovalno ali vzdrževanje lastnega stanovanja, za kar ni potrebno gradbeno dovoljenje«. Obrestna mera za odobrena posojila po tem razpisu znaša R + 5%, odplačilna doba pa je 11 mesecev. Odobreno posojilo se obvezno zavaruje.

Na prvi pogled še kar ugodni pogoji, še zlasti če imamo pred očmi bančna posojila. Vendar je tako res samo na prvi pogled. Že po drobenem razmisleku še zlasti pa, ko prosilci dobe v roke vse pogoje, s katerimi se soočijo, šele ko jim sklad odobri posojilo, se to pokaže drugače.

R + r + stroški

Prosilec kratkoročnega stanovanjskega posojila začne svoje sodelovanje s skladom tako, da kupi oštevilčeno mapo z dvema ali tremi papirji, za katere plača 1.000 tolarjev. Gre sicer za majhen znesek, toda vseeno: sklad je že s prodajo omenjene mape zabeležil najmanj 1.000-odstotni dobiček. Naslednje presenečenje čaka človeka, ko mu odobrijo posojilo in ko se zanj začnejo novi stroški oziroma dodatni pogoji, ki jih sklad ni objavil v razpisu.

Ugotovitev velja najprej za zavarovanje posojila. Sklad je sicer v razpisnih pogojih navedel, da se posojilo obvezno zavaruje, seveda pa je pozabil omeniti, da gre do stroški zavarovanja tudi obvezno v breme prosilca. Zavarovalna premija se plača ob podpisu pogodbe in znaša 1,19 odstotka. Osnova za izračun premije je glavica odobrenega posojila, povečana za dogovorjene obresti za dobo odplačila. Za koliko se pri tem povečajo stroški najetega posojila, si torej vsakdo lahko izra-

čuna sam, mora pa pri tem upoštevati revalorizirano posojilo z uradno inflacijsko stopnjo skupaj s 5 odstotki realnih obresti (-alega r).

Zgodba presenečenj se nadaljuje s »stroški priprave in sklepanja pogodb«, ki znašajo 6.000 SIT in ste jih dolžni plačati ob podpisu posojilne pogodbe. Tudi teh 6.000 SIT je lahko malo, lahko pa tudi ne. Če na primer nekdo zaprosi za posojilo v znesku 300.000 SIT, ti stroški znesejo cela dva odstotka.

K povedanemu pa moramo prišteti še stroške in čas, ki ga prosilec porabi, ko zbira najrazličnejša potrdila in dovoljenja, kar seveda tudi nekaj stane.

Če torej na koncu seštejemo vse stroške najetega posojila, bomo brž ugotovili, da posojila nismo dobili po razpisani obrestni meri R + 5%, temveč da so se nam obresti dvignile

Stanovanjska posojila po R + 5

KRATKOROČNO IZČRPAVANJE GRADITELJEV

več ugodno stanovanjsko posojilo, saj moramo vedeti, da je odplačilna doba le 11 mesecev in da ta začne teči takoj po podpisu pogodbe. Seveda pa moramo pri tem tudi upoštevati, da posojila ne dobimo na roke, temveč račune obrtnikom plačuje banka, ki jo je pooblastil sklad. In seveda tudi to, da je poraba denarja strogo namenska (izključno za gradbeni material ali za gradbene storitve), kar posojilomalcu dodatno otežuje izvedbo njegovih načrtov pri izboljševanju stanovanjskih razmer.

Vsakdo, ki torej najema kratkoročno stanovanjsko posojilo pri skladu, ravna zelo negospodarno ali pa preprosto ne zna računati. Poglejmo zakaj.

Edvard Oven, direktor SSRS, je med številnimi svojimi potovanji v tujini obiskal tudi svetovni trgovinski center v Avstraliji. Menda je tam proučeval stanovanjske razmere domorodcev pred prihodom kolonizatorjev. Izkušnje s pridom uporablja v Sloveniji.

Breda Kutin, predsednica Zveze potrošnikov Slovenije, prejema solidno mesečno plačo. Zraven pa iz naslova sejin in dobička še eno samo na stanovanjskem skladu, kjer kot predsednica odbora za porabo sredstev odobrava kratkoročna stanovanjska posojila po R + 5% + stroški, ki jih je treba vrniti v enajstih mesecih. Bebevc, ki bi se podali v tako »potrošniško varstvo«, je v Sloveniji zelo malo.

zaposlen za določen čas, ki si mora za odplačevanje posojila pridobiti kreditno sposobne odplačnike.

IV. ZAVAROVANJE ODOBRENEGA POSOJILA

Odobreno posojilo se obvezno zavaruje preko zavarovalnice.

Sklad je sklenil zavarovalno pogodbo z ADRIATIC zavarovalna družba Koper, d.d., Koper, Ljubljanska 3A.

Zavarovalna premija se plača ob podpisu posojilne pogodbe in znaša 1,19 %.

Osnova za obračun premije je glavica odobrenega posojila, povečano za dogovorjene obresti za dobo odplačila.

Posojiljemalec, zaposlen za nedoločen čas manj kot 6 mesecev, zaposlen za določen čas, zaposlen pri podjetju, ki je v stečaju ali v tujini, ne more zavarovati posojila pri zavarovalnici, ampak samo s porštvom dveh polno kreditno sposobnih porokov. Posamezen porok mora biti kreditno sposoben za poročilo celotnega dolga. Porok ni nujno samo ena oseba, ampak lahko nastopa več oseb, ki so lahko odplačilo celotnega dolga. Porok je lahko le državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem in se ugotavlja kot za odplačnike. Porok je lahko le državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem in zaposlitvijo na območju Republike Slovenije. Poroki sopolpišejo posojilno pogodbo.

V. STROŠKI PRIPRAVE IN SKLEPANJA POGODB

Stroški priprave in sklepanja pogodb znašajo 6.000 SIT in ste jih dolžni plačati ob podpisu posojilne pogodbe.

VI. KRAJ SKLEPANJA POSOJILNE POGODBE

Za sklepanje posojilnih pogodb in vodenje nosilci je Stanovanjski sklad Republike Slovenije.

za najmanj 4 odstotke oziroma odvisno od vsote najetega posojila. To pa nikakor ni

Slike namesto posojil

Denimo, da se je človek zadržno odločil renovirati svoje stanovanje. Če je z obnovo lahko čakal doslej in zanjo nima denarja, temveč si ga mora zanj spodobiti, bo lahko počakal še nekaj časa. Denimo 11 mesecev, kolikor je odplačilna doba pri skladu. Ta čas naj denar, ki bi ga kot anuitete vsak mesec moral odplačevati skladu, lepo nalaga na banki in veže tolarske depozite.

Po končanem varčevanju bo imel na knjižici glavico in obresti, ki bi jih ta čas kot strošek posojila moral plačati skladu. S tem zneskom, ki bo precej večji od tistega, ki bi ga za isto ceno dobil od sklada, naj lepo stopi v trgovino z gradbenim materialom in se s trgovci dogovori za nakup potrebnega materiala na več čekov oziroma obrokov. Med-

tem pa je seveda njegov denar še vedno vezan na banki. Gotovina investitorju omogoča tudi do polovice cenejšo gradnjo, saj zanjo ne potrebuje gradbenega oziroma kakšnega drugega dovoljenja, ki bi ga sililo k temu, da bi dela zaupal »uradnemu« izvajalcu. Pa tudi tak bo rad zamižal na eno oko in vzel gotovino, za katero mu ne bo treba plačati davka.

Kajti, to je pa treba povedati takšni državi, ki si tako zamišlja pomoč pri izboljševanju bivalnih razmer, kot to počne direktor stanovanjskega sklada Edvard Oven in comp., je greh plačevati davke. Še zlasti, če ima človek pred očmi dejstvo, da ta država iz sklada, ki je namenjen stanovanjskim posojilom, kupuje umetniške slike ter da je stanovanjski sklad samo za ureditev lastnih poslovnih prostorov pognal domala 9 milijonov DEM. In še posebej, ko zvmemo, da sta si upravni in nadzorni odbor stanovanjskega sklada skupaj z zaposlenimi razdelila čedno vsoto iz naslova »dobička« sklada. Višek cinizma pa je, da pri tej raboti sodeluje še predsednica Zveze potrošnikov Slovenije Breda Kutin, ki ji sklad za njeno nesebično skrb za interese graditeljev plačuje v obliki sejin in s prejemki »za priložnostno opravljanje dejavnosti po pogodbi o delu«. Kot smo lahko videli pri pogojih kratkoročnega stanovanjskega kreditiranja, je ta skrb naravnost vzorna. Z rahlo lepoto napako seveda. Njena skrb bolj kot prosilec posojil, ki jih, mimogrede, kot predsednica odbora za porabo sredstev tudi sama odobrava, velja dobičku sklada, ki si ga potem vodstvo, nadzorniki in zaposleni vzajemno (raz)delijo. Da ne bo pomote, gre za državni sklad in za državne uslužbenke, ki so si razdelili profit, ki so ga zaslužili na trgu. Kako gre to skupaj s stanovanjskimi posojili, ni sicer čisto jasno. Zelo jasno pa je, da položaj in razmere v stanovanjskem skladu lahko primerjamo z mafijskimi sindikati, katerih glavna značilnost je, da sindikalni liderji živijo na račun organiziranih delojemalcev, v resnici pa z mafijsko pomočjo delajo za delodajalce. Verjamem, da državni uradniki na stanovanjskem skladu delajo predvsem in samo zase. Kratkoročno stanovanjsko kreditiranje o tem ne dopušča nobenega dvoma.

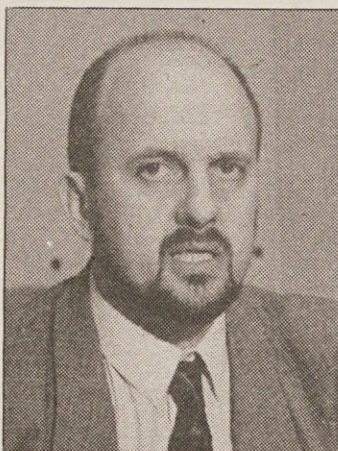
Ivo Kuljaj

Vračanje državnih gozdov Cerkv

LDS TIŠČI GLAVO V PESEK

To, kar se dogaja z vračanjem cerkvenih gozdov, ni več predmet denacionalizacije oziroma spoštovanje zakonodaje, temveč čisto navadna burka, s katero slovenski parlament smeši državo pred domačo in tujo javnostjo. Drugega pač ni mogoče reči ob zapletih, ki spremljajo usodo lastništva gozdov na Jelovici, Pokljuki in Mežakli.

Spomnimo se: Slovenska nacionalna stranka je pred časom posredovala predsedniku državnega zbora Jožetu Školču predlog zakona, ki naj bi začasno zadržal izvajanje člena zakona o denacionalizaciji, po katerem poteka vračanje premoženja cerkvam. Školč je zavrnil možnost sprejema tega zakona po hitrem postopku z utemeljitvijo, da to področje že obravnava predlog zakona o dopolnitvah in spremembah zakona o denacionalizaciji (Šketov zakon), ki ga je s podpismi izsilil konzorcij zavezancev za vračilo podražljivega premoženja, kar sploh ni res. Medtem ko so obravnavo slednjega zakona odložili, ker se vlada o njem ni izrekla, kar je zelo simptomatično, o vračanju »cerkvenih« gozdov dežujejo poslanska vprašanja. Iz njih in iz odgovorov vlade pa je razvidno, da se predsednik vlade Drnovšek in njegovi (kvazi)liberalci vprašanja o vračanju »cerkvenih« gozdov bojijo kot hudič križa. Kot da ne bi nikoli slišali za kakšno sekularizacijo, ki sodi med temeljne podstat

Zmago Jelinčič

evropskih libertatnih tradicij. Brzda je prav zaradi tega Zmago Jelinčič, poslanec SNS, naravnost vprašal predsednika vlade, če misli, da je prav državne gozdove podariti rimskokatoliški cerkvi. S popolnim nepoznavanjem prava in zgodovine mu je odgovoril generalni sekretar

Danica Simšič

vlade Mirko Bandelj, ki je dejal, da je Kranjski verski zaklad dala ljubljanski škofiji v last in upravljanje že kraljevina Jugoslavija. Jelinčič je nato ponovil zgolj znano resnico, da ge za (kravjo, op.) kupčijo med vlado in cerkvi, saj je leta 1939 gozdove na Jelovici, Pokljuki in Mežakli po-

daril škofiji v last dr. Korošec z bansko odredbo, ki pa nikoli ni bila potrjena v tedanji jugoslovanski skupščini, in je torej pravno neveljavna.

Jelinčiča je podprla poslanka Demokratske stranke Danica Simšič, ki je od vlade terjala, naj v enem mesecu pripravi analizo posledic tega vračanja in do takrat ustavi vse postopke vračanja gozdov cerkvi. Simšičeva je torej s svojo zahtevo potrdila utemeljenost predloga zakona o časni ustavitvi vračanja nesakralnega premoženja cerkvam, ki ga je predlagala SNS in ki ga je Školč tako pišmeuhovsko zavrnil. Hkrati je Danica Simšič poslanec razdelila dokumente, ki dokazujejo, da cerkev ni bivši lastnik teh gozdov. O odnosu vlada-joče koalicije do tega vprašanja pa je Simšičeva povedala vse, ko je dejala, da vlada te dokumente že zdavnaj ima, vendar se nanje ne odziva.

Iz tega je jasno razvidno, da liberalni demokrati gledajo na rimskokatoliški cerkev kot na državo v državi in da liberalne vrednote zanje veljajo le, ko gre za njihove lastne (strankarske) interese. Odveč je poudarjati, da so volilci takšnih siti do grla.

I. K.

NOVO! NOVO!

- Vsak teden pregled najpomembnejših dogajanj v politiki, gospodarstvu in sindikatih skozi pisanje slovenskih časnikov na 64 straneh A5 formata
- Kako pišejo različni časopisi o istih dogodkih?

- Informacije, komentarji, intervjuji, polemike, mnenja, predlogi, kritike
- Kratko, udarno

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4 nepreklicno naročam(o)

izvod(ov) PUBLIKACIJE ČAS (Mesečna naročnina 2000 SIT)

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna števil., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno dne: _____

Žig

Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Humoreska

Koliko je ena in ena

– No, pa je naša srednješolska mladina spet imela maturo! smo glasno, z rahlim pridihom radosti oznanili občestvu v bifeju Bližnja srečanja posebne sorte, kjer je seveda na svojem mestu za šankom že bivakiral tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok in tehtno praznil svoje veliko pivo.

»In kaj potem?« je suho vprašal, čeprav se mu je okrog ust nabrala pivska pena.

– Vidim, da niste nič kaj navdušeni. Saj tudi na ta način hitimo v Evropo, ali ne!?

»Uboga Evropa!«

– Zakaj uboga?

»Ker je bila matura le poskusna, poskus pa se je žalostno končal.«

– Kaj pa je bilo tako slabega?

»Matematika! Saj menda veste, da je od vseh poskusnih maturitetnih zajčkov izpit iz matematike zadovoljivo opravilo le 18 odstotkov.«

– Nič hudega. Naloge so bile očitno pretežke. Saj so naši šolski strokovnjaki z ministrom vred dejali, da bodo znižali prag za doseganje uspeha v matematiki...

»O to je pa salomonska rešitev. Pa ravno pri matematiki.«

– Zakaj pa naj bi bila matematika pri tem izvzeta?

»Zato, ker je to dokaj natančna veda. Vzemimo najenostavnejši matematični račun, recimo koliko je ena in ena. Po dosedanem matematičnem znanju je to dva in to je prag, ki bi ga morali preskočiti tudi naši vrli maturanti. Če zdaj ugotovimo, da je ta prag za našo zlahtno mladino previsok, potem bomo morali dopustiti, da na vprašanje, koliko je ena in ena, odgovorijo z enim od števil med ena in pol in dva in pol. In vsak odgovor bo torej pravilen. Toda, ker mladec, ki ne zmore rešiti osnovnega računa, torej da je ena plus ena enako dva, najbrž tudi ne pozna decimalnih števil, zato bo treba najbrž prag za maturitetno znanje matematike še znižati, tako da bodo profesorji »cum lude« priznavali vse odgovore na vprašanje, koliko je ena in ena, med eno do tri. In če se izkaže, da je ta prag še previsok, potem bodo zvelostnikom priznavali vse odgovore od nič do štiri, ali celo od minus ena do pet...«

– Nehajte no, saj to je že iracionalno!

»Vsekakor imate prav, da je nižanje matematičnega praga za maturante iracionalno. Na ta način prav gotovo ne bomo prišli v Evropo, kdo nas bo pa gledal?«

– Ja, ampak kaj bomo z našimi maturanti, ki jim matematika ne gre? Naj jih še enkrat pošljemo v šolo od začetka?

»Oh, tako hudo pa spet ni. S sedanjim znanjem matematike še vedno lahko postanejo poslanci. Ti vselej, z matematiko ali brez nje, izračunajo tako, da jim čim več pade v žep.«

Bogo Sajovic

Osamosvojeni Slovenec

Horoskop

Zvesta stranka

Češki filozof in sociolog Tomaš Garrigue Masaryk (rojen 7. marca 1850) je bil dolgo profesor filozofije na Karlovi univerzi v Pragi, dokler se devetintridesetleten ni odločil posvetiti samo politiki. Temelj njegovega političnega delovanja je bilo zavzemanje za pravice slovanskih narodov v avstro-ogrski monarhiji. Te svoje ideje je kot poslanec v letih 1891–93 in 1907–14 lahko zastopal tudi v parlamentu. Pod njegovim vplivom so bili tudi mladi intelektualci, ki so se zavzemali za meščansko demokrasko narodno osvoboditev pod vodstvom izobraženstva in bili politično blizu socialdemokraski stranki. V znak strinjanja s svojim duhovnim vodjem so si nadeli tudi naziv masarykovci. Masaryk je med prvo svetovno vojno emigriral in v Londonu

zavzeto propagiral za ustanovitev češkoslovaške države. V skladu s tem je tudi Čehe in Slovake pozival k nepokorščini monarhiji, vojake pa k dezertaciji. Končno so leta 1918 v Pragi razglasili Češkoslovaško, Masaryk pa je bil izvoljen za predsednika nove države. Med obema vojnoma je zelo podpiral delovanje Društva narodov, zavzemal se je za prijateljske vezi s sosedi, za vsak primer pa je skupaj z Romunijo in Kraljevino SHS sklenil vojaško zvezo, t.i. »malo antanto«, ki naj bi bila obrambna zveza pred morebitnim revanšizmom Avstrije oziroma Madžarske. Ko je prišel v Nemčiji na oblast nacizem in je postajal do sosedov vse bolj napadalen, je Masaryk menil, da država potrebuje mlajšega moža za predsednika. Zato je leta 1935 odstopil in prepustil predsedniški položaj Eduardu Benešu. Nehal se je ukvarjati s politiko in dve leti kasneje umrl.

Ko je Masaryk leta 1918 postal predsednik, so ga začeli krojači kar obletavati, saj je vsak želel postati »dvorni dobavitelj«. Njihova prizadevanja je novi predsednik hitro ustavil:

»Zaman se trudite, gospodje. Meni bo šival obleke tisti krojač, ki mi jih je tudi pred vojno šival na up.«

Gasparijeve reparacije

Mitja Gaspari, finančni minister, naj bi v prihodnjih dneh s četverico Pariškega kluba podpisal ustrezne pogodbe o prevzemu dela zunanjih dolgov nekdanje Jugoslavije. Omenjenih 220 milijonov se nam tako kaže le kot druga (po vrsti) »reparacija«, ki jo bo naša država plačala za osamosvojitve. Ko nam bodo vsilili vse, se bo uresničila preroška napoved iz Beograda, da bomo iz Jugoslavije lahko odšli le goli in bosi. Tako pač je, če se z vojno in ustanavljanjem države igra družina vojnih dobičkarjev, pijanih pesnikov, amaterskih obramboslovcev, verskih blaznežev, senilnih starcev, poblaznelih psihiatrov, tatov cerkvenih svetnikov in traktoristov brez šoferskega izpita.

Polajnarjevo križanje

Ignac Polajnar, poslanec slovenskih krščanskih demokratov, je modro ugotovil, da »če se dijak v šoli prekrži, je to državi v korist, saj gre za etično dejanje – če seveda zraven ne preklinja«. Polajnar je očitno pomešal vzroke s posledicami, kar dokazuje razmišljanje dr. Jožeta Pučnika, ki je dejal, da je šola pač takšna, kakršna je družba okoli nje – in bilo bi kratkovidno, ko bi otrok na tako družbo ne pripravili. Skladno s tem bi torej lahko rekli, da če se bodo dijaki v šoli morali prekržati, bodo zraven še kako preklinjali. Šola pač še ni cerkev in ta še ne država. Za zdaj, gospod Polajnar! Državi pa bi bilo slej ko prej v korist le, če njeni poslanci ne bi blebetali notoričnih neumnosti, ki so v Evropi izgubile domovinsko pravico že pred več kot 200 leti.

Bredine potrošnje

Breda Kutin, šefica Zveze potrošnikov Slovenije, nam je napisala ogorčen odmev, v katerem je popisala svoje mučno delo v Stanovanjskem skladu Republike Slovenije in zagradila, da bo zaradi nespoštovanja novinarske etike in hudega obrekovanja na tem mestu »sprožila tudi postopek na sodišču«. Se mi že tresejo hlače, pri čemer pa vroče upam, da bo gospa Kutinova »postopek na sodišču« sprožila z lastnim denarjem, sicer bo to novo oškodovanje potrošnikov, katerih interese naj bi varovala. Po principu R + 5% + stroški = izplačanesejnine + dobiček! Vse to plačajo izključno potrošniki, ki jih varuje Kutinova!

Kuli

Vidmarjev Balkan

Marjan Vidmar, šef Narodnih demokratov, je dejal, da ustanovitev Nove Ljubljanske banke pomeni balkanski način reševanja problemov in koristi samo finančni oligarhiji, saj je bančni sistem osvobodila obveznosti. Pozabil je dodati, da bodo temu primerne tudi (balkanske) posledice. Slovenska oblast je namreč vse nekdanje, sedanje in prihodnje obveznosti bivše in sedanje (Nove) Ljubljanske banke naložila na hrbet davkoplačevalcev. Za zahvalo, ker so glasovali za osamosvojitve Slovenije in se zanjo celo streljali. Veselica je bila vesela, dokler ni bilo računa!

DELAVSKA ENOTNOST	USTVNI GLAS	ŽENSKA PODOBA V KRŠČANSKI UMETNOSTI	JESENSKA HRUSKA	LONDONSKI GLASBENI KONCERN	NATRIJ	ALKALOID V VOLČJI CESNJI	NAGRADNA KRIZANKA	RUSKA ZELENIJAVNA JUHA	VEZNIK	IZSTOPNA ODPRTINA	ZLAHTNI PLIN	RIMSKO IME ZA TROJANE
POKRAJINA V SV FRANCJI							MESTNI PREDEL LJUBLJANE SREDIŠČE MOLDAVIJE					
ZNAČILNOST LEPO DIŠEČIH SNOV												
POLITIK SADR					ITALIJANSKA RADIO-TELEVIZIJA				CEBELJA PASA	FRANCOSKI DRAMATIK (AUGUSTIN)		
PRIPADNIK INKOV PERJE PRI REPI					GOSLI VIOLINA	SREDIŠČE VRTENJA OTOK OB SKOTSKI OBALI		GL MESTO JEMENA GOROVJE V BOLGARIJI			OSEBNI ZAIEMEK SADEŽ KI DOZORI IN ODPADE	
AVTOR: BORUT LEVEC	PRISTAŠ SREDNJE-VEŠKE FILOZOFIJE	STRUPEN JUžno-EVROPSKI PAJAK	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC	KRILLO RIMSKE KONJENICE JUžnoAFR. DENAR	TEKOČINA V ZILAH KAKOVOST		ANGLEŠKI IGRALEC (JEREMY) OBOKAN HODNIK					
ZAČETEK DIRKE				REKA V SEVERNI FRANCJI	KALJEVA RUDNINA STARO-ZIDOVSKI KRALJ						PRIPRAVA ZA MERJENJE TELESNIH DUPLIN	NAJVEČJI MED KAPVEROSKI-MI OTOKI
VELIKA DVORANA				FINSKA PARNJA KOPEL		STEKLINA PISATELJ FLEMING						
PRISTANIŠČE V ALŽIRIJI				VRSTA DNEVNEGA METULJA PENEČE SE VINO				MESTO NA SICILIJ	ORGANSKO VEČANJE			
NORVEŠKI JEZIK						ITALIJANSKA FILMSKA IGRALKA (ALIDA)	GERMANŠKI HERALDICNI OREL SMIUČAR BITTNER			ARHITEKT MIHEVC		
PEVKA ŠTEFOK			ENVER MARIC DEL STATEV		HRVAŠKI FILMSKI REZISER (BRANKO)					DOLINA V JULJSKIH ALPAH MESTO V RUSIJI		
ZNANSTVENA PANGOGA					KRAJ PRI POREČU DEL TENIŠKE IGRE		REKA V SEVERNI ITALIJI BOKSAR RUSEVSKI			SILICIJ MOČNO POZELENJE		
BESEDILO				PISATELJICA LAGERLOF MURSKA SOBOTA				IVER ARGON				
HRVAŠKA FILMSKA IGRALKA (INGE)			MAJHNA METLA									
ANTIČNO MESTO V APULIJI (HANIBAL)				AVSTRILSKI ZDELOVALEC VIOLIN (JAKOB)								

Nagradna križanka št. 11

Rešeno križanko nam pošljite do 14. marca 1995 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 11. Nagrade so 5.000, 3.000 in 2.000 tolarjev.

Rešite nagradne križanke št. 9

NASIČENOST, AKADEMGOROD, TRNINA, KAMEN, ROD, ANTI-GONA, TOMAŽ, CENA, IR, PENALE, IME, OST, SPRAT, TAT, PATOS, TAJNA, ORA, DE, ARAD, NEONACIZEM, VT, UTAJA, KITA-

JEC, KIDRIČ, STAJA, ANAT, OTO, KIM, UVALA, INK, KURT, NIKKO, RITKA, ARCUS, ORASI, AREAL, ZAIRE, MANTA, LOVRO

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 9

1. Nevenka Fjajs, Goveji dol 27, 68296 Krmelj
2. Terezija Lončar, Latkova vas 26, 63312 Prebold
3. Mlajč Jožica, Dovce 14, 61381 Rakek

Nagrade bomo poslali po pošti.

ZANOVO

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH!
ŽIRO RAČUN: 50101-654-41037.

HVALA.

OBJAVE O PRISPEVKIH PREBERITE
V REVLI OTROK IN DRUŽINA.